

BIBLIOTEKA

STRIDOR

ANTO GARDAŠ

LJUBIČASTI PLANET

Anto Gardaš
Ljubičasti Planet

PRVO POGLAVLJE

TATA LEO JE OPET IZGUBIO DUGME S KAPUTA - JE LI ITA MALENA ILI VELIKA - KAKO SE ISPRAVLJAJU DVOJKE –O MIRONU I SNJEŽANI

Tata Leo svezao je vezice na cipelama i obukao kaput. Zakopčao je samo dva dugmeta.

-Opet to nesretno dugme! - promrmljao je.

Tata je često gubio dugmeta. Zato je njegova supruga, Mironova majka, u jednoj kartonskoj kutiji imala svu silu najraznovrsnijih dugmeta. Čim je čula gundanje svoga muža, znala je o čemu se radi. Izašla je iz kuhinje s iglom i koncem u ruci. U kartonskoj kutiji pronašla je odgovarajuće dugme i počela ga prišivati.

Možda tati i ne bi mnogo smetalo što na kaputu nema jedno dugme. Gotovo je sigurno da mu ne bi smetalo. Ali majka, eh! Njoj je to smetalo. Ona ni po koju cijenu ne bi mogla dopustiti da jedan sveučilišni profesor atomske fizike, to jest tata Leo, hoda okolo nezakopčana kaputa. To nikako! To bi, po njezinu mišljenju, bila sramota i za sveučilište i za atomsku fiziku. Zato mu je prošle godine za četrdeset i neki rođendan kupila lijepo smeđe odijelo i četrdeset rezervnih dugmeta. Od njih je u kartonskoj kutiji ostalo još svega šest.

-Ovo se valjda neće otkinuti - reče majka spretno provlačeći iglu i konac kroz rupice na dugmetu.

-Neće - potvrdi tata i pripali lulu.

Majka spremi iglu i konac u kutiju i nasmije se.

-Kao što se nije otkinulo ni onih trideset četiri - reče, a onda pozove ltu: - Požuri, Ita! Mi smo spremni!-

Ita je u svojoj sobi pjevala uspavanku lutki. Brzo ju je pokrila maramicom s plavim točkicama i doskakutala u predsoblje.

-Tu sam, mama! - zacvrkuta i pljesne ručicama.

Majka je pogleda.

-Počešljaj se! - reče joj prijekorno. - Tako velika djevojčica, a majka je mora opominjati da se počešlja!

-Mama, jesam li ja zaista velika djevojčica?

-Dakako! Mogla bi se sama brinuti o svom izgledu.

-Hm - slegne Ita ramenima - kako to onda? Sinoć si rekla da sam malena i da u osam moram biti u krevetu.

-Naravno da sam rekla. Što ima u tome?

-Jesam li malena ili velika? Reci!

-Brže u kupaonicu i češalj u ruke, zar nisi čula!

Ita napući usne i ode u kupaonicu. Tata Leo zagunđa:

-Danas djeca svašta znadu i svašta sebi dopuštaju. Kad sam ja bio u tim godinama. . . - i, zna se već, po tko zna koji put ponovio je svoju priču kako je bio dobar i slušao starije (kud oni okom, on skokom), nikada nije ništa prigovarao, jeo sve što se stavi na stol, išao na vrijeme u krevet, i tako dalje.

Miron je sjedio za stolom i nevoljko prevrtao stranice knjige. Kad je tata završio propovijed, priđe mu i pomilova ga po kosi.

-Mi idemo kod strica - reče. - Nećemo se dugo zadržati. Ti uči fiziku, nemoj samo prevrtati stranice.

-Ali obećali ste. . .

-Što smo to opet obećali? - tata povisi glas.

-Obećali ste da ću i ja s vama - pokuša Miron oprezno, ponadavši se da će u posljednjem trenutku navesti vodu na svoj mlin.

-Jesam li ja obećao?

-Da, baš si ti obećao.

-Pa, možda sam obećao, ne sjećam se. Ali tada nisam znao da sutra imaš fiziku. Vrijeme je da već jednom ispraviš onu dvojku.

-Ali, tata - dovikne Ita iz kupaonice - ako se dvojka ispravi, pretvorit će se u jedinicu, zar ne?

-Kako to misliš? - progunđa tata Leo.

-Evo ovako! - Ita dotrči iz kupaonice. U ruci je imala vrpču za kosu. Stavi je na stol pred tatu i savije u obliku brojke 2. Pogledaj, tata, ovo je Mironova dvojka. A gledaj sada! - Uzela je vrpču za krajeve i rastegla je. - Ispravila sam Mironovu dvojku i ona se pretvorila u jedinicu!

Miron se osmijehne i dublje sagne glavu nad knjigu. Tata Leo je nešto smrmljao na račun neodgojene djece i snažno povukao dim iz lule.

-Hoćemo li večeras promatrati zvijezde? - upita dječak.

-Hoćemo, ako bude vedro - obeća tata. - I ako budeš naučio fiziku, naravno.

Ita je stavila vrpcu u kosu i prišla bratu.

-Joj! - vikne Miron i uhvati se za uho.

-Što je bilo? - upita majka strogo.

-Ugrizla me za uho! Za uho me ugrizla!

-Nisam! - branila se Ita. - Samo sam ga poljubila u uho. Stavila sam mu i jednu gumu za žvakanje u džep.

Miron brzo zavuče ruku u džep. Osmjehne se i reče: - Ali već mi je prošlo.

-No, pođimo već jednom! - reče tata Leo otvarajući vrata. - Požurit ćemo kući. Večeras još moram spremiti predavanje o bombardiranju atoma.

Vrata se za njima zatvoriše. U sobi je ostao miris kamilice, jer je tata Leo lulu punio suhim kamiličinim cvijetom.

Tako je Miron ostao sam s fizikom. Sam s preko sto pedeset stranica!

Pogledao je kroz prozor i uzdahnuo.

Kiša je prestala padati. Na grozdastim cvjetovima jorgovana još su se ljeskale zaostale kapi. U zraku se osjećao miris bagrema i jorgovana. Miron uzdahne još jednom. Okrene nekoliko stranica i počne micati usnama.

Eto, te modre svibanjske večeri počinje naša priča.

Miron je zdrav smeđokos momčić rumenih obraza. Navršio je dvanaest godina. Već od desete smatrao se odraslim. Ne baš sasvim odraslim. . . ali . . . tako. Majka mu je za rođendan kupila traperice, a on ih je već sutradan izribao ribačom četkom da izgledaju starije, jer u starijim hlačama i dječaci izgledaju odrasliji.

Tata Leo mu je od honorara za svoj najnoviji članak kupio mali teleskop. Taj mu je teleskop, uz plavi bicikl, bila najdraža stvar na svijetu. Kad ga je prvi put usmjerio prema zvijezdama, pomislio je da će on, baš on, otkriti neki daleki, nepoznati planet, možda čak i nastanjen. Ali nije se dogodilo bogzna što. Zvijezde su ravnodušno treperile, a svemir je ostao dubok i tajanstven kao i prije.

Samo jednu stvar Miron nije volio - fiziku. Mislio je da bi svijet bio mnogo ljepši kad nje ne bi bilo. I bez fizike bi kamen sasvim lijepo mogao pasti s kosog tornja u Pisi, i voda bi se u kadi zasigurno

podigla kad bi se on u nju zagnjurio, i sve bi bilo onako kako treba. Ali takvo zaključivanje nije bilo po volji tati Leu. I u tome je bio problem. Ta on je poznati stručnjak za atomsku fiziku i profesor na fakultetu, a sin mu se muči s Arhimedovim zakonom!

Mirona su u razredu svi voljeli, a osobito jedna Snježana. . .

Ta Snježana mu je često šaptala, a on za inat ne bi čuo što bi mu ona šapnula. . .

Ta Snježana mu je jednom pod odmorom ponudila pola svoga doručka, a on za inat nije bio gladan. . .

Ta Snježana se za vrijeme školskog izleta gurala u autobusu da sjedne do njega, a on je za inat otišao sjesti među dječake. . .

Kad je jednom zaboravio kemijsku olovku, ta Snježana mu je ponudila svoju, a on je za inat posudio olovku od Darka. . .

Toj Snježani on je u školsku torbu stavio uginulog vrapca umotanog u novinski papir. . .

Toj Snježani on je pribadačom na školsku kutu pričvrstio papirić s natpisom: »Tovar nosi, a ne zna«. . .

I poslije svega toga, kad je ta Snježana pod odmorom na školskoj ploči nacrtala. . . no, kad je nacrtala nešto što nije smjela, Miron je, opet za inat, primio krivnju na sebe i rekao razredniku da je on to nacrtao i za to je dobio ukor. . .

A nakon toga je, baš za inat, istoga dana toj Snježani platio sladoled od jagoda.

DRUGO POGLAVLJE

ŽIVOT JE PREMA NEKIMA NEPRAVEDAN - NEDJELJOM SE NE SMIJE GOVORITI O POSKUPLJENJU KRUHA I MESA - IMA LI JOŠ NASTANJENIH PLANETA - POGLED KROZ PROZOR - SVJETLOSNA RUKA

Miron je sjedio za stolom i učio. Kraj školske godine neumoljivo se približavao. Vremena je za učenje ostalo još malo, a listova na desnoj strani knjige - mnogo.

- Život je prema nekima nepravedan - mrmlijao je dječak i nevoljko prevrtao listove. Onda je odgurnuo knjigu. Već mu se sve bilo izmiješalo.

Ustao je i nalaktio se na prozorsku dasku, tu, nadohvat ruke, njihale su se krošnje tek ocvalih voćaka. A tamo dolje, blago osjenčana prvim sumrakom, livada je raširila svoju zelenu lepezu.

Sredinom livade vijugala je srebrna rječica, u čijim su vodama to je Miron dobro znao - zlatasti šarani i mrki linjaci čekali njegovu udicu. Na njenim obalama, nadnesene nad zrcalo vode, u nizu su stajale vrbe. Iza livade je, poput meke crte ulja, ležala šuma u večernjem smiraju. Zaogrnila se plastom bjeličaste magle i polako tonula u san.

U daljini su se nazirali vitki tornjevi gradske katedrale. Tata Leo je kupio kuću nedaleko grada, u Treskavcu. Tu je živio i njegov brat, Mironov stric. U obitelji profesora Leopolda svi su bili zadovoljni. Majka je imala svoj vrt pun salate, kelja i luka, Ita livade pune cvijeća i leptirova, a Miron rijeku i šumu i široko plavo nebo što se noću osipalo zvijezdama. I tata Leo je bio zadovoljan. U tišini i prostranstvu polja mogao je do mile volje razmišljati o svojim formulama. Kad je za razmišljanje bilo vremena, naravno. Profesor Leopold je, naime, bio jako zaposlen. Do podne je držao nastavu studentima, a poslije podne radio na znanstvenim ispitivanjima u Nacionalnom institutu za atomsku fiziku.

Od prije dvije i pol godine nedjelja je postala najradosniji dan u njihovoj obitelji. Uoči novogodišnjih praznika, prije dvije i pol godine, Ita i Miron su umjesto svih želja i željica izrazili samo dvije - prva je

bila da tata nedjeljom ne smije razmišljati o svojim formulama i zakonima fizike, a druga da majka toga dana ne smije govoriti o poskupljenju kruha i mesa. I, za divno čudo, roditelji su se toga strogo držali. Nedjeljom bi svi četvoro izlazili na livadu nedaleko kuće i tu se igrali, smijali i podcikivali, kao da na ovom svijetu nema ni nacionalnih instituta, ni sveučilišta, ni poskupljenja kruha i mesa, već da se živi samo od smijeha i čistog zraka.

Miron je o svemu tome sada razmišljao. Tama se zgušnjavala. Krošnje su se u vrtu neosjetno stapale u jednu tamnu sjenu. Uskoro prhnu šišmiš noćobdija i, kao po dogovoru, svi zvukovi zamriješe. Tek ujutro krošnje će ponovno oživjeti, a radosno pijukanje i žvrgoljenje dočekat će novi dan.

Uskoro izroniše i prve zvijezde. Ljupko su treperile i žmirkale, postajući sve krupnije i sjajnije. Za koji trenutak osule su cijelo nebo.

-Samo da sutra nije fizike - šapne dječak zabrinuto i zvijezde kao da malo potamnješe. - Sigurno će mene pitati. To je uvijek tako kad ne naučim.

Miron je maštao o dalekim svjetovima u dubinama svemirskih prostranstava, pogleda podignuta iznad krošanja u vrtu. Je li neka od onih treperavih točkica nastanjena? Postoje li i na nekoj od njih dječaci, kako se oni igraju, o čemu maštaju?

-Da se barem tata što prije vrati - opet šapne dječak. - Noćas će biti vedro i mogli bismo malo promatrati zvijezde.

Malo potom zatvori prozor i upali svjetlo. Priđe radiju, uključi ga i počne okretati dugme, iz radija se čuo samo neki jednoličan metalni zvuk, zatim signali, pa opet isti zvuk. Miron pomisli da su to znakovi radio-amatera i toga trenutka donese odluku da će se i on učlaniti u radio-amatere čim završi šesti razred. To će sigurno obradovati tatu.

Kad nije našao ništa na radiju, isključi ga i priđe televizoru. No i ovdje nešto nije bilo u redu. Na ekranu se nije pojavljivala nikakva slika niti se čuo bilo kakav glas, pa čak ni ono uobičajeno šištanje.

Tada u sobi nestade svjetla. . .

Miron se uplaši. Brzo priđe telefonu i podiže slušalicu. Htio je nazvati strica i zamoliti tatu da se vrati. Ali iz slušalice se nije čuo nikakav signal. Kao da je uz uho prslonio drvenu kuhaču. Nekoliko je puta pritisnuo prekidač na telefonskom aparatu, ali uzalud.

-Što se to ovdje događa? - reče sada već jako uplašen. Osjećao je kako mu se znoje dlanovi.

Odjednom sobu ispuni neka bljeskava svjetlost. Miron brzo obiđe stol i priđe prozoru.

Tu stade kao ukopan.

Nad livadom je lebdjela golema svjetlosna kugla, koja je, činilo se, mijenjala oblik i postajala sve spljoštenija. Cijelom je površinom isijavala naizmjenično žutu i plavu svjetlost. Stajala je u zraku poput balona kao da je obješena o nebeski svod.

Krošnje drveća i površina rječice počele su se snažno gibati. Voda se u rječici uzburkala i uskoro pretvorila u prave vrijuće vodoskoke. Kapljice su se poput biserne kiše rasipale po cijeloj okolici, vrbe se savijale i lomile, a otkinute grane nestajale u zračnim vrtlozima.

I u zraku je nastala neka čudna promjena. Iz onog su balona na sve strane iskakale iskre i rasipale se u mlazovima poput rojeva krijesnica. Takva vatrometa Miron još nikada nije vidio. Stajao je kod prozora kao opčinjen.

- Leteći tanjur! - vrisnuo je.

Skupio je svu snagu i nekako se pokrenuo. Istrčao je iz kuće, ostavivši iza sebe širom otvorena vrata. Kad se našao u dvorištu, iz petnih je žila pojurio u smjeru stričeve kuće. Kuće su u Treskavcu bile dosta udaljene jedna od druge, i po nekoliko stotina metara, a stričeva je bila sasvim na kraju sela. Oko njega je sve bljeskalo. Dohvati ga zračni vrtlog. U posljednjem se trenutku uhvatio za stablo jabuke.

Vjetar uskoro prestade. Voda se vrati u korito. Još je samo sipila sitna kišica nastala raspršivanjem vode iz rječice. Onaj balon je polako gubio jarku boju i postajao blijedožut.

Miron se baš htio otpustiti od stabla i pojuriti dalje, kadli iz lebdećeg čudovišta izbi snop zasljepljujuće svjetlosti. Dječak se ukoči od straha i čvršće objuči stablo. Boja svjetlećeg stupa nije se mogla odrediti. Nije bila ni zelena, ni plava, ni crvena. Nije bila ni jedna od poznatih boja, a ipak - bila je nekakva boja. Takvu boju Miron još nikada nije vidio.

Snop svjetlosti je poput golemog reflektora klizio površinom vode, zatim prešao na livadu i lagano se približavao mjestu na kojem se nalazio dječak.

Kad se Miron našao u čudovišnom snopu svjetlosti, osjeti kako mu šumi u ušima, a odmah potom ga obuze vrtoglavica. Ruke mu počeše popuštati. Neka nevidljiva sila vukla ga je uz svjetlosni stup prema lebdećem brodu - očito, radilo se o svemirskoj letjelici - koji je sada postajao sve bliži i stvarniji. Ruke mu klонуše, noge se odvojiše od zemlje i on se počeo uzdizati prema letjelici. Dizao se sve više i postajao sve lakši.

Duboko ispod sebe, kao u nekoj magli, ugledao je površinu rječice, a malo dalje i svoju kuću.

Onda je prestao misliti i osjećati.

TREĆE POGLAVLJE

SASVIM NEOBIČNO BUĐENJE - OTAC I SIN - POJAVA ŽUTOLIKIH BRADA PROFESORA LEOPOLDA - DOBRODOŠLICA - OD GUME ZA ŽVAKANJE SE NE POSTAJE SIT - JE LI MIRONU PAO TRUN U OKO

Miron otvori oči i pogleda oko sebe. U prvi se mah nije mogao snaći.

Oko njega je sve žmirkalo, svjetlucalo; bljeskalo i treperilo strop i zidovi bili su prekriveni žaruljicama, ekranima i raznovrsnim uređajima s bezbroj svjetleće dugmadi, poluga i polužica različitih oblika i boja. Cijela je prostorija plivala u jarkoj svjetlosti. Kao iz neke velike daljine, do dječakova je uha i sada dopiralo ono čudnovato brujanje.

-Sve ja to sigurno sanjam - pomisli Miron i sklopi oči.

Pokušavao se sabrati i prisjetiti posljednjih događaja. To mu je jedva uspjelo. Sjetio se snažnog vjetra i valova na rječici i čudne svjetlosne ruke koja ga je podigla sa zemlje i uvukla u letjelicu što je poput balona lebdjela nad livadom.

Opet je otvorio oči. Ležao je na nekoj pjenastoj postelji. U čitavom je tijelu osjećao slabost. Za ovih nekoliko trenutaka uvjerio se da ipak ne sanja, što ga je samo još više uplašilo.

-Da je barem tata ovdje! - šapne dječak i uzdahne. - On bi znao što treba činiti.

Pritom malo okrene glavu i vidje da se kraj njega nalazi još jedna postelja, a na postelji - kakve li radosti i iznenađenja! - bradom i brkovima tata Leo. Dječak mu htjede poletjeti u zagrljaj ali u posljednjem trenutku primijeti kako mu ovaj očima daje znak da se ne miče.

-Tata. . . - zagrcne se dječak.-

-Pssst. . . Budi miran i ne boj se.-

-Ali, tata, kako su i tebe. . .?-

-Tiše. . . mislim da nas promatraju. . .-

-Tko bi nas promatrao? - šapne Miron i pogleda okolo. - Ovdje nema nikoga osim nas.

-Ima.-

-Gdje?-

-Tu negdje.-

-Jesi li vidio nekoga?

-Jesam. Probudio sam se prije tebe i vidio nekakvu žutu priliku. Promakla je kraj onog otvora - reče tata šapatom i očima pokaza na jedan otvor u zidu.

Miron uzdrhta.

-Žutu? - dahne jedva čujno. - Ja se ipak bojim, tata. Kamo će nas odvesti?

-Ne znam. Mislim da se nalazimo u svemirskoj letjelici.

-Zar su nas oteli?

Tata Leo je dugo šutio. Onda reče još tiše:

-Da. Mislim da smo kidnapirani. - Kad vidje kako je Miron uplašeno razrogačio oči, pokuša ga ohrabriti: - No, no, ti se ipak ne smiješ plašiti. Pa ti si moj veliki sin, zar ne?

-Da, da - kimne dječak i pokuša se nasmiješiti. - Kako to da sada nitko ne dolazi k nama?

-Vjerojatno promatraju naše ponašanje poslije buđenja.

-Gdje su mama i Melita? jesu li i one tu negdje?

-Nisu, na svu sreću. Ja sam prije njih pošao kući da priprelim predavanje za sutra. Onda su me pokupili na ulici.

-Svjetlosna ruka?

-Da.

Miron se uspravi u postelji. Istog trenutka poletje uvis i gotovo se sudari s ocem, koji je već lebdio pod stropom nakostriješenih brkova i začuđena izraza na licu.

Odmah zatim dječak osjeti kako ga nečije ruke pažljivo uzeše i spustiše na pod. Uskoro je i tata Leo bio prizemljen.

Miron pogleda oko sebe i otvori usta da nešto kaže, ali je uspio samo promucati:

-Mh. . . ph. . .

Pred sobom je ugledao dva čudna bića.

Nisu to bili nikakvi mali zeleni, ni oktopodi sa po osam krakova, kakve je Miron gledao u filmovima i stripovima. Tek su se malo razlikovali od ljudi. Imali su tanke usne i izrazito plave oči. Koža na licu bila im je glatka i zategnuta. Nisu se brijali jednostavno zato što

im na licu nije rasla ni jedna dlačica. Iz očiju im je zračila blagost, što je njihovu licu davalo dopadljiv, pa čak i lijep izgled.

Ona dvojica se počеше smiješiti. Bili su slični kao jaje jajetu, a smiješili su se tako srdačno, da je kod dječaka začas nestalo straha što ga je u prvi mah bio obuzeo.

Žutoliki su se s vremena na vrijeme pogledavali i ispuštali piskutave zvukove, pri čemu su im se usne tek malo razmicale.

Miron nije mogao izdržati a da se i on barem malko ne nasmiješi. Napetost je u njemu odjednom popustila.

-Svega mi - šapne - ja ne razumijem da li to oni razgovaraju, zvižduču ili pjevaju. Ali izgledaju sasvim zgodno. Dobivam volju da se nasmijem.

-Ne bih ti baš to preporučio - opomene ga tata Leo. - Budi blizu mene i gledaj što ću ja raditi.

-Što ćeš raditi?

-Ne znam još. Ali smislit ću već nešto. Ti samo gledaj i ne odmiči se od mene.

Jedan od žutolikih priđe tati Leu i pogladi ga po bradi, našto ovaj zbunjeno odgurne njegovu ruku.

-Oprostite - reče - to je moja brada. Nemate nikakva prava da je dirate.

Miron više nije mogao izdržati i počne se smijati. Žutoliki kao da su samo to čekali. Smijali su se s dječakom tako zvonkim smijehom, da ih je bilo baš lijepo slušati. Ako i nisu razumjeli jezik kojim su govorili tata Leo i Miron, smijeh su sigurno razumjeli. Samo se tata Leo još držao za bradu, ne znajući bi li se smijao ili gundao.

U tom trenutku najveći ekran na zidu počne bljeskati. Odmah potom na njemu se pojavi slika još jednog žutolikog. Bio je sličan prvoj dvojici, pa je Miron pomislio da su to tri brata blizanca. I treći žutoliki se smijao. Kad se prestao smijati, iz nevidljivog se zvučnika začuje glas:

-Dobro došli na naš brod! Stanovnici planeta Sanon i grada Kulahare šalju vam pozdrave i žele iskrenu dobrodošlicu!

Jezik kojim je govorio žutoliki bio je sasvim razumljiv, ali se u glasu osjećao onaj metalni prizvuk.

-Hvala lijepa! - vikne tata Leo hrabro, zadržavajući na licu ozbiljan izraz. - Pozdravite i vi njih! No, vi gospodine koji se smijete, recite

nam što ćete učiniti s nama! Nama, to jest ovom mome sinu i meni, nije nimalo do smijeha. Ovakav postupak predstavlja akt nasilja, i budite uvjereni. . .

-Molim vas, nemojte se ljutiti - osmijehne se žutoliki s ekrana.

-Sve ćemo vam objasniti. Sada će vas naši astronauti odvesti u blagovaonicu na objed. - Žutoliki na trenutak zastane, pa doda: - Još samo nešto, molim vas. Imamo određenih smetnji s rotacijskim dijelovima broda koji održavaju umjetnu gravitaciju, zbog čega je otežano kretanje u unutrašnjosti broda. Molim vas da to uvažite.

-U redu, u redu, uvažavamo - prihvati tata Leo i nastavi: - A tko ste vi, molim vas lijepo? Niste se ni predstavili. Oprostite, ja sam profesor Leopold, sveučilišni predavač i stručnjak za atomsku fiziku, a ovo je moj sin.

- . . . nestručnjak za fiziku - ubaci Miron više za sebe, ali su i žutoliki to čuli i nasmijali se.

-Znamo, znamo - reče onaj s ekrana. - No, dobro. Ja sam profesor i savjetnik u kulaharskom Institutu za međuplanetarnu suradnju. Zovem se. . . (ovdje žutoliki izgovori jedno veoma čudno ime, koje se ne može napisati jer u našem pismu nema odgovarajućih znakova, ali im ga je kasnije preveo kao »Onaj kojemu se zvijezde raduju«).

-Lijepo, sada znademo mnogo o vama - slegne tata ramenima.

-Ne mislite li da bismo htjeli odmah saznati što namjeravate s nama?

-Naravno, no razgovarat ćemo poslije objeda - nasmiješi se žutoliki s ekrana. - Ova dvojica kraj vas su moji pomoćnici, astronauti. Oni će vas povesti na objed. Dok vi objedujete, ja ću završiti proračun putanje. Neće vam se dogoditi nikakvo zlo, a vaš daljnji boravak na našem brodu zavisit će isključivo od vaše volje. Izvolite, dakle, pođite i okrijepite se. Želim vam dobar tek!

-Hvala lijepa, kolega! - reče tata ozbiljnim glasom. - No, ako nas pitate za našu volju, mi želimo da nas odmah vratite tamo odakle ste nas i uzeli.

-Strpite se, molim vas! - zamoli Savjetnik.

Slike na ekranu nestade.

Tata Leo poravna odijelo i počne zakopčavati dugmeta na kaputu. I, naravno, odmah promrmlja:

-Opet to nesretno dugme! Otkinulo se!

Miron nehotice pogleda prema jednim vratima, pomislivši da će se otuda pojaviti majka sa starom kartonskom kutijom.

Astronauti pridoše uređajima i počеше pritiskivati nekakvu dugmad i pritezati poluge. Miron pomisli da su zaboravili da ih povedu na objed. U džepu napipa gumu za žvakanje koju mu je Ita ostavila kad ga je ono poljubila u uho. Brzo je strpa u usta i počne pretraživati ostale džepove. O, da, našlo se tu još ponešto, tri špekule, šiljak jelenskog paroška, nazubljeni kotačić s kuhinjskog sata, uzica, komadić svijeće, nešto sitnog novca, školska kreda, češalj s polomljenim zupcima - to je samo dio sadržaja Mironovih džepova.

Dječak pođe prema tati, ali mu se korak nekako čudno izduži i on jednostavno preletje iznad tatine glave i zaustavi se tek na suprotnom zidu. Odmah se sjeti predavanja o sili teži i malopredašnjeg Savjetnikova upozorenja i malo se postidi. Ali kad pomisli kako je i tata Leo, stručnjak za fiziku, malo prije poput lusteru lebdio pod stropom, dođe mu da se nasmije.

-Ovo je baš zgodno! - klikne dječak kad ga je tata povukao za nogu i spustio na pod. - Baš je ovo zgodno! Kao u snu! Hop-cup, i ubereš s vršice najljepšu jabuku! Hop-cup, i zaviriš u rodino gnijezdo na vrhu dimnjaka! Baš zgodno!

-Prestani ponavljati rečenice! - opomene ga tata. Dječak je imao naviku da ponavlja rečenice, ali tako da u drugoj izrekne istu misao s drukčijim poretkom riječi.

Miron je sve više osjećao glad. A kako i ne bi! Kod kuće je majka za ručak pripremila kelj, a kad je za ručak kelj, zna se - Miron nije gladan.

Astronauti im opet pridoše i, kao da su pogodili do kakve je zbrke došlo u dječakovu želucu, povedoše ih u blagovaonicu. Koračali su oprezno, pocupkujući s noge na nogu.

-Hop-cup! - govorio je Miron pri svakom koraku i smijao se.

-Hop-cup!

Ušli su u okrugli prolaz sličan tunelu. Tu više nisu mogli hodati uspravno. Žutoliki se postaviše u vodoravan položaj i zaploviše odupirući se o zidove. Njihov su primjer slijedili Zemljani.

-Sada smo kao jato divljih gusaka - govorio je Miron na repu kolone.

-Kao što? - upita tata.

-Kao jato divljih gusaka za vrijeme seobe.

-Ne izmišljaj koješta! - zagunđa tata Leo, a onda doda tiše: - Pazi, moraš pojesti sve što se stavi pred tebe!

Isplovili su iz tunela i pošli jedan uz drugog. Miron pomisli na ltu i rastuži se. »Da je ona sada ovdje - mislio je - bilo bi divno! Lepršala bi poput leptira i pljeskala od radosti. Sve bi onda bilo veselije.«

Oči mu pritom zasuziše.

-Što ti je? - upita tata kad ga je pogledao.

-Ništa, ništa - brzo odgovori Miron i rukavom obrisao oči. - Trun mi upao u oko.

Žutoliki su ih proveli kroz nekoliko različito osvijetljenih prostorija. Izgledalo je da u letjelici osim njih dvojice i Savjetnika više nema nikoga. U jednoj su se prostoriji zadržali malo duže.

-Što čekamo ovdje? - upita Miron.

-Mislim da je ovo čistilište - odgovori tata Leo.

Dječak slegne ramenima, jer mu nije bilo jasno od čega se to moraju čistiti.

Jedan se zid rasklopi i oni uđu u blagovaonicu. Tu ih je čekao postavljen stol. Pokraj praznih tanjura stajala je košarica puna neobičnog voća, kakvo dječak još nije vidio. Slina mu dođe na usta i on počne brže žvakati svoju gumu za žvakanje.

ČETVRTO POGLAVLJE
LETEĆI ČVARCI I BIJELE BOBICE - VOĆE OD PLASTIKE - DVA
ZNANSTVENIKA - STRANO TIJELO U LETJELICI

Stol je bio postavljen na sasvim zemaljski način, čime su domaćini htjeli svojim gostima pokazati da cijene i njih i njihove običaje. Kad je ugledao postavljen stol, tata Leo je zadovoljno kimnuo glavom.

Žutoliki pokretom ruke pozvaše goste da priđu stolu. Kad ovi to učiniše, jedan od žutolikih izađe. Nedugo zatim u zidu se ukaza otvor, kroz koji u blagovaonicu počеше uplovljavati posude raznih oblika i veličina. Drugi ih je žutoliki dočekivao, hvatao i postavljao na stol. Miron se nije imao vremena čuditi plovećim zdjelama i tanjurima. Kradomice je trljao trbuh, očekujući bogatu gozbu.

Neprimjetno je istegao vrat i zavirio u posude. U njima se nalazilo nešto što je vjerojatno bila hrana, iako se to nije moglo zaključiti na prvi pogled.

Miron izvadi iz usta gumu za žvakanje, zamota je u neki papirić što ga je napipao u džepu i stavi na stol. No onda se predomisli i smotuljak gurne u džep. »Treat ćeš ti još meni - pomisli. - Samo mi se nemoj zalijepiti za džep.«

U blagovaonicu uđe i drugi astronaut. Kad vidje da se gosti skanjuju, priđe stolu i pred svakoga stavi po jedan tanjur. Na tatin je tanjur stavio tri pilulice veličine zrna graška, a na Mironov dvije. Onda pogleda dječaka, pa, kad primijeti da on još uvijek trlja trbuh, nasmiješi se i dometnu mu još jednu pilulicu. Otac i sin su u čudu gledali bijela zrnca, ne znajući što bi s njima.

-Možda oni misle da smo bolesni - šapne dječak ocu. - Zato nam daju ove aspirine.

Tata ga pogleda i dade mu očima znak da šuti.

-Nije uljudno razgovarati za jelom - reče usput.

Žutoliki se pogledaše i počese jedan drugome nešto zviždati, što je - to je Miron već uočio - bio njihov način sporazumijevanja. Onda jedan od njih priđe tatinom tanjuru i štipaljkom sličnom pinceti uzme jedno zrnce. Prinesse ga ustima zbunjenog profesora atomske fizike.

-Dobar tek! - reče dječak jedva suzdržavajući smijeh. Potom doda tiše: - Sjetio sam se, možda su to aspirini protiv mučnine u svemirskom brodu.

Tata Leo poslušno zine i žutoliki mu stavi na jezik pilulicu. On je proguta s takvim naprezanjem kao da se radi o kokošjem jajetu. S istim naporom proguta i drugu, pa treću. Dok mu je žutoliki stavljao pilulice na jezik, nije propustio priliku da ga još jednom pogladi po bradi. Ovaj je zaista pokazivao veliko zanimanje za profesorovu bradu.

Miron uzme svoj pribor za jelo, zapravo štipaljku, i pozoblje one tri bobice sa svog tanjura, koje su, usput rečeno, mogle stati i u naprstak. Nisu imale nikakva okusa ni mirisa. Dječak ih je ipak progutao. Znao je da ne bi bilo uljudno pokazati nezadovoljstvo prema jelu koje domaćini ponude.

Bijele su bobice zacijelo bile samo predjelo. Žutoliki sada staviše pred njih druge tanjure i pokazaše na posudu što se nalazila na sredini stola. U njoj su bili komadići neke bijele materije slične stiroporu. Miron je zaključio da je isjeckani stiropor glavno jelo. Tata je, ne želeći još jednom doći u priliku da ga žutoliki hrani, uhvatio štipaljkom nekoliko tih bijelih čvaraka s namjerom da ih prenese u svoj tanjur. Onda brzo ispusti štipaljku i reče:

- Hm, gle, što je to sad!

Čvarci koje je htio staviti u tanjur jednostavno su zaplovili iznad stola. Tata se našao u neprilici. Gledao je leteće čvarke i ne pomišljajući da ih počne loviti. Bojao se, valjda, da i on ne zaplovi za njima. Dječak se počne smijati. Jedan od žutolikih uze tatin tanjur i štipaljku, malo poskoči i vješto pohvata čvarke. Poučen tim, neprestano se smijući, Miron oprezno prenese nekoliko čvaraka na svoj tanjur.

Ne treba ni napominjati da su se i žutoliki smijali na svoj način. Dječaku se učinilo da se oni uvijek rado smiju. To je u svakom slučaju samo povećalo njegovu naklonost prema njima.

Tata Leo je svoj obrok stiropora jeo sagnute glave, nastojeći onemogućiti nestašne čvarke da mu opet pobjegnu. Pritom je pokušavao sakriti kiseo izraz lica. Za to su vrijeme domaćini stajali po strani i nešto međusobno zviždukali.

Ni čvarci nisu imali nikakva okusa ni mirisa. Čim bi dospjeli u usta, topili su se i pretvarali u pjenastu masu. Kad su se »najeli« čvaraka, žutoliki su pokupili ispred njih tanjure i pred svakoga stavili po jednu bočicu nekakva sirupa i kašičicu. Ne čekajući više da se gosti sami posluže, počеше ih hraniti onim sirupom iz bočica. Miron je gutao, ali je jednim okom gledao na košaricu s voćem, jedva čekajući da dođe red na voće. Kad je bočica ostala prazna, on brzo, čak prebrzo, dohvati najljepši plod iz košarice i zagriže ga. Odmah zatim ostavi ga na stol i pocrveni.

-Umjetna - šapne tati. - Umjetna jabuka.

Plodovi su bili izrađeni od neke materije slične gumi, lijepo oblikovani i obojeni, a na stol su stavljani po svoj prilici samo zato da bi izazvali tek za ona druga »jela«.

Tada se začuje isprekidani zvučni signal i žutoliki izadoše iz blagovaonice.

-Kad će nam već objasniti kamo nas vode? - upita dječak kad je ostao nasamo s ocem.

-Valjda će objasniti, nadajmo se - reče tata Leo brišući bradu.

Mironu se u očima iznenada pojaviše suze.

-Što li sada rade mama i seka? - upita više za sebe, okrenuvši se malo u stranu.

-No, no, nećemo sada plakati - počne ga tješiti tata Leo. - Sigurno su zabrinute, to bi bilo sasvim normalno. Ali i to je bolje nego da su i njih uvukli u brod.

-Znam, tata, ali ja bih ipak volio da su i one tu. Što li će ovi učiniti s nama?

-To još ne znamo, ali ćemo, po svemu sudeći, uskoro saznati. Onaj s ekrana, Savjetnik, obećao je da će nas vratiti ako to zaželimo.

-Mi ćemo to zaželjati, zar ne?

-Svakako! Još bi nam trebali platiti i odštetu! Ja sutra imam predavanje na sveučilištu. Ako ne dođem, odbit će mi od plaće.

Dječak napravi kiselo lice i brzo upade:

-Meni ne moraju platiti nikakvu odštetu. Ako sutra i ne dođem u školu, bit će mi opravdano, siguran sam. - Malo pošuti, pa doda: - Neukusno je sve što smo progutali. Ali ja više ne osjećam glad.

Miron je htio još nešto zapitati, ali tada u prostoriju uđoše žutoliki. S njima je sada bio i onaj s ekrana, Savjetnik. Sva trojica su na sebi

imala žutu odjeću pripijenu uz tijelo, poput ronilaca.

Dječak se propne na prste i brzo šapne tati:

-Ako do čega dođe, računaj na mene.

Tata Leo ustade i pruži ruku svom žutolikom kolegi. »Onaj kojemu se zvijezde raduju« srdačno je prihvati i tako se dva profesora iz dva sasvim različita svijeta prijateljski rukovaše.

Savjetnik se nasmiješi Mironu i pomilova ga po kosi.

-Dakle, dragi kolega Savjetniče, hrana nam je prijala! - reče tata Leo. - Bila je izvrsna!

Miron se skoro glasno nasmijao sjetivši se letećih čvaraka od stiropora, bijelih bobica i sirupa. Tata ga pogleda ispod oka. Uvidio je da je s pohvalom ipak malo pretjerao. Zato nastavi umjerenije:

-Za naše pojmove nije bila osobito ukusna, moram priznati, ali je sasvim ugodno ispunila određenu prazninu u našim želucima. Toliko sam sit, da bih sada bio prisiljen odbiti i pečenu jarebicu kad biste mi je kojim slučajem ponudili.

Savjetnik se glasno nasmije i reče:

-To mi je drago. Naša hrana nije baš ukusna, jer Sanoniti imaju slab osjet mirisa i okusa.

-Što imaju slabo? - u čudu upita dječak.

-Osjet mirisa i okusa.

-Ne razlikujete slatko od slanoga?

-Uglavnom ne - slegne Savjetnik ramenima.

-To onda znači - čudio se i dalje dječak - da bi se torta mogla posoliti i posuti biberom i isjeckanim lukom.

-To Sanonitu ne bi mnogo smetalo - nasmiješi se Savjetnik. - Ali, budi bez brige, za vas ćemo u Kulahari spremati posebna jela.

Dječak napravi kiselo lice i posegne u džep za svojom gumom za žvakanje. Nije bila u džepu. To ga začudi, ali sada nije imao vremena razmišljati o njoj.

-Ako nemate ništa protiv - reče »Onaj kojemu se zvijezde raduju« - mogli bismo prijeći u sobu za razgovor. Mi vam dugujemo objašnjenje.

-Dakako - kimne tata Leo. -I mi očekujemo da ćete nam ga dati.

Zidovi prostorije u koju su sada ušli bili su prekriveni mnoštvom malih ekrana i crteža u boji. Na jednom se ekranu vidjelo nebo osuto

zvijezdama. Mironu se učinilo da su sjajnije od onih koje se vide sa zemlje.

Savjetnik pritisne jedno dugme i na sredini sobe istog se trenutka pojaviše stol i stolice.

-Izvolite, sjednite - zamoli ih Sanonit.

Zemljani oprezno sjedoše na ponuđene stolice, pazeći da ne naprave neki nagli pokret i ne prelete preko stolica.

Savjetnik se zagledao u jedan ekran, na kojemu je treperila nekakva svijetleća točkica. Odmah je počeo izoštravati sliku. Na licu mu se vidjelo da je uznemiren.

-Hm - mrmljao je - ovo je neobično.

-Što je to neobično? - upita tata Leo i priđe ekranu. - Ovo je nekakvo svemirsko tijelo, rekao bih.

-Nije - reče Savjetnik zabrinuto.

-Možda se neki projektil približava letjelici - uznemiri se i tata Leo. Miron se uplašeno stisnuo u svojoj stolici.

-Ne, nije, to je neko strano tijelo u samoj letjelici - reče Savjetnik veoma ozbiljnim glasom.

-Pa što čekate! Dajte znak za uzbunu! Neka se pripremi obrana! - govorio je tata Leo uzbuđenim glasom.

-Osim nas trojice na brodu su još samo ona dva astronauta - podsjeti ga »Onaj kojemu se zvijezde raduju«.

-Zovite barem njih! Pomoći ćemo i nas dvojica ako bude potrebno, ja se donekle razumijem u ratovanje, mislim, u obrambenu strategiju.

Savjetnik je nešto zviždukao u mikrofon na sanonitskom jeziku. Malo zatim one svjetleće točkice nestade.

-Hm, nema je više - odahne tata Leo s olakšanjem.

Tek što je to izgovorio, u prostoriju uđe jedan od astronauta. Na dlanu je nosio plitku posudu. Na dnu posude se nalazila bijela kuglica.

-Ulovili su je - nasmiješi se Savjetnik.

Sva trojica se zagledaše u posudu. Miron počne opipavati džepove.

-Pa to je moja guma za žvakanje! - reče i pocrveni.

Zatim je brzo uze iz posude i strpa u usta.

PETO POGLAVLJE

CVIJET OD KAMILICE UMJESTO DUHANA - KAKO SU ŽUTOLIKI
NAUČILI GOVOR ZEMLJANA - IZGLEDA DA SAVJETNIK ZNADE
SVE O SNJEŽANI - LETJELICA S-2009 - KOLIKI JE ZAPRAVO
ATOM - ZAŠTO CVIJEĆE VENE - PLAVI PROZOR

Tata Leo napunio je lulu i zapitao Savjetnika smije li pušiti. Sanonit ga je znatiželjno promatrao dok je s užitkom povlačio dimove iz lule. Vukao ih je tako brzo, kao da se boji da mu koji ne pobjegne. Kad je vidio kako ga žutoliki gleda, pomislio je da bi i on rado povukao koji dim. Pruži mu lulu.

-Na žalost, kod sebe imam samo jednu lulu - reče - ali kod kuće ih imam čitav tucet. Ipak, ako želite koji dim, samo izvolite. . .

-Hvala lijepa - nasmiješi se Sanonit i otkloni njegovu ruku. - A što ste to stavili unutra?

-Suhi cvijet od kamilice. Neki stavljaju isjeckani list duhana, ali ja ne. Smeta mi nikotin.

Miron ustade da malo prošeta iznad glava dvojice profesora. To mu je bilo »baš zgodno«. Savjetnik ga je gledao i dobrodušno se smiješio. »Ovaj se uvijek smiješi - pomisli dječak lebdeći ispod stropa. - Baš mi je zgodan taj Savjetnik!«

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« pogleda tatu Lea i uozbilji se.

-Vi očekujete objašnjenje - reče.

-Da - potvrdi tata Leo između dva dima.

-Onda vas molim da budete strpljivi i poslušate što ću vam ispričati. Ako i poslije toga budete željeli da vas vratimo na Zemlju, učinit ćemo to bez odlaganja.

-Poslušat ćemo vašu priču. Želio bih ipak da nam prije toga nešto objasnite.

-Molim?

-Kako ste naučili naš govor?

-A, to! - nasmije se žutoliki Savjetnik. - Vrlo jednostavno. Dok ste vi. . . hm. . . spavali, mi smo snimili znanje vašeg govora.

-Snimili znanje? - izbeči Miron oči. - Kako je to moguće? Kako se znanje može snimiti?

-Lako. Naši su uređaji »upili« vaše znanje, a onda ga prenijeli u naš moždani sustav.

»Da mi je jedan takav uređaj! - pomisli dječak i uzdahne. - Barem na jednokratnu uporabu. Snimio bih znanje profesora fizike i prenio ga u svoj moždani sustav. Eh!«

-Znam što misliš - reče tata strogo i pogleda ga. - Ali ostavi se toga. Fizika se mora učiti. Bez muke nema nauke.

Miron se nečega sjeti i pocrveni. Zaključio je da su žutoliki na taj način mogli saznati sve o Snježani, jer mu se ona stalno motala po glavi.

-Onda vi znadete sve ono što je u našoj glavi, ovaj, to jest, što i mi znademo? - reče stidljivo.

-Da, uglavnom - potvrdi »Onaj kojemu se zvijezde raduju«, ali kad je vidio kako je siroti dječak porumenio, doda šapatom: - Ali ne znamo ništa o Snježani, ne brini.

Tata Leo pročisti grlo. Htio je ostalu dvojicu opomenuti da nije zgodno šaputati u društvu.

-Vrlo zanimljivo! - reče i ispusti oblak plavkastog dima. -

-Kolosalno!

-To je jedan od naših izuma - skromno će Savjetnik.

-A što sada namjeravate s nama? Znete, ja sutra imam predavanje na fakultetu, a dječak bi se morao javiti da ispravi fiziku. Zamislite, on ima dvojku iz fizike!

-Pa što onda, tata, i dvojka je prolazna ocjena - počne se dječak braniti.

Tata ga strogo pogleda.

-Znademo za tu dvojku - reče Savjetnik blagonaklono. - Ali dječak će je ispraviti, u to možete biti sigurni. On ima znanja za više od dvojke.

Dječak ga zahvalno pogleda. »Sigurno da imam - pomisli. Samo se, kad me pita, više puta ne znam dobro izraziti. A, osim toga, uvijek me pita ono što nisam ponovio.«

Sanonit ustane i priđe jednom crtežu.

-Sada se nalazimo na letjelici S-2009 - reče. - Vodimo vas na planet Sanon.

Tata Leo priđe žutolikom i zagleda se u crtež.

-Pokažite mi položaj letjelice, molim vas.

-Evo ovdje - pokaže Savjetnik u jedno mjesto na crtežu. - A ovo ovdje je Zemlja. Do sada smo prešli ovaj put i nalazimo se upravo tu. I do Sanona nam je ostao kraći dio puta.

Tata Leo zine od iznenađenja. Lula ostade lebdjeti pred njegovim ustima.

-Ali to je nemoguće! - uzvikne. - Sto posto nemoguće! Pa to je udaljenost. . .

-Da - nasmiješi se Sanonit - to je vrlo velika udaljenost za vaše pojmove i, oprostite, za vašu tehniku.

-Kojom se brzinom krećemo?

-Veoma velikom - spremno će Savjetnik. - Brzina svjetlosti. . .

-Ta nemojte, molim vas! - prihvati tata Leo žarom pravog znanstvenika. - Nitko se još nije približio brzini svjetlosti!

-Mislite? - nasmiješi se žutoliki zagonetno. - Materija se može i slagati u veoma sitne čestice i konačno pretvarati u svjetlosne čestice.

-To nisam znao! - trgne se tata Leo. - Atom je. . .

-. . .velik kao kuća! - upadne mu Savjetnik u riječ. - Postoji jedan svijet iznad atoma, ali i onaj drugi ispod njega. Oba su svijeta beskonačna, ali u različitim smjerovima. Prema tome, atom se može razlagati u milijarde sitnijih čestica, koje na određenom stupnju gube svojstva materije i postaju svjetlosne čestice, ali samo privremeno. Kasnijim spajanjem i ponovnim vezivanjem tih čestica i brzina se smanjuje.

Miron pogleda oca. Ovaj je duboko razmišljao. Napokon je i on mogao doći do riječi. Zato iskoristi taj trenutak i reče brzo:

-Znači da sam ja sada svjetlost koja putuje Svemirom! Baš zgodno! Barem jedan mali plamičak, iskrica, zar ne?

Savjetnik kimne glavom u njegovu smjeru.

-A vrijeme? - reče tata Leo naglo. - Što ćemo s vremenom?

-Brzina i vrijeme su ovisni jedno o drugom - nastavi žutoliki znanstvenik. - Što se brzina povećava, vrijeme se »smanjuje«. Vrijeme je, dakle, sasvim nestalna kategorija, ovisna o materiji i brzini, kao što je, na primjer, pojam »razgovor« ovisan o postojanju onih koji razgovaraju. Postizanjem određene brzine vrijeme jednostavno nestaje. Točka potiranja brzine i vremena znači iščezavanje materije i njen prelazak u novu kvalitetu. Na toj se točki

sve pretvara u svoju negaciju. Ta točka je granica između dva svijeta, jednoga koji je nama shvatljiv, i drugoga, antisvijeta, za koji mi nemamo izgrađene pojmove.

-Vrijeme nestaje? - čudio se dječak. - Kako to? Potpuno mi je neshvatljivo.

-Zašto bi bilo neshvatljivo? - osmjehne se Savjetnik. - Postizanjem određene brzine svako kretanje unutar materije prestaje, jer je ona sada razložena u svjetlosne čestice. Pri toj brzini one ostaju vječne i nepromjenljive. Tu više ne postoji nikakav tijek vremena.

-Svejedno mi nije jasno - priznade Miron tiho.

-Sad ćemo odmah pojasniti. Uberi jedan cvijet, na primjer.

-Dobro - napeto će dječak. - Ubrao sam, na primjer.

-Promatraj ga.

-Dobro - ponovi dječak. - Promatram ga.

-Što će se s njim dogoditi poslije izvjesnog vremena? - pitao je Savjetnik.

-Uvenut će! - uzvikne dječak slavodobitno, kao da je otkrio Ameriku. Pogledao je tatu, našto ovaj odobravajući kimne.

-Točno, cvijet će uvenuti - potvrdi Savjetnik. - A zašto?

-Hm. . . - Dječak je bio u neprilici. - Tko bi ga znao. . . siguran sam da će uvenuti, ali, zapravo, ne znam zašto.

-Pa zato što se u njemu događaju određene promjene. Da se te promjene ne događaju, cvijet ne bi uvenuo. Zaustavimo li te promjene, on neće uvenuti.

-Zaustavimo ih! - klikne dječak. - Slažem se! Ja sam za to! Uvijek bi bilo proljeće!

-Hej, mali, ne klepeći koješta! - opomene ga tata.

-Slične se promjene događaju i u tvom organizmu - osmjehne se Savjetnik. - I u svim stvarima oko tebe. Kad bismo zaustavili te promjene, i ti i sve oko tebe ostali bi za sve vijeke vjekova isti.

-Zaustavimo i njih! - opet usklikne Miron ne obazirući se na tatinu opomenu. - Dolje sa svim promjenama! Ostat ćemo djeca i bit će nam lijepo!

-No, no, što ti je? - ponovno se oglasi tata Leo. - Bilo bi bolje kad bi malo zaustavio svoj jezik, čini mi se.

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« gledao je dječaka pogledom punim blagosti i topline.

-Eto - nastavio je - te se promjene doista i mogu zaustaviti. To se postiže povećanjem brzine i mrvljenjem atoma do određenih sitnijih čestica u kojima se više ne događaju nikakve promjene.

-Pa - reče dječak malo mirnije - ono s cvijetom bilo je baš zgodno, ali ovo posljednje s mrvljenjem atoma nije mi baš jasno.

-Da li postoji nešto s one strane svjetlosti - nastavljao je Savjetnik - to je velika zagonetka. Mi smo došli do izvjesnih saznanja. Rukovodeći se načelom da uvijek nešto mora postojati, neki su naši znanstvenici iznijeli teoriju prema kojoj se iza svjetlosti ipak ne nalazi tamni ponor ništavila.

-Kod nas se smatra - reče tata Leo - da je nemoguće postići brzinu svjetlosti i da ona predstavlja apsolut svega.

-Tako smo nekada tako mislili. Kad stignemo u Kulaharu, pokazat ćemo vam mnogo toga što još niste znali.

Miron se približi Savjetniku i, ne mogavši sakriti znatiželju, upita:

-Što, na primjer?

-Plavi prozor, na primjer - odgovori Sanonit.

-Hm, i kod nas ima prozora, plavih, zelenih, crvenih, šarenih, svakakvih.

-Znam, znam, ali ovo je nešto drugo - nasmije se Savjetnik. - Plavim prozorom nazivamo uređaj pomoću kojega se može vidjeti najdavnija prošlost razumnih bića. Isto tako ćete moći vidjeti i sve što se događa na bilo kojem planetu u Svemiru do kojega su doprli naši izviđači.

-Oni su bili i na Zemlji, zar ne?

-Bili su.

-Pa onda ćemo moći vidjeti i našu Zemlju! - uzradova se dječak.

-Dakako. Moći ćete vidjeti i svoju kuću.

Miron je bio oduševljen. Poskoči od radosti, ali odleti sve do stropa, odbije se od njega i ponovno spusti.

-Hura! - uzvikne pipajući glavu jednom rukom a drugom se držeći za stol. - Hura za vaše izviđače i plavi prozor! Čim stignemo ja ću, ako mi dopustite, malo proviriti kroz taj prozorčić. Znae, htio bih vidjeti što rade mama i seka, a malo bih zavirio i u svoj razred. . .

Rekavši to, dječak opet pocrveni. Savjetnik je sigurno shvatio da on želi zaviriti u razred zbog Snježane. . . Žutoliki mu se s razumijevanjem nasmiješi.

-A kako se kod vas. . . - počne opet Miron, ali ga tata prekine.

-Hoćeš li dopustiti da i ja napokon dođem do riječi?

-Izvoli, tata - reče dječak i ušuti.

-Sve je to veoma zanimljivo, gotovo nevjerojatno - govorio je tata Leo zamišljeno, lupkajući lulom o dlan. - No razumjet ćete, dragi kolega, da nas u ovom trenutku ipak najviše zanima zašto ste nas dvojicu povelj sa sobom. Dok mi ovdje izgovorimo jednu riječ, već smo možda na tisuće kilometara dalje od našeg doma. Stoga vas molim da nam kažete kakve namjere imate prema nama.

Na Savjetnikova se licu pojavi zamišljen izraz. Slegne ramenima i reče:

-Odmah ćemo prijeći na stvar. Da bih vam. . .

-Oprostite, rekli ste da ćete ispuniti našu želju ukoliko se budemo htjeli vratiti - podsjeti ga tata Leo. - Nadam se da se možemo osloniti na vašu riječ.

-Naravno da se možete osloniti - prihvati Sanonit spremno. Onda nastavi: - Dakle, da bih vam obrazložio naš postupak, moram početi malo iz daljega. Još odavno su naši izviđači posjećivali Zemlju, budući da su na njoj slični uvjeti za život kao i na Sanonu. Nemojte mi zamjeriti na neskromnosti kad kažem da smo u vašem razvoju i mi imali malo udjela. Zbog toga smo došli na ideju da nam sada, kad se nalazimo u teškom položaju, nećete odbiti pomoć.

-Zar mi vama da pomognemo? - zapita tata Leo iznenađeno.

-Da. Vodimo vas na Sanon da biste Sanonite spasili od uništenja.

Tata Leo i Miron iznenađeno su gledali učenog Sanonita. Ništa nisu shvaćali.

ŠESTO POGLAVLJE

SANONITI NE UMIRU - MOŽE LI OTAC BITI MLAĐI OD SINA - ŽUTOLIKI NE MOĆU NIKOME NANIJETI ZLO - LIJEK ZA SVE BOLESTI - NEPOZNATO SVEMIRSKO TIJELO PRIBLIŽAVA SE SANONU - ŠTO PRIJETI SANONITIMA

Lice »Onoga kojemu se zvijezde raduju« bilo je ozbiljno i tužno. Nekoliko je trenutaka zamišljeno gledao u pod ispred sebe. Po izrazu njegova lica moglo se zaključiti da duboko u sebi proživljava ono što namjerava ispričati.

-Sve donedavna Sanoniti su bili sretan narod - otpoče sanonitski znanstvenik. - Kultura i znanost su kod nas na visokom stupnju.

-Već smo se uvjerali u to, barem što se tiče tehnike - reče tata Leo.

-Jedan od uspjeha naše znanosti jest i »plavi prozor«, koji sam malo prije spomenuo. Kad stignemo u Kulaharu, pokazat ću vam ga. Kroza nj smo promatrali i Zemlju.

-I zaista ću moći vidjeti mamu i seku? - upita Miron još jednom.

-Moći ćeš vidjeti i mamu, i seku, i onu. . . no, i svoj razred. Osim toga, moći ćeš vidjeti i mnoge nastanjene planete u dubini Svemira, udaljene i po nekoliko stotina svjetlosnih godina.

-Divno! - radovao se dječak. - Jedva čekam da stignemo!

-Riješili smo i problem starenja - nastavljao je Savjetnik. - Sanonit praktički može živjeti koliko želi.

-Ne mogu vjerovati! - ote se tati Leu. - Može živjeti koliko želi, rekoste. Kako to?

-Potrebno je samo na određenom stupnju razvoja materije zaustaviti ili usporiti daljnju diobu njenih čestica. Obrnutim postupkom, to jest unatražnim povezivanjem već podijeljenih čestica, može se postići pomlađivanje.

-Silno! - klikne dječak oduševljeno. - Onda bi tata mogao postati dječak, čak i mlađi od mene!

-To si razumio, je li? - frkne tata Leo. - A Arhimedov zakon ti ne ide u glavu.

-Naravno - potvrdi Sanonit dječakovu misao. - U tom bi se slučaju vrijeme »vraćalo«, što znači da je ono ovisno o kretanju u materiji.

Nekoliko je trenutaka šutio, a onda nastavi: - A što se tiče Arhimeda, mogu vam reći da sam ga osobno poznavao.

-Oprostite! Kako ste ga mogli poznavati? Ta on je živio prije više od dvije tisuće godina. . .

-Heureka! - usklikne Miron. - Živio je od 280. do 212. godine prije naše ere!

-Točno! - potvrdi tata i kimne glavom.

-I da nije pronašao onaj svoj zakon, tijela uronjena u vodu ne bi postajala lakša. . .

-Nije točno! - odsječe tata Leo ljutito. - Ne klepeći gluposti!

-Ako ste osobno poznavali Arhimeda - reče - to bi značilo da vi imate više od dvije tisuće godina. Zar je to moguće?

-O, da, moguće je! - nasmije se žutoliki. - Ja sam čak stariji od njega!

-Pa gdje je onda granica života kod vaših sunarodnjaka?

-Praktički je i nema. Već sam rekao da Sanonit može živjeti koliko sam želi.

-Zar nekima od njih ne dosadi živjeti?

-Događa se i to.

-Što čine takvi kojima dosadi živjeti?

-Sami prekidaju svoje postojanje, mislim, materijalno postojanje.

-Kako?

-Vrlo jednostavno. Dovoljno je da onaj kojemu se više ne živi popije jednu pilulu koja u njegovu organizmu izaziva naglu promjenu materije i njen trenutačni prelazak u viši oblik.

-To je smrt?

-Ne, nipošto! - usprotivi se Savjetnik

-A što je ako nije smrt? - čudio se tata Leo. - U onoj piluli je nekakav jak otrov, čini mi se.

-Nije otrov. Pilula izaziva prelazak materije u viši oblik. Takav Sanonit i dalje postoji, ali je nevidljiv i nedodirljiv. On u tom višem obliku postojanja može doživljavati sve što je ispod njegova oblika, ali se ne može događati obrnuto.

-Tvrđava neosvojiva za žive iz života - ubaci tata Leo.

-Da, kao što bi rekao vaš pjesnik Juan Ramon Jimenez - nasmiješi se Savjetnik.

-Nešto se slično i kod nas vjerovalo - reče Miron mudro. - Sjetimo se samo priča o dobrim i zlim duhovima, o dušama koje lutaju. . .

Tata ga začuđeno pogleda, kao da nije mogao vjerovati da ima tako pametnog sina. Dječak mu namigne.

-Može li se takav dematerijalizirani Sanonit ponovno vratiti u materijalno stanje? - zapita tata Leo.

-Na žalost, ne može - odgovori Savjetnik. - Naši znanstvenici nekoliko tisuća godina rade na problemu vraćanja u niže, materijalno stanje. Tko zna, možda će jednom pronaći i takvu mogućnost.

-Ako sam vas dobro shvatio, postoji mogućnost, po vašem vjerovanju, da u ovom trenutku u ovoj prostoriji postoji još netko osim nas trojice.

-To je gotovo sigurno - potvrdi žutoliki.

-I taj netko nas sada gleda i sluša?

-Sasvim točno. Samo nam se ne može ni na koji način obraćati.

Miron se, za svaki slučaj, osvrne oko sebe, ne bi li ugledao nekog Sanonita u tom višem obliku materije. Ali nije vidio nikoga osim tate i Savjetnika.

-To je nešto poput čarobnog stakla - ubaci nehotice podigavši dva prsta kao da je u školi. - Kroza nj sve vidite samo s jedne strane, a kad pogledate s druge - ne vidite ništa.

-Moglo bi se uzeti kao primjer radi usporedbe - potvrdi Sanonit.

Dječak likujući pogleda tatu, kao da je htio reći: »Tata Leo, jesi li vidio što ti je fizika!« No tata je u mislima bio odsutan i kao da nije ni čuo sinovljevu upadicu.

-Ako dopustite još nekoliko riječi o smrti - reče tata Leo. - Što je s onima koji se utope, ili padnu sa stijene?

-Njihova tijela, ako ih pronađemo, odmah dematerijaliziramo.

-Ali prije nego što ih pronađete oni su ipak prestali živjeti, zar ne?

-Jesu. I eto, to bi se moglo nazvati smrću, onakvom kakvom je vi poimate.

-Ja sam se nečega sjetio - reče Miron tiho.

-No, reci, čega si se sjetio - pogleda ga tata.

-Što će biti ako netko nekoga ubije?

Savjetnik je dugo šutio. Glatka koža na licu kao da mu se još više zategla. Dječaku se učinilo da mu se na čelu ukazala i jedna bora.

-Sanonit ne može nikoga ubiti - reče ne skidajući pogled s neke nevidljive točke. - Ali o tome ćemo kasnije.

-A bolesti? Ima li ih i kod vas? - zapita tata Leo.

-Ima, ali veoma malo.

-Kako ih liječite? Od nekih se umire.

-Ne - odgovori Savjetnik. - Bolesti kod nas nisu više nikakav problem. Imamo univerzalni regulator. U tijelu često dolazi do poremećaja materije, to jest do poremećaja optimalnog dijeljenja čestica. Dovoljno je samo uskladiti razvoj materije i diobu njenih čestica, pa će »bolest« istog trenutka nestati. To usklađivanje obavljamo univerzalnim regulatorom.

Tata je s nevjericom klimao glavom. Videći to, Savjetnik stavi na stol mali uređaj četvrtasta oblika.

-Ovo je taj regulator - reče. - Svaki ga Sanonit može nositi sa sobom. Dovoljno je samo da ga uključite pomoću ovog dugmeta i primaknete oboljelom mjestu. Bolest će odmah nestati.

Tata je postao jako ljubopitljiv. Sa zanimanjem je gledao spravicu koju je Savjetnik stavio na stol.

-Hm. . . - mrmljao je - mislite li da bi i meni pomogao taj vaš univerzalac?

-Sigurno bi pomogao.

-To je doista fantastično! - oduševio se tata Leo. Onda se uhvati za križa. - Pa kad smo već kod toga, dragi kolega, biste li htjeli tu blagodatnu spravicu malo primaknuti mojim križima? Znate, imam reumu. Muči me već desetak godina. Uzimam neke lijekove, ali mi oni malo pomažu.

-Vrlo rado! - Savjetnik primakne onaj četvrtasti predmet križima tate Lea i pritisne dugme.

-Baš ćemo vidjeti hoćete li uspjeti uskladiti gibanje materije u mojim križima, to jest hoćete li izvući iz mojih križa tu prokletu boleščurinu. - Nezgrapno se njihao u struku, čak je malo i pocupkivao. - Aha, tako, tako! Osjeća se blagotvorno djelovanje! Sad mi je već bolje! To je doista silna stvar, taj vaš regulator!

-Baš mi je drago što ti je pomogao! - zacvrkuta dječak. - Baš mi je drago!

-Lijepo je od tebe što se tome raduješ - reče tata i pomiluje ga po kosi.

-Sada ti mama više neće morati noću grijati termofor.

Tata ga blago gurne od sebe, našto dječak, smijući se, otplovi do suprotnog zida.

-Molim vas da nastavite - zamoli Savjetnika sjedajući. - Ne obraćajte pažnju na maloga, nekad zna biti zajedljiv i dosadan.

Miron se smijuljio. S vremena na vrijeme je pogledavao Sanonita. Osjećao je da on drži njegovu stranu. Ovaj je, međutim, nastavio:

-Vrijedno je spomenuti i snimanje intelekta. Možemo snimiti i prenijeti na sebe maksimalni kvantum znanja svakog razumnog bića, pod uvjetom da je kvantum njegove inteligencije manji od našega. (Posljednje je riječi izgovorio kao da se ispričava.) Tako smo postupili i s vama, ali samo sa svrhom da naučimo vaš govor. Inače to nerado činimo.

Tata Leo je zadovoljno opipavao svoja izliječena križa.

-Mi smo se ipak malo udaljili od pitanja koje smo vam postavili - reče. - Što prijeti vašem narodu? I kako mu mi, ovaj moj vjetropir i ja, možemo pomoći? Kod takva uspjeha vaše znanosti ja jednostavno ne mogu shvatiti što je to moglo zaprijetiti Sanonitima.

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« duboko uzdahne i nastavi tužnim glasom:

-I sve je bilo lijepo na Sanonu. Ali tada naši izviđači primijetiše da nam se približava nepoznato svemirsko tijelo. Bilo je mnogo manje od našeg planeta. Približavalo se velikom brzinom. Putanja mu je bila ravna. To je upućivalo na zaključak da se radi o nekom fenomenu u Svemiru, ili da su ga usmjerila razumna bića. Oko sebe je imalo energetski omotač.

Savjetnik je malo zastao. U prostoriji je vladala tišina. Samo su zvijezde na ekranima ravnodušno treperile.

-I? - oglasi se tata Leo.

-I? - dahne Miron i opet se pretvori u uho.

-Planetoid je stigao u blizinu Sanona i počeo kružiti oko njega.

-Zašto ga niste presreli i poduzeli nešto? - zapita tata Leo.

-Nismo znali o čemu se radi. Pretpostavljali smo da su ga uputila razumna bića. Bilo je moguće i da je nastanjen. A mogao je imati i znanstvenu misiju. No i bez obzira na namjere njegovih mogućih žitelja, mi nismo htjeli poduzimati ništa u strahu da ne bismo i nehotice uništili život na njemu.

-Zašto bi se toga bojali ako su oni prema vama imali neprijateljske namjere? - reče tata Leo. - Zaista ne razumijem. U svakom slučaju mogli ste mu spriječiti ulazak u gravitacijsko područje Sanona. Mogli ste ga jednostavno usmjeriti mimo svog planeta.

-Da, ali mi još tada nismo znali da imaju neprijateljske namjere prema nama. Držali smo, štoviše, da dolazi s prijateljskim namjerama, pa ga zato i nismo usmjeravali da nas mimoiđe. Moglo se raditi i o svemirskom brodu u obliku planetoida koji je uputila neka civilizacija iz Svemira. Isto je tako bilo moguće da se je neka civilizacija, zbog nestanka uvjeta za život, iselila sa svog planeta i potražila utočište u našoj atmosferi. - Savjetnik duboko uzdahne i reče nakon kraće šutnje: - A prave namjere naših novih susjeda pokazale su se vrlo brzo.

Jedan od astronauta uđe i izmijeni nekoliko zviždukavih rečenica sa Savjetnikom. Kad je izašao, žutoliki znanstvenik nastavi:

-U početku je satelit bezazleno kružio oko Sanona. Neki su od naših znanstvenika vjerovali da se radi o jednom od bezbrojnih asteroida što tumaraju Svemirom, koji je iz neobjašnjivih razloga došao u našu blizinu. Neki su se čak uplašili da bi mogao upasti u gravitacijsko polje Sanona i izazvati katastrofu. No uskoro se pokazalo da je satelit nastanjen i da, kao što sam rekao, njegovi stanovnici nisu imali prijateljske namjere prema sanonitskom narodu.

Miron je slušao otvorenih usta. Pa ovo je bilo uzbudljivije od bilo kojeg stripa! Pitanja su mu navirala, ali se nije usuđivao prekidati.

-Zašto niste uputili izviđače da ispitaju pravo stanje? – zapita tata Leo.

-Pokušali smo, i to u više navrata.

-Kakvi su bili izvještaji?

-Nikakvi. Svi su naši izviđački brodovi netragom nestajali. Samo smo kratko vrijeme nakon polijetanja uspijevali održavati vezu s njihovom posadom. Zatim se ona iznenada prekidala.

-Zbog čega?

-Izgleda da su Satelićani, kako mi nazivamo naše nezvane svemirske susjede, ovi li energetska mrežu oko satelita. U nju su, po svemu sudeći, hvatali i naše izviđačke brodove. U posljednje smo vrijeme primijetili da stvaraju jako energetska polja i oko Sanona. Žele nas zarobiti i spriječiti u traženju pomoći od drugih civilizacija.

-Jeste li imali smetnji prilikom polaska na Zemlju ovim brodom?

-Jesmo, iako je ova letjelica specijalno građena, moram priznati da smo imali nekih teškoća prilikom probijanja energetskog polja. Ipak smo se sretno provukli. Došlo je samo do kvara na rotacijskim dijelovima broda koji održavaju umjetnu gravitaciju u letjelici. Zbog toga, kao što ste se i sami uvjerali, imamo poteškoća prilikom kretanja u brodu.

-Ali još nam niste rekli što su vam zapravo činili Satelićani. Ako ćemo pravo, oni vam nisu smetali. Svemir je svačiji. Oni su se mogli zaustaviti tamo gdje su željeli.

Tijekom razgovora Savjetnik je često pogledavao uređaje i crteže što su se nalazili svuda okolo. Sada ustade i priđe jednoj ploči. Pritisnuo je nekoliko dugmeta i povukao nekoliko polužica, a potom se vratio za stol.

-Oprostite, morao sam malo ispraviti putanju - reče. - Mogli su se zaustaviti gdje su željeli, naravno. Ali kad su se zaustavili uz naš planet, Sanoniti su počeli masovno nestajati. Morali smo što prije pozvati u pomoć razumna bića s drugog naseljenog planeta. Vi ste nam bili najbliži.

-Jeste li vidjeli Satelićane? - tiho upita Miron.

-Ne, nismo ih vidjeli, ali smo, nažalost, u više navrata primijetili nesumnjive tragove njihove prisutnosti na Sanonu.

Savjetnik je to rekao tako tužnim glasom, da su Mironu, koji je htio još nešto zapitati, riječi jednostavno ostale pod jezikom.

-Kakvi su to bili tragovi? - upita tata Leo muklim glasom.

-Tijela mrtvih Sanonita - zastenje Sanonit.

-Oh! - dahne Miron suhих usana i zažmiri kako bi sakrio suze u očima.

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« duboko uzdahne.

-Tada se moj narod sukobio sa smrću - reče. Mišići na licu trzali su mu se u bolnoj grimasi. Uzalud se pokušavao barem malo osmjehnuti. - Da, smrt se nadvila nad Sanonom.

Tata Leo je šutio. Nije više imao želje da pita bilo što. I dječak je šutio. Žutolikom je ipak uspjelo da se blijedo osmjehne Mironu, kako bi ga na taj način malo ohrabrio. Nastavio je:

-Zanimljivo je da tijela unesrećenih Sanonita nismo mogli dematerijalizirati. Po tome su naši znanstvenici zaključili da su im

život oduzela razumna bića. U Sanonite se uvukao veliki strah.

-Zašto su nestajali vaši sunarodnjaci? - upita tata Leo kao da se tog trenutka probudio. - Zašto se niste branili?

SEDMO POGLAVLJE

NAROD KOJI NE ZNA ZA MRŽNJU - O POJMU ZLA - JE LI LAGANJE GRIJEH - ZAŠTO NESTAJU SANONITI - MOGU LI TATA LEO I MIRON SPASITI SANONITE

Miron nije skidao pogleda s lica žutolikog znanstvenika, tata Leo izvadi iz džepa vrećicu s cvijetom od kamilice i napuni lulu. Kad je otpuhnuo prvi dim, reče ljutito:

-Sto mu razbijenih atoma! Pitam vas zašto se niste branili, zašto niste poduzeli protunapad!

-U tome i jest stvar - reče Sanonit mirno. - Moj narod je živio u miru i ljubavi. Nikada se nije dogodilo da jedan Sanonit nanese zlo drugom Sanonitu ili bilo kojem razumnom biću u Svemiru.

-Nije li to ipak previše uopćena tvrdnja? - primijeti tata Leo.

-Istina je to što sam rekao. Sam pojam zla kod nas je potpuno nepoznat.

Miron se javi tihim glasom:

-Ja to ne mogu razumjeti. Molim vas da mi malo bolje objasnite ako možete.

-Time sam mislio reći da se pojam zla ne može oblikovati u svijesti Sanonita. Taj pojam nije izgrađen u našoj svijesti, razumiješ? - Nekoliko je trenutaka šutio, pa kad po izrazu dječakova lica vidje da ovaj ništa od toga ne shvaća, upita ga: - Znadeš li ti što je to »tilumpa-tup«?

-Ne znam - slegne Miron ramenima.

-A »kvalupi«?

-Ne znam ni to.

-»Purum-krum«?

Dječak odrječno odmahne glavom.

-Dobro, a znadeš li što je to »mjeseć«?

-Ih, pa znadem! - nasmije se Miron. - To je nebesko tijelo.

-Točno. Kad sam izgovorio riječ »mjeseć«, ti si u svijesti predočio to nebesko tijelo onako kako ga vi vidite sa Zemlje. A kad sam izgovorio riječ »purum-krum«, u svijesti nisi mogao ništa predočiti što bi odgovaralo tome pojmu.

-Nisam ništa mogao predočiti kad ne znam što to znači.

-E, vidiš, kad bi ti pitao Sanonita što znači ubojstvo, ili prijevara, ili mržnja, on bi o tome znao isto toliko koliko ti znaš o »tilumpa-tupu«, ili »kvalupi«, ili »purum-krumu«. Drugim riječima, on o tome ne bi znao baš ništa, i to zato što mu je nepoznata pojava koja se izražava tim riječima. A nepoznata mu je opet zato što se takve pojave ne događaju na Sanonu. Naravno, kad nema pojava, nema ni riječi koje bi ih označavale. Savjetnik je gledao dječaka i smiješio se, a onda upita: - Je li ti sada malo jasnije sve to?

-Da - kimne Miron. Bio je ponosan što znanstvenik sa Sanona poklanja toliko pažnje svakom njegovu pitanju i nastoji mu sve objasniti. - Sada mi je prilično jasno.

Zatim javi se tata - A kako onda vi osobno znadete za te pojmove? Oprostite što pitam, no čini mi se da su vama ti pojmovi poznati čim pričate o njima.

-Poznati su mi - reče Savjetnik ozbiljno - a poznati su i još nekim našim znanstvenicima i istraživačima, uglavnom onima koji su posjećivali druge civilizacije u kojima su se takvi pojmovi razvili. Ali svoje poznavanje tih pojmova čuvamo kao najveću tajnu, onako kako se kod vas čuvaju najvažnije državne tajne.

-Zar ni jedan mali Sanonit nikada nije malčice slagao? – čudio se Miron.

-Nikada.

-Zaista? Nikada nitko nije slagao učitelju da ga je bolio zub i da zato nije mogao doći u školu? - pitao je dalje. - Ili glava, ili želudac?

-Nije - nasmiješi se Savjetnik. - Bolesti se mogu izliječiti, zar si zaboravio? Pokazao sam vam uređaj za liječenje.

-Ali mogao bi reći da je izgubio taj uređaj, na primjer. Mogao bi se brzo sjetiti i reći da ga je negdje zaturio, ili već nešto slično.

-Kad bi ga doista izgubio, onda bi rekao da ga je izgubio, naravno. Ali nikada ne bi mogao reći da ga je nešto boljelo ako ga stvarno nije boljelo.

-Svejedno ništa ne razumijem - dječak je bio uporan. - Otkinuti koju jabuku u susjedovu vrtu kad ovoga nema kod kuće - kakav bi to bio grijeh? Ili čvrknuti dječaka koji mi se naruga - kakvog bi zla bilo u tome?

Malo je zastao i dodao: - Ali dobro, molim vas, nemojte se više mučiti sa mnom i objašnjavati mi, ja to i tako ne razumijem. Možda ću nekada razumjeti, ali sada još stvarno ne razumijem.

Savjetnik se nasmiješi s razumijevanjem. Iz toga se osmijeha doista vidjelo da Mironu želi sve objasniti i da mu je do toga veoma stalo.

-Ako te to zanima, onda ćeš sigurno jednom i razumjeti - reče i nastavi objašnjavati: - Vidiš, ti poznaješ boje, zar ne? Zelena boja kod tebe izaziva predodžbu livade u proljeće, plava boju mora i vedrog neba, crvena boju vatre i makova cvijeta. Ti si sve to vidio, doživio si te boje, zato što je svijet u kojem si živio obojen tim bojama. Da u tom svijetu nema ni jednog predmeta crvene boje, u tvojoj se svijesti ne bi ni izgradio pojam te boje. Jesi li, na primjer, ikad pomislio da postoji i neka boja koju nisi nikad vidio i koju ne poznaješ?

-Nisam - rekne Miron i zaniječe glavom.

-Nisi pomislio, je li - nastavi Sanonit. - E, vidiš, postoje i takve boje. Ti si se veoma iznenadio onom bljeskavom stupu koji te je unio u ovaj brod. To je bila koncentrirana energija, u redu, ali to sada nije važno. A iznenadio si se baš zato, što je taj stup bio onakve boje kakvu nisi nikada prije vidio i kakva ne postoji u tvome svijetu ni u tvojoj svijesti. Tvoje je oko vidjelo tu boju, ali ti nikome ne bi mogao objasniti kako ona izgleda. Slično je, na primjer, i s pojmom zla - krađe, laži, prijevare, ubojstva i sličnih ružnih pojava - kod mojih sunarodnjaka. Oni ne znaju što one znače niti bi mogli objasniti njihov pojam, jer on ne postoji u njihovoj svijesti.

Miron je nekoliko puta snažno kimnuo kao da mu je sve jasno.

-No, ovaj mali mi nikako ne da do riječi - umiješa se tata Leo pogledavši prijekorno Mirona. - Objasnite mi, molim vas, kako to da se u vama nije javio otpor prema napadačima. To bi bilo sasvim prirodno. Obrana nije nikakav grijeh, mislim da se u tome slažemo.

-Sanoniti ne znaju ni što je grijeh, jer ga nikada ne čine. Ne znaju ni što je obrana, budući da nikada nisu imali potrebe da se brane. Zato se kod njih nije ni mogao javiti otpor. Oni su jednostavno umirali. Ubijali su ih Satelićani.

-Zašto, kolega? To vi meni recite.

-Ne znamo ni mi. Prema najnovijim pretpostavkama naših biologa, čini se da u tijelima mrtvih Sanonita nedostaje neki sastojak. Zabunu

unositi to što se ne može otkriti o kojem se sastojku radi.

-Pregledate li svakog usmrćenog prije nego što ga dematerijalizirate?

-Da.

-Imaju li na sebi tragove nasilja?

-Ne.

-Rane, ozljede?

-Ništa od toga.

-Tragova borbe?

-Ni to, naravno.

-Tko ih pregledava?

-Liječnici, biolozi, čitave ekipe stručnjaka.

-Zar imate liječnika? - zaskoči Miron. - Mislim, ako se svatko sam može izliječiti. . .

-Rekao sam da se svatko sam može izliječiti od bolesti. Ali liječnici su tu da Sanonite liječe od ozljeda.

Tata Leo je pripaljivao ugašenu lulu.

-Nevjerojatno! - reče. - Zašto Satelićani nisu pokušali u jednom mahu uništiti vaš narod, koji, kako ste rekli, nema mogućnosti fizičke obrane od napadača?

-Prva je pretpostavka da se nisu usuđivali. Oni u početku nisu znali da su Sanoniti bespomoćni.

-Ali to su mogli zaključiti kad im niste pružali nikakav otpor.

-Možda su to i zaključili. Ipak nas nisu napali.

-A druga pretpostavka?

-Druga je da nas ne žele uništiti, nego uništavati. Do takva smo zaključka došli u najnovije vrijeme. Kad se u svjetlu te pretpostavke razmotri i tvrdnja nekih naših biologa o nedostatku jednog vitalnog sastojka u tijelu usmrćenih Sanonita, neke stvari dobivaju određeni smisao.

Tata Leo je zaboravio povući dim iz lule, toliko se bio zamislio. Odjednom se trgne.

-Kad se otkrije o kojem se sastojku radi - reče - vjerojatno će se utvrditi i razlozi ovih čudovišnih ubijanja.

-Da - potvrdi Savjetnik. - Ali neki naši znanstvenici smatraju da Sanonitima ipak ne prijete potpuno uništenje.

-Iz čega izvode takav zaključak?

-Baš iz činjenice što Satelićani nisu u jednom mahu uništili naš narod. Izgleda da su njima Sanoniti potrebni kao što su vama potrebne gljivice iz kojih dobivate streptomycin.

-Ili kao što je hrast potreban imeli - doda Miron sasvim tiho. Savjetnik ga pogleda veoma pažljivo.

-Mislite da iz tijela Sanonita uzimaju neke sastojke iz kojih spravljaju lijekove?

-Da, otprilike tako.

Poslije tih riječi žutoliki je zašutio i utonuo u razmišljanje.

Miron se čvrsto držao za stolicu.

-Grozno! - šapnuo je jedva suzdržavajući suze. - To me podsjeća na naše narodne bajke. Znae, prije su i kod nas dolazili zmajevi pod gradske zidine. Građani su im morali davati svaki dan najljepšu djevojku za doručak. Ili za ručak, ili za večeru, to baš ne znam zasigurno. Samo sam siguran da su im morali davati po jednu djevojku svakog dana. Ali toga više nema. Zmajevi su odavno nestali, ali ja znam da su postojali. Tako piše u knjigama. Jel' tata.

Tata ga nije slušao. Sklopio je oči i užurbano povlačio dimove. U prostoriji se osjećao miris kamilice.

-Satelićani dakle žive kao paraziti na račun vašeg naroda - reče ne otvarajući oči.

-Da - potvrdi Savjetnik - ako prihvatimo drugu pretpostavku o kojoj smo malo prije govorili.

Dječak šmrcne i brzo obriše suzu.

-Sanoniti su inače veseo narod - reče Savjetnik - Vidjet ćete, nadam se.

Tata Leo ustvrdi turobnim glasom:

-Priroda se zaista grubo poigrala s vašim narodom.

-Kad smo shvatili što nam prijete - uzdahne Savjetnik - odlučili smo da potražimo pomoć.

-I tako ste došli po nas dvojicu?

-Da. Želja za samoodržanjem dovoljno je jak razlog da to učinimo. Na to smo se odlučili tek kad smo uvidjeli da više nema nikakve nade da nas Satelićani ostave na miru i nastave svoje tumananje Svemirom.

-Ali kako ćemo nas dvojica spasiti vaš narod?

Savjetnik slegne ramenima.

-Priznajem da to ni meni nije jasno - reče. - Naši su kompjutori ukazali na vas dvojicu.

-Ako ne pristanemo?

-Vratit ćemo vas na Zemlju. Moj će narod ostati bespomoćan i prepušten svojoj sudbini.

Tata Leo je napregnuto razmišljao. Nekoliko je puta pogledao na ekran koji je pokazivao putanju letjelice. Sada su se nalazili mnogo dalje od Zemlje nego u trenutku kad su ušli u ovu prostoriju.

-Zar nemate nekog bližeg susjeda?

-Imamo - odgovori Sanonit - ali su na vrlo niskom stupnju razvoja.

-Kako niskom?

-Poput riba na vašem planetu. Žive u vodi.

-Drugih susjeda nemate?

-U našem je sustavu nastanjen još jedan planet. Ali život je na njemu potekao u sasvim drugom smjeru. Iako su njegovi žitelji veoma inteligentni, ne postoji mogućnost nikakvih zbližavanja između njih i nas.

-Hm. . . - zamišljeno će tata Leo. - Kad malo bolje promislim, čini mi se da je stvar u tome što vi ne znate ratovati.

-Tako je.

-I što ne poznajete pojam zla.

-Da.

-Pa zašto vaše sunarodnjake na naučite ratovanju?

-Mi to ne želimo.

-Zašto nas onda, do bijesa, vodite sa sobom? Mislio sam da želite da od njih učinimo ratnike.

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« razrogači oči, a onda brzo pokrije lice rukama i snažno zaniječe glavom.

-Ne, nikako! - uzvikne.

-To je već bolje - odobrovolji se tata Leo. - Jer kad biste to željeli, bilo bi bolje da niste ni dolazili po nas. Preživio sam jedan rat i želio bih da je on posljednji. A ako mislite na druge oblike zla, iako znademo za njih, ne činimo ih niti želimo koga nagovarati da ih čini. Moj sin i ja ne bavimo se krađama, prijevarama i sličnim stvarima. Daleko od toga! - Tata se malo zbunio sjetivši se što je Miron malo prije govorio o krađi susjedovih jabuka. Nakašlje se i brzo nastavi: -

Ako mislite na ono što je malo prije dječak govorio o krađi jabuka, vjerujte, ne čini on to. Je li tako, sine?

-Tako je, tata! - reče Miron neuvjerljivo i pocrveni.

-Možda nekad malo slaže, zapravo siguran sam da nekada malo slaže, ali ja ću to već iskorijeniti iz njega.

Savjetnik skide ruke s lica i reče ozbiljnim glasom:

-Ne želimo da naš narod naučite ratovanju niti bilo kakvom drugom zlu. To nipošto!

-Ne želimo ni mi - spremno prihvati tata Leo. - A sad mi samo recite što ćemo raditi kod vas. Što bi, zapravo, trebali raditi?

-Ne mogu vam reći kad ni ja ne znam. Ali kad su kompjutori ukazali na vas, vjerujemo da nam vi na neki način možete pomoći.

Savjetnik je napeto očekivao što će reći tata Leo. Ovaj je dimio lulu i zamišljeno gledao u pod ispred sebe.

U prostoriji je vladao muk. Čulo se samo sasvim tiho zujanje uređaja. Slika Svemira na velikom ekranu kao da se malo izmijenila, ili se to Mironu samo učinilo. Zvijezde su i dalje ravnodušno treperile, jedne blještavo bijele, druge žute, treće crvene poput sunca na zalazu.

-Stalno mislim - progovori tata Leo - zašto su vaši kompjutori ukazali baš na nas dvojicu. No, dobro, ja sam profesor fizike na sveučilištu i ponešto znam o modernom naoružanju, iako nisam bio u vojsci. Ali zašto ste pokupili i dječaka?

Žutoliki je šutio, pa tata Leo nastavi:

-Evo što ću vam reći: mislim da su vaši kompjutori pogriješili što se tiče dječaka. Taj znade samo pecati ribu i šutirati loptu po livadi. A iz fizike ima dvojku, to sam vam već rekao.

-Naši kompjutori nisu nikada pogriješili u proračunima - reče Savjetnik. - Možda bi dječak u određenom trenutku ipak odigrao važnu ulogu.

Miron se isprsi. Malo je zamjerio ocu na posljednjim riječima, pa se sada tim više radovao što je žutoliki ovo rekao. Pogledao je tatu ozarena lica.

Malo zatim Sanonit izađe i ostavi ih same da promisle i donesu odluku.

Miron poljubi tatu u vrh nosa i čupne ga za desni brk.

-Tata Leo, Leiću moj dragi, reci da ćemo ostati na brodu! Počne se umiljavati. - Oni će nas i tako vratiti kad završimo taj posao sa Satelićanima. - Kad je vidio da se tata koleba, nasmiješi mu se, čak mu malo i namigne. - Nas dvojica ćemo riješiti tu stvar, vidjet ćeš!

Tata je gladio desni brk.

-Uskoro ćemo ući u gravitacijsko polje Sanona - priopći Savjetnik kad je ušao u prostoriju. Jedna mu se bora ureza na glatkom čelu. Ali prije toga moramo proći kraj satelita. . .

-Očekujete li neprilike prilikom prolaska? - upita tata Leo.

-Moguće je - slegne ramenima Sanonit. - Ipak mislim da ćemo prići Sanonu bez većih teškoća.

Tata Leo ustane i srdačno mu pruži ruku.

-Pa - reče - koliko bude u našoj moći, računajte na našu pomoć.

-Priznajem da sam to i očekivao - reče Savjetnik prijateljski mu stežući ruku. - I dječak ostaje, zar ne?

-Kad je već tu, neka ostane. Uostalom, što sada i možemo, već smo skoro stigli. Ako Satelićani doznaju da imate jednog ovakvog na Sanonu, mislim da će ga nadaleko obilaziti.

Dječak ga pogleda sa zahvalnošću i snažno zagrlji.

-Bravo, tata Leiću! - usklikne. - Baš si sila!

-Treatat će mi letjelica - reče tata Leo. - Mislim da ću morati ići na taj satelit.

-Imat ćete letjelicu kakvu budete željeli! - spremno obeća žutoliki.

-Ako me napadnu, morat ću se braniti. Želim da letjelica bude prilagođena za obranu.

-Izgradit ćemo je po vašoj zamisli i uputama.

-Dobro. To su moji uvjeti.

Tada snažan potres uzdrma letjelicu.

OSMO POGLAVLJE

ŠTO SE DOGAĐA S LETJELICOM - SAVJETNIK SE PRETVARA U LOPTU - VRTOGLAVICA-MIRON POSTAJE TEŽI - SANON - LJUBIČASTI PLANET

Svjetla se u prostoriji pogasiše. Brod je podrhtavao i posrtao, kao da se kreće po neravnom tlu. Onda se umiri. Nastade tišina puna tjeskobe i iščekivanja.

Miron se prestrašio, ali, na sreću, nije bio ozlijeđen. Kraj sebe je čuo tatino disanje. Uskoro je osjetio njegovu ruku na svom ramenu.

-Jesi li ozlijeđen? - upita ga tata brižnim glasom.

-Nisam, čini mi se. A ti?

-Nisam ni ja. Dobro je što su zidovi mekani.

Tata Leo je tapkao dlanom po podu.

-Što tražiš?

-Ta vražja lula! - mrmljao je tata Leo. - Kamo li se samo djela, nevolja jedna?

Pipkao je dlanom oko sebe i neprestano gundao nešto na račun lule.

-A, tu si, nesrećo jedna! Imam te! - reče napokon zadovoljno, gotovo nježno. - Nećeš mi više pobjeći.

Još jedan drhtaj, jači od predašnjih, uzdrma letjelicu. Dječak pomisli da će se brod ovaj put raspasti. Ali to se nije dogodilo.

Tata se uspravi i sjedne na pod. Odmah potom dječak uzvikne od iznenađenja. Vidio je kako tata Leo sasvim mirno pripaljuje lulu. Svuj pažnju usredotočio na plamičak s upaljača, koji je neodlučno treperio pred njegovim licem. Nije mu odmah pošlo za rukom da ga prinese luli, jer je brod još podrhtavao. Kad mu je to napokon uspjelo, zadovoljno je otpuhnuo dim i spremio upaljač u džep.

-Ali, tata - šapne dječak uzbuđeno - zar se ti baš nimalo ne bojiš?

-A zašto bih se bojao, moj dječčače? - reče tata i pomiluje ga po kosi. - Bit će ono što će biti.

Ne bi se moglo reći da su ove riječi ohrabrine dječaka. Sjeo je uz oca, stisnuo se uza nj i naslonio mu glavu na rame. Tata ga je prigrlio i užurbano povlačio dimove.

Brod se napokon sasvim umirio.

Prostorija se ispuni svjetlošću. Ekрани se osvijetliše, žaruljice zatreperiše. Miron skide ruke s očiju i pogleda oko sebe. Sve je bilo na svom mjestu. Ali, ipak. . . Kakve su ono bezoblične mase u kutu, poput golemih pudinga od limuna. . .?

Miron povuče tatu za rukav i pokaza prstom u tom smjeru.

-Tata, što je ono u kutu? Malo prije tamo nije bilo ničega.

-Hm - čudio se tata - što bi to moglo biti?

-Kao da se miče - protisne dječak jedva čujno i jače se stisne uz tatu. - Da nisu ušli Satelićani dok je bio mrak. . .? Zovimo Savjetnika! Brzo!

Ali nisu imali vremena za to.

Jedna od onih gomila sličnih pudinga od limuna počne se u podnožju sužavati i izduživati, kao da raste, dok se na kraju nije pretvorila u - Savjetnika. Odmah potom preostale dvije gomile preobraziše se u dvojicu astronauta. »Onaj kojemu se zvijezde raduju« smijao se. Astronauti izadoše iz prostorije.

-Oprostite, kolega, niste li vi malo prije bili ona gomila u kutu?

-Da, bio sam - odvrati Sanonit ne prestajući se smijati. - Ali sada više nisam.

Otac i sin gledali su Savjetnika ništa ne shvaćajući.

-Mi imamo u tijelu kosti kao i vi - objašnjavao je Savjetnik - koje snagom volje možemo savijati. Malo prije smo ih tako savili i sklupčali se, kako ne bismo za vrijeme posrtanja broda odletjeli u neželjenom smjeru.

-I to činite snagom volje, rekoste? - zapanjeno će tata Leo.

-Da.

-Možete li se pretvoriti u loptu? - upita Miron uzbuđeno.

-Dakako! Evo, pogledaj!

Sanonit se malo strese i počne se savijati i skupljati, sve dok se pred začuđenim pogledima dvojice Zemljana nije pojavila lopta i počela se kotrljati amo-tamo. Iz nje je dopirao smijeh, koji je, bez sumnje, bio Savjetnikov.

-Samo me nemoj šutnuti! - reče lopta smijući se. - Čuo sam da ti voliš šutirati loptu.

Zatim se lopta pretvori u Savjetnika. Dječak je sav treptao od uzbuđenja. Pljeskao je rukama i smijao se sve dok mu suze nisu

došle na oči.

-Pa vi sve možete! - uzviknuo je.

-A, ne baš sve - reče Savjetnik.

-Možete li nogom dodirnuti leđa?

-Ništa lakše od toga! - nasmije se Savjetnik i počne stopalom trljati leđa. - Inače se mi nerado lišavamo svoga oblika. Ovo sam učinio tebi za volju.

-Hvala! - zahvali Miron.

-Oprostite - javi se tata Leo - to je doista veoma zanimljivo. Malo prije ste, dragi kolega, bili poput pravog balona. A biste li nam sada htjeli objasniti što se to maločas dogodilo s brodom. Pretpostavljam da je došlo do nekog kvara.

-Ni govora! - odvrati Savjetnik. - Upravo smo se provukli kroz energetski omotač o kojem sam vam govorio. Satelit je ostao iza nas. Spuštanje na Sanon više neće predstavljati nikakvu poteškoću.

-Zar smo već stigli?

-Uskoro stižemo. Za koji trenutak brod će leći na zračne jastuke, koji će nas ponijeti prema pristaništu u Kulahari.

Dječak odjednom osjeti bol u čitavom tijelu i jaku vrtoglavicu.

Pred očima mu je sve treperilo. Činilo mu se da će mu tijelo prsnuti. Tati ispade lula iz usta i on se uhvati za glavu. I Sanonit se počeo grčiti.

-Oprostite - reče Savjetnik nedugo zatim - što vas nisam upozorio. - Uključene su kočnice. Brzina broda naglo se smanjuje, a njegova masa povećava. Mi sada »rastemo« i uskoro ćemo poprimiti svoju normalnu veličinu. Zbog toga vas boli i osjećate vrtoglavicu.

Kad su bolovi i vrtoglavica prestali, tata požuri da s poda pokupi svoju lulu.

-Znači da smo stigli - reče Miron znatiželjno.

-Još malo pa ćemo stići - ispravi ga Sanonit.

-Čini mi se da sam sada nekako teži. Kao da su mi za noge privezane olovne kugle.

-Na nas je počela djelovati privlačna sila Sanona. Hodaj malo, pa ćeš se brže priviknuti. Koliko imaš kilograma?

-Četrdeset i jedan.

-E, vidiš, sada imaš četrdeset i devet! - nasmije se žutoliki.

-Pa nisam se valjda od onog stiropora. . . ovaj, od onog ručka, toliko udebljao? - čudio se dječak.

-Nisi, budi bez brige. Teži si zato što je privlačna sila Sanona veća od privlačne sile Zemlje.

Miron je htio još nešto zapitati, ali tada se osvijetli jedan od ekrana i to privuče njegovu pažnju. Slika je u početku treperila i bljeskala. Onda se umirila.

Čudesna li prizora! Na ekranu se vidjelo nebo osuto zvijezdama. Treperile su istom ljupkošću kao i one koje su se vidjele s prozora Mironove kuće. Dječak ih je gledao netremice.

Uskoro zvijezda nestade. Iz tamnih svemirskih dubina izroni golema lopta ovijena oblacima ljubičaste pare.

Savjetnik prekriži ruke na grudima. Šutke je promatrao prizor na ekranu. Ispod poluspuštenih vjeđa, u kutovima očiju, svjetlucale su mu dvije tople zvjezdice.

-Eto, dragi prijatelji - reče i uzdahne - pred vama je naš dragi Sanon, ljubičasti cvijet što je raširio latice u ovom dijelu svemirskog beskraj.

Rekao je to s puno topline i ljubavi. Dječak mu se približi i tiho zapita:

-Volite li mnogo svoju zemlju. . . ovaj, svoj Sanon?

-Da - reče Sanonit jednostavno. - Kad god ga ugledam na povratku sa svemirskih putovanja, učini mi se ljepšim. - Poslije kraće stanke je nastavio: - Uskoro ćemo se spustiti. Prema vama nećemo poduzimati nikakve mjere prilagođavanja, jer je atmosfera Sanona gotovo ista kao i Zemljina. Jedino je ovdje svjetlost malo jača, ali ćete se brzo na to priviknuti.

Miron se sasvim približio ekranu. Zadivljeno je promatrao ljubičastu kuglu što im je hrlila u susret.

Uskoro kugle nestade. Na ekranu se pojavi slika nekog velikog grada, zdanja najraznovrsnijih oblika uzdizala su se do pod samo nebo. Od podnožja do vrhova, koji su se gubili u ljubičastim visinama, grad je nalikovao golemom uspravnom mostu što spaja planet sa Svemirom. Raskošne građevine plivale su u blještavilu boja kakvih ljudsko oko još nije vidjelo.

-Kulahara! - objavi Savjetnik. U tom zvučnom, srebrnastom glasu bilo je toliko zanosa, ljubavi i oduševljenja, da se činilo kako i

njegovo srce kuca za ovaj grad.

-Ovdje kao da je sunce bliže - šapne dječak ozarena lica.

-Da, bliže je - reče sanonitski znanstvenik i zagrli ga. - Ali ovo nije isto sunce koje grije tvoj planet. No i pod ovim će ti biti sasvim lijepo i toplo, vidjet ćeš.

Slike na ekranu nestade. »Onaj kojemu se zvijezde raduju« reče svečanim glasom:

-Stigli smo! Letjelica se upravo spustila i već se nalazi u svom ležištu.

Jedan zid prostorije u kojoj su stajali jednostavno se rasklopi. Puinici ugledaše osvijetljen hodnik.

-Dobro došli u Kulaharu, dragi prijatelji! - reče Savjetnik. - Odvest ću vas pred narod Sanonita.

Pođoše hodnikom.

Tata Leo ugasi lulu i strpa je u džep.

DEVETO POGLAVLJE

SVEČANI POČEK U KULAHARI - TATA LEO SE ZAGLEDAO U SAVJETNIKA ZA LIJEPE OSMIJEHE - SANONITSKA HIMNA - TATA LEO STRAHUJE ZA SVOJU BRADU - DOBRA STARA ZEMLJA

I tako su se jedan dječak, koji je volio sve osim fizike, i njegov otac, koji nije volio ništa osim fizike i svoje lule na kamilicu, našli na dalekom planetu Sanonu.

Iz letjelice su izašli na ukrašeni podij. Tu su ih čekale delegacije uglednih Sanonita. Čim su ih ugledali, uglednici podigoše ruke i počеше im klicati i smijati se.

Sve se orilo od zviždukavih sanonitskih glasova.

E, to je tatu Lea i dječaka sasvim zbunilo.

Tata je pomislio da se smiju zato što mu na kaputu nedostaje nekoliko dugmeta, pa zato brzo rukom pokrije ona mjesta na kojima bi se trebala nalaziti.

Miron je bio siguran da se smiju uzici što mu je poput repića virila iz džepa. Brzo ju je smotao i gurnuo u džep, nastojeći da to nitko ne primijeti.

-Podizanje ruku i smijeh uobičajeni su pozdravi kod Sanonita - šapne im Savjetnik. - Molim vas, nasmijte se malo i vi.

-Ha-ha-ha-ha! - nasmije se dječak i podigne ruke uvis. - To je baš zgodno!

Kad su vidjeli kako im Miron otpozdravlja, Sanoniti se nasmijaše još glasnije. Bio je to pravi prolom smijeha.

Savjetnik počne Zemljanima predstavljati kulaharske dostojanstvenike.

-Ministar igara, dr. Suki!

Dr. Suki podiže obje ruke uvis i počne se smijati kao da je upravo čuo neku dobru šalu. Kad bi ministri na Zemlji tako dočekivali svoje goste, zacijelo bi ih smatrali vrlo nepristojnima.

-Ministar smijeha, Ba-la-la!

Smjehoglasni se uglednik nasmije tako gromko, da je tati odletjelo još jedno dugme s kaputa i dva s košulje. Nekoliko šarenih ptica što

su kružile u zraku popadaše ošamućene na tlo. Tata se uhvati za lulu da ne bi pao od silnog strujanja zraka.

-No, ovaj je i zaslužio da bude ministar smijeha! - tiho rekne tata dječaku. - Trebalo bi ga unaprijediti u potporučnika!

Tata Leo nije bio u vojsci zbog ravnih tabana, a njegov brat, Mironov stric, bio je i dogurao do potporučnika. Zato je tata Leo mislio da je čin potporučnika nešto najviše što se u vojsci može postići.

-Ministar ptičjeg cvrkutanja, Cuku-čiku-či! - predstavljao je Savjetik dalje.

Cuku-čiku-či zacvrkuta poput ptice. Cvrkutanje uvaženog ministra bilo je tako lijepo i uhu ugodno, da se one ošamućene ptice podigoše i uzletješe.

-Ministar blagdanske radosti! - vikne Savjetnik i zaustavi se kod četvrtog odličnika. Tati i dječaku je usput šapnuo: - Ovih je dana on najzaposleniji ministar u Kulahari, jer se približava veliki blagdan Sanonita - Praznik leptirova.

-Ministar cvjetnih mirisa!

Oko ovoga se širio veoma snažan miris. Dječak je morao zaustaviti disanje dok nije prošao pored njega. Pomislio je: »Lako mu je biti ministar kad ne osjeća mirise! Tako bih i ja mogao biti ministar za fiziku!«

Savjetnik je u međuvremenu izvikivao imena ostalih uglednika.

-Ministar sunčeve svjetlosti!

-Ministar svježeg zraka! (Žena. Oči ljubičaste, pogled topao, osmijeh vedar.)

-Ministar duginih boja! (I ovo je bila žena. Kosu je ovila s devet duginih boja.)

-Požuri, tata Leiću! - šapne dječak. - Što si se toliko zagledao u ministrice!

Na redu su bili savjetnici.

-Savjetnik za visoke tonove i Savjetnik za niske tonove!

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« okrenuo se dječaku i dodao tiše - Ova dvojica uvijek idu zajedno, u duetu.

-Savjetnik za lijepe osmijehe!

(Opet žena. Smiješila se veoma ljupko. Tati se malo zamaglilo pred očima. Dječak ga je morao nekoliko puta povući za rukav. Kad ni to

nije pomoglo, upitao ga je. - Je li ti dobro, tata? - Tata je promućao-. - Mh. . ph. . . što veliš. . . aha. . .! Dobro mi je, i te kako mi je dobro! - Dječak je rekao dalje: - Pa hajde onda, tata, pomakni se, što si se tu ustobočio? Reći ću mami! - Tek je onda tata Leo krenuo dalje.)

Bilo je tu još mnogo drugih odličnika čija imena i zvanja Miron nije zapamtio.

Na kraju je Savjetnik svoje goste upoznao s gradonačelnikom Kulahare. Bio je to veoma simpatičan Sanonit. Preuzeo je Zemljane od Savjetnika i doveo ih na ukrašeno postolje.

Cijelu je Kulaharu preplavila golema masa Sanonita. Tisuće ruku lepršalo je u zraku, uzvici radosti odjekivali su u svim ulicama. Otac i sin su mahali razdraganim Sanonitima. Miron je načas pomislio kako bi bilo lijepo da ga sad vidi Snježana.

U jednom trenutku Sanoniti podigoše ruke. Iz tisuća grla zaori se pjesma. Bila je to veoma duga pjesma, sva od zviždukavih tonova, koji su, valja reći istinu, parali uši onima koji nisu navikli da ih slušaju. (Kasnije im je Savjetnik objasnio da su tada njima u čast Sanoniti otpjevali sanonitsku himnu »Kulahara, Kulahara!«)

Tata Leo se smirio i počeo pripaljivati lulu. Radio je to veoma pažljivo i polako. Ministar cvjetnog mirisa odmah mu priđe i pomirisa zrak, a potom odobravajući kimne i vrati se na svoje mjesto.

-Zar ovaj osjeća miris? - upita Miron Savjetnika. - Rekli ste da Sanoniti ne osjećaju mirise.

-Ovaj malo osjeća - odgovori »Onaj kojemu se zvijezde raduju« - Zato je i postavljen za ministra.

Miris kamilice širio se oko postolja. Svi su sa zanimanjem gledali čudnu spravu što se dimila pod nosom tate Lea.

Gradonačelnik je stalno bio uz svoje goste. Sanoniti su se penjali na podij i izbliza zagledali bića s dalekog planeta.

Činilo se da je kod svih najveće zanimanje izazvala profesorova brada i brkovi. Na kraju je ostala razbarušena poput prošlogodišnjeg ptičjeg gnijezda, jer su je mnogi od znatiželjnika dodirivali i pipkali.

Onda je Savjetnik prisutnima održao govor na sanonitskom jeziku. Više puta su ga prekidali oduševljenim poklicima i gromoglasnim smijehom.

Bio je to smjehotresni govor kakav se ne pamti u Kulahari.

Za vrijeme govora tata Leo je dovodio u red svoju bradu.

Zatim je Savjetnik nešto razgovarao s gradonačelnikom. Obojica su više puta tijekom razgovora pogledali tatu Lea, tako da je bilo sigurno da su o njemu razgovarali. Savjetnik mu potom priđe i reče:

-Gradonačelnik vam se ispričava zbog ponašanja znatiželjnih građana.

-U redu je - prihvati tata Leo ispriku.

-Osim toga - nastavi Savjetnik - on vas moli da tu stvar ostavite kod njega, kako ne biste imali daljnjih neprilika zbog znatiželje Sanonita.

-Koju stvar? - zine tata Leo.

-Ovo - reče Savjetnik i upre prstom u njegovu bradu.

-Hvala lijepa! - požuri tata Leo. - To uopće nije potrebno. Dobro je njoj i ovdje gdje jest, na momemu licu.

Rekavši to okrene se prema gradonačelniku i nekoliko se puta povuče za bradu. Htio mu je pokazati da »ta stvar« čvrsto stoji na njegovu licu i da se ne može skinuti.

-Gradonačelnik vas moli - reče Savjetnik pošto je prenio tatin odgovor - da budete njegovi gosti za vrijeme boravka u Kulahari.

-Hm - zagunđa tata Leo - to je u redu, samo nešto mu se previše sviđa moja brada. . .

-S druge strane - doda Savjetnik nasmiješivši se na ovu primjedbu - meni bi bilo drago da odsjednete u mojoj kući. Imam dvoje djece, pa bi se dječak mogao s njima igrati dok nas dvojica budemo radili u Institutu. Kako vam se dopada taj prijedlog?

-Dobar je! - požuri Miron i namigne tati. - Jel', tata, da je to dobar prijedlog.

Tata otpuhne oblak dima. Onda se zagleda u jedan osmijeh što je dolepršao iz lože za savjetnike.

-Dragi kolega - reče - veseli me vaš prijedlog i prihvaćam ga objeručke!

-Hvala, tata Leiću! - radovao se dječak. - To si ti prihvatio zbog mene, da se imam s kim igrati, zar ne?

-Da. Ali i zbog svoje brade.

Cijela se ova predstava odvijala na velikom trgu, koji je za tu priliku bio okićen s bezbroj šarenih lampiona. Na sredini trga izbijao je golem vodoskok u obliku cvijeta.

Gradonačelnik napravi pokret rukom i gomila se smiri. Sve se glave okrenuše prema sredini trga. Vodoskok, čija je voda odjednom

postala ljubičasta, postajao je sve veći. Voda je sada izbijala dobrih dvadesetak metara uvis, raspršivala se i pretvarala u ljubičastu paru.

A onda iz te pare - kakvog li iznenađenja! - izroni zemaljska kugla. Dobra, stara Zemlja, sporo se okretala, izlažući pogledima Sanonita svoja plava mora i smeđe kontinente.

To je bila završna slika priredbe.

Sanoniti podigoše ruke na pozdrav. Dječaku se oči zamagliše od suza. »Onaj kojemu se zvijezde raduju« potapša ga blago po ramenu.

I odjednom, ni sam ne znajući kako, dječak osjeti da se njegova ruka našla u Savjetnikovoj.

-Ne žalosti se - reče Sanonit. - Bit će ti lijepo kod nas. Pim i Pam će te zavoleti.

-Tko su Pim i Pam? - tiho upita Miron i slobodnom rukom neprimjetno obriše suzu. Pred očima mu je stalno lebdjela slika Zemlje.

-Moja djeca - odgovori »Onaj kojemu se zvijezde raduju«. Dječak i djevojčica.

Onda su pošli.

Ocu i sinu neprestano je bio u mislima, i u srcu, prizor koji su vidjeli na trgu.

Sanoniti su se razmicali pred njima i pozdravljali ih uzdignutih ruku, s osmijehom dobrodošlice.

DESETO POGLAVLJE

ULICE KOJE SE KREĆU - PIM I PAM - KOTAČ TRČI PO LIVADI - PAM NASLANJA GLAVU NAMIRONOVO RAME - SANONITI SE VOLE IGRATI - IGRAČKE SU VESELE SAMO KAD SE POKLANJAJU

Savjetnik se sa svojim gostima ukrcao u aeromobil. Za nekoliko su se minuta bešumno spustili pred Savjetnikovom kućom. Tu ih je dočekala Savjetnikova supruga, koja je već bila stigla sa svečanosti. S njom su bili Pim i Pam, dječak i djevojčica.

Savjetnik se toplo pozdravio sa svojom ženom i djecom. Zatim su se s njima pozdravili tata Leo i Miron. Savjetnikovica i djeca su nekoliko trenutaka oklijevali prije nego što su prihvatili pružene ruke. Nije im bio poznat takav način pozdravljanja, jer se na Sanonu pozdravlja smijehom i dizanjem ruku. Ipak se sve dobro svršilo što se tiče pozdravljanja i Savjetnikovica je pozvala goste u kuću.

Djeca su se u početku samo gledala i držala se bliže svojih roditelja.

Onda je Pam prišla Mironu i dodirnula ga. Miron se nasmiješio. Nasmiješila se i Pam. Poslije nje se nasmiješio i Pim. Time je upoznavanje bilo završeno.

Dok su se tata Leo i Miron umivali, čuli su kako Pim i Pam obasiplju Savjetnika pitanjima. Oni su zapravo samo pretpostavljali da su to pitanja, jer je normalno da djeca ocu postavljaju pitanja kad se vrati s puta.

Savjetnikova je kuća imala kupolast oblik, poput zvona, i čvrste temelje. To je potrebno naglasiti zato što nisu sve građevine u Kulahari imale čvrste temelje. Velike zgrade u centru grada ležale su na jakim tračnicama po kojima su se mogle kretati. Na taj su se način cijele ulice mogle premještati i mijenjati izgled prema željama građana.

-Razbija se jednoličnost gradskog života - objasnio im je Savjetnik.
- Često se mijenjaju izgledi ulica, i pogledi s balkona, i susjedi. Tako se većina građana upoznaju, jer postaju susjedi jedni drugima. A pokretne su kuće i otpornije na sanotrese, koji su dosta česti.

-Zanimljiva ideja - primijeti tata Leo i nešto pribilježi u notes.

-Upoznat ću s njom naše arhitekta, ako dopuštate.

-Naravno da dopuštam - nasmije se Sanonit. - Niste morali ni pitati.

Savjetnikovica i djeca su slušali razgovor. Smiješili su se i kimali glavama kao da razumiju, a zapravo nisu razumjeli ni jedne jedine riječi. Kimali su samo iz uljudnosti i pažnje prema gostima.

Toga su popodneva Zemljani naučili sanonitski jezik zahvaljujući posebnim pomagalicama koja im je dao Savjetnik. U isto su vrijeme Savjetnikovica i djeca naučili jezik svojih gostiju. Već navečer su se mogli sporazumijevati kako su htjeli.

Pam je stidljivo prišla Mironu i rekla tankim, piskutavim glasićem:

-Zdravo!

-Tapakiki! - otpozdravio je Miron na sanonitskom jeziku.

Pam je bila lijepa plavooka djevojčica, crvene kose i žuta lica na kojemu je, kad god bi pogledala Mirona, izbijalo malo rumenila. Tada bi se i Miron zacrvenio i obarao pogled. Po izgledu se ne bi moglo reći da je Pam imala više od desetak godina. A mogla je imati i stotinu godina, čak i dvije stotine, kad se uzme u obzir ono što je Savjetnik rekao o dužini života Sanonita i mogućnosti da u svom organizmu zaustave ono dijeljenje čestica i ostanu vječno mladi. Zato je bolje ne govoriti o starosti Sanonita, bili oni djeca ili odrasli.

Za večeru je bila spravljena tako ukusna hrana, da je Miron posumnjao u Savjetnikove riječi da Sanoniti nemaju osjeta okusa i mirisa.

Ujutro, odmah poslije doručka, tata Leo i Savjetnik su pošli u Institut za međuplanetarnu suradnju. Bili su se dogovorili da će njih dvojica svakog dana odlaziti u Institut, a Miron će ostajati kod kuće s djecom.

-Miron je naš gost! - radovala se Pam. - ja ću ga paziti.

-A neka i gost pripazi kako se ponaša - zagunđa tata i pogleda dječaka.

-Tata, smijemo li Mironu pokazati grad? - upita Pam Savjetnika.

-Otići ćemo jednom zajedno u razgledanje - obeća Savjetnik - Danas otiđite nekamo izvan grada i igrajte se.

Pim i Pam su počeli na noge pričvršćivati samovoske. Bile su to spravice slične koturaljkama. Pokretale su se pritiskom nožnog palca na dugme. Pim je odnekuda donio jedan par i za Mirona. Ovaj ih je

obuo i uspravio se. Pritom je izgubio ravnotežu i, nastojeći se održati uspravno, nehotice pritisnuo palcem dugme za pokretanje.

Noge su jednostavno izletjele ispod njega. Ljosnuo je koliko je dug i širok. Pim i Pam su mu pritrčali i pomogli da ustane.

-Mogu ja i sam - reče ustajući. Bio je crveniji od poljskog maka.

-Jesi li se udario? - brižno je pitala Pam.

-Ma kakvi, nije to ništa! - govorio je Miron neprimjetno pipajući udareno koljeno. - Padao sam ja i s krušaka, i s jabuka, a jednom sam kod strica pao s prvog kata, pa mi nije bilo ništa.

A zapravo se bio udario vrlo jako, tako da su mu zvijezde sijevnule pred očima. Ne treba zaboraviti da je on sada bio za osam kilograma teži nego na Zemlji. Učinilo mu se da Pam nije povjerovala u ono što je rekao, pa raspali drugom nogom o dovratok.

-Evo, vidiš, nije mi ništa! - viknuo je gotovo ljutito.

No sad ga je drugo koljeno boljelo jače od onoga koje je udario prilikom pada.

Uto je u sobu ušla Savjetnikovica i zamolila ih da se vrate do ručka.

U početku su Pim i Pam morali pridržavati Mirona i pomagati mu, ali je ovaj veoma brzo zagospodario samovoskama i sve jače pritiskivao dugme za ubrzanje. Pam ga je morala opominjati da vozi polakše.

Sve su kulaharske ulice imale posebne staze za samovoskače, kao što u nekim gradovima na Zemlji postoje staze za bicikliste. Djeca su u samovoskanju bili pravi majstori. Sudara i ozljeda gotovo nikada nije ni bilo. Odrasli su se uglavnom prevozili aeromobilima. To su vozila slična automobilima. Plovila su ulicama nekoliko metara iznad tla.

Djeca su se uključila u povorku samovoskača i uskoro se našli izvan grada. Tu su poskidali samovoske i nastavili pješice.

Zaustavili su se na livadi nedaleko rječice Khue, iza koje se nalazila šuma s golemim stablima i krošnjama raznobojna lišća. Nekoliko je stabala bilo i na livadi, uz rječicu, kao da su tu zaostala ne mogavši prijeći na drugu obalu da se pridruže ostalima.

Voda u rječici bila je modra i prelijevala se u ljubičastim nijansama, a trava u livadi gusta, meka i mahovinasta, prošarana cvijećem.

Dan je bio lijep. Ljubičasti oblaci spokojno su plovili nad livadom i nestajali u smjeru šume, koja je plivala u ljubičastim parama.

Djeca su trčala, smijala se i podcikivala. Vrijeme je brzo prolazilo. Miron je blizancima (Pim i Pam su mu otkrili da su blizanci) pokazao sve igre kojih se sjetio. I on je od njih mnogo naučio.

-Hajdemo pod ono drvo! - povika Miron pokazujući na jedan prekrasan grm, visok nekoliko metara, sa širokim plavim lišćem koje je bez prestanka drhtalo i treperilo kao da je živo. - Tko će prije stići! Sad!

-Ne! - usprotivi se Pam.

-Zašto? - upita Miron i zaustavi se poslije nekoliko koraka.

-To je grmolika plavetnica!

-Pa što onda što je grmolika plavetnica?

Pim se smijuljio.

-Znaš - počne objašnjavati Mironu - kome na rame padne list s grmolike plavetnice, živjet će s plavokosom djevojkom. Tako kažu kod nas. Ali ja u to ne vjerujem, to su samo priče. Bio sam više puta pod onom krošnjom, čak mi je nekoliko puta i list pao na rame, ali ne živim ni s kakvom plavokosom djevojčicom. Zapravo ne živim ni s kakvom djevojčicom uopće, ako ćemo pravo.

-Pa još ti nije ni vrijeme, Pim - nasmije se Miron. A u sebi je pomislio: »Baš dobro! To mi i te kako odgovara!« Sjetio se, naime, Snježane. Ona je bila plavokosa, da. Onda poviče glasno: - Hajde, Pam! Što si se tu ukipila!

-Ne, ne idi tamo, Mirone! - bila je uporna Pam.

-Što li je toj maloj svračici? - promrmlja Miron, a onda joj priđe i reče pomirljivo: - Dobro, Pam, djevojčice, nemoj se odmah ljutiti. Ako ne želiš, nećemo ići.

Nešto mu padne na pamet i on tiho zvizne. Pomisli: »Oho! To je to! Bravo, Mirone, čovječe! Konačno, i Pam je lijepa djevojčica! Zašto se ne bi njome oženio!«

Konačno su, umjesto pod grmoliku plavetnicu, došli pod krošnju plamenog oblaka. Bilo je to drvo začuđujuće visine, pravi div među drvećem, čija je krošnja sličila raširenom kišobranu crvene boje. Pod taj bi se kišobran moglo smjestiti nekoliko stotina Sanonita.

Kad su se dobro ispuhali, Miron je počeo pričati priče. Blizanci su ga pažljivo slušali. Ispričao je sve kojih se sjetio. Onda je počeo izmišljati. Oni su ga samo slušali i slušali. Pam se naslonila na njegovo rame i gledala ga upijajući svaku riječ.

Miron je ispričao sve što je znao i što nije znao, ali je i dalje klepetao poput prazne vodenice.

Nešto ga je žuljalo pod laktom. Ali on se nije htio pomaknuti.

Samo je klepetao i klepetao. Poput prazne vodenice.

A zašto?

Zato što se bojao da Pam ne pomakne glavu s njegova ramena. U tome je bila stvar.

Napokon Pim reče:

-Već bi morali poći kući.

Ustali su i pošli. Gazili su po mekoj travi i čavrljali.

-Pogledajte! - odjednom uzvikne Miron. - Kotač trči po livadi!

Blizanci pogledaše u smjeru koji je pokazivao rukom.

-To nije kotač - nasmije se Pim.

Uto se kotač, koji je bio sličan brodskom kormilu na starim jedrenjacima, počne uspinjati uz brežuljak.

-Kako da nije! Eno ga, uspinje se uz onaj brežuljak!

-To je kalekala - reče Pam.

-Što je to kalekala?

-Kalekala je životinja - objašnjavala je djevojčica. - Ona ne trči, ne skakuće i ne gmiže. Ona se kotura.

-Zašto se onako brzo kotura? Valjda je netko goni.

-Zašto bi je gonio?

-Da je pojede.

-Kod nas nitko nikoga ne pojede. Samo nekad pojedemo morske skakavce.

-Je li to ono što smo imali za večeru?

-Da.

-Prilično je ukusno. Bolje je nego čvarci od stiropora i bijele bobice. Ali ja bih ipak radije jedan teleći odrezak.

-Ništa te ne razumijem, Mirone. Što bi htio?

-Ne bih ništa, šalio sam se. A imate li vi fiziku u školi?

-Imamo - rekoše blizanci.

-Imamo i mi.

-Zašto pitaš?

-Tako - slegne Miron ramenima. - A što će vam reći nastavnik zbog izostanka?

-O! - pljesne Pam dlanovima. - Pitat će nas sve o tebi.

-O meni?

-Da.

-Što ćete mu reći?

-Pokazat ćemo mu igre koje si nas naučio. I ispričati priče.

-Igre? - čudio se Miron.

-Da - potvrdi Pam. - Možda će cijeli razred izvesti u dvorište i narediti učenicima da uče nove igre.

-Neće vas upisati u imenik?

-Hoće. Upisat će nam pohvalu u imenik.

-I opravdat će vam izostanak?

-Dakako - reče Pam važno. - Igre su važnije od škole.

-Eh - uzdahne Miron - to je baš zgodna škola.

-Pim i ja smo članovi Društva izumitelja igara - pohvali se Pam. Dr. Suki nas je više puta pohvaljivao.

-Imamo najbolje ocjene iz slobodnih aktivnosti - domogne Pim.

Kad su stigli nadomak Kulahare, u parku ugledaše dva odrasla Sanonita kako drže konopac. Treći je preskakao preko njega. Mironu od iznenađenja ispadoše samovoske iz ruke.

-Što rade ona trojica? - upita snebivajući se.

-Preskaču konopac - odgovori Pam kratko. - Igraju se.

-Ali to njima ne priliči! Pa nisu oni djeca!

-Naravno da nisu. Ali i odrasli se vole igrati. Onaj što preskače konopac je naš gradonačelnik.

-Gradonačelnik, pa preskače konopac! No, taj bi kod nas brzo otišao tamo gdje mu je mjesto.

-On je dobar gradonačelnik - branio ga je Pim. - ima velike plantaže puhaljki.

-Što su to puhaljke?

-Cvijeće koje se puše u lice.

-Kao maslačak?

-Da, valjda. Ja ne znam kako izgleda maslačak. Kako on izgleda?

-Kao te vaše puhaljke, mislim. Što radite s puhaljkama?

-Pušemo ih u lice i smijemo se. Vidjet ćeš, pokazat ćemo ti.

-Zar ničemu drugom ne služe osim za puhanje u lice?

-Služe za puhanje u lice, eto.

Miron stane pred izlogom igračaka. Blizanci su to vidjeli, pa ga uzeše pod ruke i uvedoše u trgovinu.

-Želimo se igrati! - vikne Pam s vrata.

-A s čim, molim vas lijepo? - upita Sanonit što je mogao uljudnije. Stajao je među igračkama i sav sjao od zadovoljstva. - Koje igračke želite?

Blizanci su već tovarili igračke u naramke.

-Uzmi i ti! - zovne Pam Mirona. - Što čekaš?

-Ali, Pam, nemam dovoljno novaca - šapne Miron opipavši na brzinu nekoliko novčića u džepu.

-Ih, pa igračke se ne plaćaju! - nasmijaše se blizanci. - Nije to kao kod vas. Igračke se ovdje poklanjaju.

-Samo uzmi! - nutkao ga je i Sanonit izvlačeći se iz gomile igračaka. Zagleda se u Mirona i potapše ga po ramenu. - Ti si valjda dječak sa Zemlje o kojemu su pisale današnje novine?

-Jesam. Jesam sa Zemlje, ali ne znam da su o meni pisali u novinama.

-Jesu, jesu, pisali su. E, pa, drago mi je, ja sam poklanjač igračaka. Raduje me što si navratio u moju poklanjaonicu. Baš me raduje! To je dobra reklama za moju poklanjaonicu! Uzmi igračaka koliko želiš! - Malo je zastao i dometnuo: - Igračke su vesele samo kad se poklanjaju i kad se djeca njima igraju.

Miron je natovario koliko je mogao ponijeti. Poklanjač ih je zadovoljno ispratio do izlaza i zamolio da opet navrate.

-Hoćemo, budite bez brige! - obeća Miron.

Kod ugla se nalazila druga poklanjaonica igračaka. Poklanjač je stajao pred vratima i gledao djecu pretovarenu igračkama. Bilo mu je žao što i kod njega nisu nešto uzeli. Vidjelo mu se to na licu.

Miron reče u prolazu:

-Navratit ćemo i k vama, samo dok ovo istovarimo, u to možete biti sigurni.

JEDANAESTO POGLAVLJE
ŠETNJA KULAHAROM - U GOSTIMA KOD GRADONAČELNIKA -
ZBORNI SMIJEH U ŠKOLI - KAKO SE DJEČACI ZALJUBLJUJU

Savjetnik je javio da se on i tata Leo neće vratiti prije večeri. Zato je Savjetnikovica poslije objeda sama izvela djecu u šetnju i razgledanje grada.

Aeromobil je bešumno plovio kulaharskim ulicama. Kraj njega su, poput letećih sagova, klizili drugi aeromobili. Balkoni su bili načičkani Sanonitima. Prepoznali su dječaka sa Zemlje i razdragano pljeskali. Savjetnikovica je više puta zaustavljala aeromobil da bi se Miron mogao rukovati sa znatiželjnim građanima.

Zatim su podigli aeromobil za stotinjak metara više. Sada su plovili iznad Kulahare, obilazeći tek pokoji toranj ili građevinu koja je bila viša od ostalih.

Miron je neprestano nešto zapitkivao. Savjetnikovica i njezini blizanci jedva su stizali da mu na sva ta pitanja odgovaraju.

Približili su se Institutu za međuplanetarnu suradnju. Miron je otvorenih usta gledao goleme kupolaste građevine, hangare i uzletišta, što su plivali u sanonskom suncu. Neke su letjelice bile spremne za polijetanje, pa nisu smjeli prilaziti odveć blizu. Dolje je sve vrvjelo od Sanonita. Dječak je znao da se negdje u tom mravinjaku nalazi i tata Leo i bilo mu je toplo oko srca.

Odjednom je bljesnulo. Miron brzo zatvori prozor na svojoj strani aeromobila.

-Sijeva - rekao je. - Bit će kiše.

Blizanci se nasmiju.

-To nisu munje - reče Pam.

-To su svemirski brodovi - dometne Pim. - Polijeću.

Miron ih pogleda zabezeknuto. On je vidio samo munju i ništa više.

-Brodovi? Nisam vidio nikakav brod.

-Ne možeš ga ni vidjeti - reče Savjetnikovica - Vidio si samo trag koji je ostao iza njega.

Bljesnulo je još jedanput. Ma koliko se trudio da ugleda i brod, Miron nije vidio ništa osim zasljepljujućeg bljeska.

Sjetio se Satelićana. Ali se sjetio i obećanja danog tati da s blizancima neće ništa govoriti o Satelićanima. Zato je samo promrmljao:

-Tko zna u koje svjetove odlaze.

-Ne idu oni daleko - govorila je Savjetnikovica okrećući aeromobil prema Kulahari. - To su teretni brodovi. Idu po rudaču na nenastanjene planete. Prije je bilo mnogo izletničkih brodova, ali je Institut u posljednje vrijeme obustavio sve izletničke letove.

Poslije toga je uzdahnula. Miron je zaključio da ona ipak nešto znade o Satelićanima i onom energetskom omotaču oko Sanona.

Pogledao je kroz prozor i protrnuo. Na ljubičastom sanonskom nebu nepomično je stajala velika bijela lopta slična mjesecu kad ga jutro zatekne na svodu. Pomislio je da je to satelit o kojemu je Savjetnik pričao za vrijeme leta.

U tom je trenutku Pam naslonila glavu na njegovo rame i on je zaboravio i satelit i Satelićane.

Kući su se vratili dosta kasno. Uskoro su stigli tata Leo i Savjetnik.

-Tapakiki! - povikao je Miron i zagrlio tatu.

-No, no - progundao je ovaj - ti si već postao pravi Sanonit.

Poslije večere dječak je jedva dočekao da se spusti u postelju. Zaspao je prije nego što je glavom dodirnuo jastuk.

Sutradan je gradonačelnik preko videofona pozvao Zemljane u goste. Čim ga je tata Leo ugledao na ekranu, uhvatio se za bradu i šapnuo Savjetniku:

-A moja brada? Ovaj gospodin je pokazao veliko zanimanje za nju. Mislite li da bih mogao imati neprilika?

-Možete slobodno ići - nasmijao se »Onaj kojemu se zvijezde raduju.« - On sada znade da se brada čvrsto drži na vašem licu.

Tada je tata Leo prihvatio poziv.

-Usput možete malo promisliti o igrama - napomene Savjetnik.

-O čemu?

-O igrama. Kod nas za gradonačelnika biraju onoga tko izmisli najviše igara. Sadašnji gradonačelnik ih je izmislio nekoliko stotina.

-I zato je postao gradonačelnik?

-Da. Ovdje se ne vode nikakve predizborne kampanje. Dovoljno je samo izmišljati igre. Tada možete biti sigurni da ćete uspjeti.

-Zanimljivo - mrmljao je tata Leo penjući se u aeromobil. Nemate ministarstva rata i ministarstva obrane, a imate ministarstvo smijeha, igara, cvjetnog mirisa, pa ministarstvo, ovaj. . . hm. . . duginih boja. Ima tu nešto.

-Pa, ima - potvrdi Savjetnik smiješeći se.

Objasnio im je način rukovanja aeromobilom. Tata Leo sumnjičavo kimne glavom.

-Jeste li sigurni - reče - da nas taj automat neće navesti na neki zid ili drvo?

-Potpuno siguran! - nasmije se Savjetnik i izađe.

Uskoro su se spustili na terasu pred stanom najboljeg kulaharskog izmišljača igara. Gradonačelnik ih je dočekao veoma srdačno i upoznao sa svojom ženom i djecom.

Miron je pokušao izbrojiti gradonačelnikovu djecu, ali u tomu nije uspio. Bili su jednake visine i slični kao jaje jajetu. Jednom ih je nabrojio devetnaest, drugi put dvadeset troje, treći put dvadeset dvoje. I onda ih više nije ni brojio.

Poslije večere su prešli u sobu za igre. Tata Leo je gundao kako sveučilišnom profesoru atomske fizike ne priliči da preskače konopac i utjeruje špekule u rupicu. Uskoro se ipak uklopio u društvo.

-I pravo je što ste izabrani za gradonačelnika! - uzviknuo je sav zajapuren u licu. - Vi ste pravi genije za izmišljanje igara! Skidam vam kapu!

Budući da nije imao kape, svaki bi se put malo naklonio u smjeru gradonačelnika.

Došlo je vrijeme da pođu kući.

-Proveli smo kod vas ugodnu večer - govorio je tata Leo izvlačeći lulu iz gomile igračkaka.

-Noć, tata, cijelu smo noć proveli - ispravi ga Miron.

Tata Leo pogleda na kronometar i reče:

-Vrijeme je brzo prošlo, skoro će svanuti. Moram požuriti u Institut.

-Što radite u Institutu, ako se smije znati - upitao je gradonačelnik.

Tata Leo se našao u neprilici. Sa Savjetnikom se bio dogovorio da nikome neće pričati o onome što rade u Institutu. To je moralo ostati tajna.

-Pa. . . svašta pomalo.

-O, da, da - govorio je gradonačelnik kao da mu je sada sve jasno. - Pa, dođite nam opet. A vašeg ću dječaka osobno preporučiti dr. Sukiju.

-Kome ćete ga preporučiti?

-Dr. Sukiju, našem ministru igara - reče najbolji kulaharski izmišljač igara. - Mislím da je dječak nadaren.

Sutradan su blizanci doletjeli iz škole uzbuđeni. Zbacili su s nogu samovoske i potrčali Mironu.

-Mirone - povikali su - sutra ideš s nama u školu!

-Zašto? Zar se baš nigdje ne može pobjeći od nje?

-Pozvao te naš upravitelj. Bit ćeš gost škole.

Sutradan ga je u školi dočekao cijeli nastavnički zbor na čelu s upraviteljem. Nastavnik smijeha je odmah podigao dirigentsku palicu i povikao:

-Smijeh u M-duru!

Zaorio se smijeh u M-duru. Mironu je postalo neugodno. Povukao je Pam za rukav i šapnuo:

-Zašto se toliko smiju? Jesu li mi poderane hlače?

-Nisu - smijala se djevojčica.

-Možda mi je nagaravljeno lice?

-Nije ni to - odgovorila je Pam u M-duru. - Smiju se tebi u čast.

-Ipak mislim da se smiju bez razloga.

-Ali za smijeh uvijek postoji razlog, Mirone. Smij se i ti!

Miron se malo nasmijao, ali to nije bilo ono pravo. Okrenuo se blizancu.

-Pim - zamoli tiho - pošakljaj me malo, molim te. Samo pazi da te ne vide.

Pim ga je pošakljao i on se smijao onako kako treba. Kad je smijeh utihnuo, prešli su u zbornicu. Tu je bila pripremljena zakuska.

Toga dana ni jedan razred nije imao nastave. Pokazali su se dobri u smijanju, pa su im nastavnici dali slobodno.

Na povratku je Pam ispričala Mironu da se oni često smiju u razredu. Smijanje imaju i kao poseban predmet.

-Znaš - govorila je - kod nas u razredu možeš pod svakim satom slobodno reći: »Molim, moram izaći!« Nastavnik će te upitati: »A zašto?« Ti mu slobodno možeš reći: »Uhvatio me smijeh.« Svaki će ti nastavnik u takvoj prilici dopustiti da izađeš. Možda će ti čak reći:

»Ostani u razredu, pa da se svi smijemo!« Tek kad se svi dobro ismiju, nastavnik će nastaviti s predavanjem. A često i sam nastavnik usred predavanja odjednom kaže: »Smijeh!« Onda se svi smijemo.

-To je baš veselo! - rekao je Miron i porumenio, jer ga je Pam uhvatila pod ruku. Pim je to primijetio i odmah ga uhvatio pod drugu ruku, kako bi ga izbavio iz neprilike.

Navečer se Miron iznenada počeo smijati. Tata ga je gledao nekoliko trenutaka, a onda upitao:

-Što ti je?

-Smije mi se! - progrcao je dječak između dva napada smijeha.

-Čemu se smiješ? Znaš tko se smije bez razloga? . . .

-Za smijeh uvijek postoji razlog, tata! Zapamti to, a i ja ću!

Otac mu je prišao i brižno opipao čelo.

-Jesi li siguran da je s tobom sve u redu?

-Sve je u redu, tata!

I u postelju je legao smijući se. Onda je ušutio i počeo uzdisat i Tata Leo se zabrinuo. Upravo je pomislio kako će sutra zamoliti Savjetnika da ispita dječakovo zdravstveno stanje, kadli ovaj reče:

-Tata, bi li se ti ljutio kad bih ti nešto rekao?

-Mmmm - mumljao je tata - što hoćeš?

-Spavaš li?

-Spavam.

-Pa ne spavaš kad govoriš sa mnom.

-To ja govorim u snu. No, hajde, reci što imaš!

-Nećeš se ljutiti? Tata, nećeš se ljutiti?

-Govori već jednom i nemoj ponavljati pitanja!

Miron je oklijevao. Razmišljao je da li da kaže ono što je htio. Onda opet počne izokola:

-Kazat ću ti ako mi nećeš reći da sam balavac i da sam neozbiljan.

-Neću ti reći da si balavac i da si neozbiljan - zijevne tata.

-Onda slušaj. Mislim da ću se oženiti s Pam.

Tata se odjednom razbudio. Nalaktio se u postelji i htio nešto skresati, ali se predomislio. Samo reče:

-Oho, gledaj ti njega! Zar si se zaljubio?

-Ne znam, tata. Mislim da sam se malo zaljubio.

-Pa to nije loše, konačno.

-Zaista misliš da nije, tata?

-Siguran sam da nije. Pam je lijepa djevojčica- Miron je živnuo. - Hvala, tata! - reče.

-O, molim, nema na čemu! A kako znadeš da si se zaljubio? Jesi li siguran u to?

-Nisam baš sasvim siguran. . .

-Morao bi biti siguran. To su ozbiljne stvari.

-Možda sam siguran, ne znam. Hoćeš li mi nešto reći, tata?

-Reći ću ti ako budem znao.

-Jesi li ti bio zaljubljen u mamu, mislim, dok se Ita i ja još nismo bili rodili?

-Pa, bio sam, inače se ne bih oženio.

-Je' l ti se stalno činilo da je gledaš, i onda kad ona nije bila blizu tebe?

-Tako nekako. Zapravo, već sam zaboravio. Ali mislim da je baš tako bilo.

-I stalno si mislio na njezine ruke i kako bi bilo lijepo da je držiš za ruku i šetaš s njom?

-Da.

-Dobro je, slaže se! - šapne Miron za sebe ozarena lica, a potoni nastavi s pitanjima: - A je li ti bilo malo krivo kad ti, na primjer, šetaš s njom, a odnekud se odjednom stvori njezin brat?

-Ne znam, valjda nikad nije naišao.

-Ali da je naišao, bi li ti bilo krivo, reci. To te pitam samo za primjer, znaš.

-Pa bilo bi mi malo krivo, razumije se.

-Čuj, tata, jesi li želio da ti ponekad nasloni glavu na rame?

-Da, to sam želio. Toga se prilično dobro sjećam.

-I? Je li ti naslonila?

-Tja, nekada jest, a drugi put opet nije. Žene nekad znadu bili malo čudne.

-I ja tako mislim. Malo su čudne, da, to si baš dobro rekao. A kad ti već nasloni glavu na rame, reci mi, jesi li želio da tako što dulje ostane?

-Da, da, baš tako!

Miron je zašutio. Osjećao je kako ga ispunjava neka toplina.

-Znaš, tata - reče polako - sada sam prilično siguran da sam zaljubljen u Pam.

-Dobro je. - Tata Leo se malo nasmije, ali to Miron nije mogao vidjeti. Zatim se spusti u postelju i reče: - A sada spavaj. Laku noć!
-Laku noć!

DVANAESTO POGLAVLJE

JESU LI ZA SKLAPANJE BRAKA POTREBNI SVJEDOCI I MATIČARI - DRESIRANI LEPTIROVI - PAM RAZMIŠLJA O LJEPOTI - MIRON JE ZABORAVIO LAGATI - DVA MINISTRA KOD SAVJETNIKA

Kulahara je očekivala svoj veliki dan - Praznik leptirova. Nekoliko dana prije svečanosti pojedine su zgrade u ulicama zamijenile mjesta. Novi su se susjedi pozdravljali i upoznavali.

U Ministarstvu blagdanske radosti bilo je živo. Svi su užurbano radili na pripremama za veliku svečanost. Izdan je i poseban proglas o proslavi s programom.

-Oprostite, dragi kolega - govorio je tata Leo držeći u ruci proglas s programom sutrašnje proslave - ali ja neke stvari ipak ne mogu shvatiti. Eto, ovaj program, na primjer.

-Što je s njim? - upita Savjetnik i pogleda program. - To je tradicionalna priredba i program je svaki put isti.

-Hmmm - kimao je tata Leo glavom - ovo tapšanje dlanovima, što vam je to, ako se smije znati? Pa puhanje balončića i, ovaj, hmmm. . . nasmijavanje. Zar to nisu igre za djecu?

-Razumije se da jesu. Ali i za odrasle.

-Zar vaše sunarodnjake ne muče zle slutnje zbog planetoida? Nemaju li oni važnijeg posla od ispuhivanja balončića?

-Ne - dočeka Savjetnik spremno. - Sanoniti su se smijali i prije dolaska planetoida, a smijati će se i nakon njegova odlaska. . . ako tada još bude Sanonita. Ne smijemo im oduzeti smijeh.

Savjetnikovica je stavila pred njih osvježavajući napitak, nasmiješila se i izašla. Tata Leo srkne gutljaj pića i promrmlja:

-Dobro bi mi došla jedna rakija.

-Nema je na cijelom Sanonu.

-To sam i mislio. No, dobro. Pogledajte ovo, molim vas. Četvrta točka je razmišljanje o ljepoti. I jest mi neka jaka točka, svaka čast!

-A, to! - nasmije se Sanonit. - To se odnosi samo na one koji žele zajednički nastaviti život, ili, kako biste vi rekli, sklopiti brak.

-Pa brak se ne sklapa razmišljanjem o ljepoti, moj kolega. Potrebno je tu još nešto, mislim da se slažete sa mnom.

-Što, na primjer?

-Svjedoci i matičar, na primjer. Sve treba biti uredno uvedeno u državne knjige. Brak je ozbiljna stvar.

-Nema toga kod nas - objašnjavao je Savjetnik. - Ni svjedoka, ni matičara, pa, ako baš hoćete, nema kod nas ni državnih knjiga, ni države. Dvoje mladih će razmišljati o ljepoti zajedničkog života, a onda se uzeti za ruke i otići u svoj stan.

-I to je sve?

-Da, to je sve.

Dok su znanstvenici razgovarali, Miron je s blizancima bio u susjednoj sobi. Otuda je dopirao smijeh, cika i razdragani glasovi. Između piskutavih glasića blizanaca razabirao se Mironov zvonki smijeh.

-Čujete li? - reče Savjetnik. - Vaš dječak se sasvim dobro snašao. Izgleda da mu se dopada kod nas.

-I meni se čini - zagunđa tata Leo sjetivši se sinoćnjeg razgovora s dječakom. - Nestašan je. Njemu nikad nije dosta smijeha i igara. Ovaj planet kao da je stvoren za njega.

-Pa neka ostane kod nas, ako želi.

-A, to nikako! - usprotivi se tata Leo. - Hvala vam lijepa na pozivu, ali mi imamo nekih obveza i kod kuće. Kad izvršimo naš zadatak, vratit ćemo se. Tako smo se dogovorili.

-Bit će onako kako budete željeli.

Tata Leo je zapalio lulu.

-Sutra moramo rano u Institut - reče. - Ispitat ćemo djelovanje magnetnih odbojnika.

-Sutra se ne radi - podsjeti ga Savjetnik. - Blagdan je.

-Aha, puhanje balončića! - nasmije se tata Leo i odmahne rukom. - No, lijepo! Ispuhivat ćemo te balončiće i tapšati dlanovima, a obrana planeta neka čeka.

Osvanuo je lijep dan. Već od ranog jutra ulice su bile ispunjene svečanim povorkama Sanonita, koje su se kretale prema glavnom trgu. Tu su otpjevali himnu »Kulahara, Kulahara!«, a zatim se uputili prema mjestu na kojemu će se održati glavni dio svečanosti. To je bila prostrana livada kraj Khue, nedaleko Kulahare.

Savjetnik je usput gostima objašnjavao da je leptir simbol Kulahare i kao takav ucrtan i u grb grada. I drugi su gradovi na Sanonu imali svoje simbole i svoje svečanosti. Sanoniti vjeruju da se njihovi preci za vrijeme blagdana nalaze u blizini i promatraju svečanost.

Miron je krajičkom oka gledao blizance. Bili su odjeveni u nove oprave. Baš su im lijepo pristajale. Tata Leo i on su još nosili odjeću u kojoj su došli. Tata više nije imao ni jednog dugmeta na kaputu, a na košulji su mu ostala još svega tri.

-Sada će pustiti dresirane leptirove - šapne Pam kad su posjedali na travu. Pritom se neprimjetno primakla Mironu. Ovaj je začuđeno pogleda i upita:

-Dresirane leptirove? Što je tebi, Pam? Kako se leptirovi mogu dresirati?

-Mogu, mogu! - uplete se i Pim u šaputanje. - U Kulahari postoje dreseri leptirova, kojima je to jedini posao.

-Kad dodem kući, pokušat ću dresirati komarce - reče Miron i nasmije se. - Ima ih dosta u mom gradu.

Miron je znao da se mogu dresirati psi i konji. Bilo mu je poznato da postoje i dreseri divljih zvijeri. U cirkusu je vidio tigrove i lavove koji skaču kroz vatreni обруč, medvjede na biciklu i majmune kako se šminkaju pred zrcalom. Ali da se mogu dresirati i leptirovi - e, to nikad ne bi povjerovao!

Uskoro je ipak povjerovao.

Odněkud je dolepršalo jato krupnih leptirova živopisnih boja. Široka su im krila bila plava, obrubljena jarkocrvenim porubom i poprskana ljubičastim mrljama.

-Ovi će dozvati ostale - šapne Pam.

-Koga će dozvati? - čudio se Miron.

-Druge leptirove, da im se pridruže. Znadu oni što trebaju činiti.

-Ovi leptirovi znadu što trebaju činiti, a?

Taman se htio nasmijati, kadli se nad livadom odjednom stvori mnoštvo leptirova. Poput oblaka su zakrilili sanonsko nebo. Bili su slični cvjetovima što su se otkinuli s livade i poletjeli u zrak.

-Ah, ah, ah! - čuo se uzdah divljenja iz gomile.

Pa opet:

-Oh, oh, oh!

Tata Leo je od čuđenja zaboravio povlačiti dimove i lula mu se ugasila. Nije imao vremena da je ponovno pripali. Podigao je glavu i netremice promatrao leptirove. Jednom je rukom masirao utrnuli vrat, ali glavu nije spuštao.

Zatim su leptirovi odletjeli preko rječice. Ostao je samo jedan. Počeo je kružiti oko Mironove glave. Onda mu je sletio ravno na nos. Dječak je baš razmišljao bi li bilo nezgodno da ga potjera jer ga je golicao po nosu, kad vidje kako Pim sasvim lagano, da ne bi poplašio leptira, približava glavu Mironovu uhu.

-To je tvoj leptir - šapne.

-Moj leptir?

-Da, da.

-Ma to se uopće. . .

-Jest, jest! - uvjeravao ga je Pim. - Pam ga je dresirala za tebe. Samo nemoj odati da sam ti rekao.

-Kako znadeš da je moj?

-Pokušaj ga otjerati. Vidjet ćeš da će se vratiti.

Miron lagano mahne i leptir odleti. To mu je taman dobro došlo jer više nije mogao izdržati golicanje. Zato je sada brzo iskoristio priliku i protrljao nos. Leptir se ubrzo vrati na isto mjesto, to jest na Mironov nos, i opet ga počne golicati. Dječak ukriži očima u leptira. Zatim pogleda Pam. Ona ga je ispod oka promatrala i stidljivo se smiješila.

Napokon je leptir odlepršao za ostalima.

Na red je došlo tapšanje dlanovima i nasmijavanje. Tu je svatko svakoga tapšao i nasmijavao kako je najbolje znao. Samo tatu nitko nije mogao nasmijati. Onda se tu odnekud stvorila savjetnica za lijepe osmijehe i tata Leo se napokon nasmijao.

Kad je smijeh utihnuo, svima su podijelili puhaljke ubrane na gradonačelnikovoju plantaži. Bila je to biljka slična maslačku, o kojoj su prije nekoliko dana blizanci pričali Mironu.

Kakvo je to puhanje bilo! Puhali su, puhali i puhali, sve dok se nije svima zavrtjelo u glavama.

Kasno poslije podne Sanoniti su se počeli razilaziti. Samo su neki ostali da razmišljaju o ljepoti.

-Neka samo razmišljaju - rekao je tata Leo. - Mi moramo razmišljati o nečemu drugome, kolega Savjetniče.

Savjetnik je kimnuo glavom i ustao.

Malo kasnije pošla su i djeca sa Savjetnikovicom. Pam je stidljivo koračala i o nečemu duboko razmišljala.

Tko zna što li je ona mislila u svojoj ljepuškastoj glavici.

-Razmišljaš li o ljepoti, Pam? - pecne je Pim.

Pam je pocrvenjela i kradom pogledala Mirona, ali se on pravio da nije čuo blizančevo pitanje.

-Razmišljam - šapne Pam bratu, jer ona nije znala lagati.

-Oho! - reče Pim. - A da li i Miron razmišlja?

-Ne znam.

-Da ga pitam?

-Ne! - uplaši se Pam.

Čim su se vratili kući, znanstvenici su se zatvorili u radnu sobu i započeli razgovor o magnetnim odbojnicima. Djeca su uzela samovoske i odjurila u Dječje naselje.

Ovo je naselje priča za sebe. Izgrađeno je u najljepšem dijelu Kulahare, i to po nacrtu što su ga napravila djeca. Odrasli u pravilu nisu ni ulazili u nj. Dolazili su samo kad je trebalo zamijeniti oštećene igračke ili sagraditi nešto što su djeca poželjela da se sagradi.

Kad je Miron prvi put došao u Dječje naselje, pokazao je malim Sanonitima nekoliko novih igara, a među njima i nogomet. Loptu su imali, ali nije bilo igrališta. No, da ne duljimo: kad je drugi put došao u naselje, ono je bilo prošireno za jedno nogometno igralište. I to pravo pravcato nogometno igralište, s mekanim sagom od svježe trave, stativama, korner zastavicama, tribinama i svim onim što ide uz nogometno igralište. Čak su i semafori bili tu. Zbog toga je igrališta čitava jedna ulica bila odvučena na drugi kraj grada, a na njezinu mjestu zasijana trava. I travu su natjerali da što prije izraste, samo da djeca dobiju igralište.

Kad su se vraćali iz Dječjeg naselja, a to je bilo prilično kasno, Pam je oduševljeno uskliknula:

-Mirone, pa ti bi mogao postati naš gradonačelnik!

-Kako to misliš? - upitao je ovaj.

-Pa izmislio si toliko igara!

-Ne bih se htio praviti važan - reče Miron polako - ali to sam sve ja.

. .

I gotovo. - Nije mogao dalje, jer je htio izreći laž. Htio je reći da je on to sve izmislio, a to bi, naravno, bila laž. Osjetio je kako mu se

jezik koči i ne sluša ga. I sada, umjesto da kaže »izmislio«, čuo je sebe kako govori ». . . naučio od druge djece sa Zemlje«.

I tako je jadni dječak, družeći se s onima koji nisu znali lagati, i sam izgubio sposobnost da to čini.

Idućeg su dana u Savjetnikovu kuću došla dva ugledna gosta, to su bila dva prava odličnika, ministar smijeha Ba-la-la i ministar igara dr. Suki.

Poslije večere dr. Suki je pozvao Mirona i rekao svečanim glasom:

-E, pa, čestitam! Od sveg srca čestitam!

Dječak se našao u neprilici. Ništa nije shvaćao, pa reče zbunjeno:

-Ali na čemu, molim vas? Rođendan mi je tek u prosincu. . .

-Gradonačelnik mi je pričao o tvojoj darovitosti za izmišljanje igara i toplo te preporučio.

-Hvala mu - reče Miron, a dr. Suki nastavi:

-I ja te od ovog časa unapređujem za počasnog zamjenika ministra igara, to jest mene!

Pritom se dr. Suki bučno nasmijao. On je bio pravi poznavatelj igara. Doktorirao je na Akademiji za smijeh i rasonodu.

Riječi dr. Sukija prisutni su popratili glasnim odobravanjem. Tata Leo se toliko smijao, da se morao uhvatiti za lulu kako ne bi pao. Njegov je smijeh zainteresirao ministra Ba-la-la.

-Molim vas, dragi prijatelju - rekao mu je ministar smijeha - da li se vi to smijete ili je nešto drugo posrijedi?

-Smijem se! - jedva je uspio protisnuti tata Leo. - On, pa zamjenik ministra! Zar to nije smiješno!

-Onda je u redu - reče ministar s olakšanjem. - Već sam se bio uplašio da je nešto drugo posrijedi. Mogu vam reći da imate veoma neobičan smijeh.

Nakon tih riječi ministar vrati u džep univerzalni regulator, koji je upravo htio primaknuti zasmijanom tati Leu. Zatim je izvadio notes i nešto pribilježio.

-Budite dobri pa se nasmijte još jednom - zamoli.

Ali tata je bio istrošio sav smijeh koji je imao. Ne znajući što bi učinio, počne prekopavati po džepovima tražeći vrećicu s kamilicom.

-Dobro - reče ministar i spremi notes. - Ako nemate ništa protiv, imat ću vas u vidu za sljedeći festival smijeha.

Potom su se ministri pozdravili i otišli svaki svojoj kući.

Iste su večeri vodeće kulaharske novine na prvoj stranici donijele vijest o Mironovu unapređenju pod krupnim naslovom »DJEČAK SA ZEMLJE POSTAO ZAMJENIK MINISTRA«.

U novinama je bila i Mironova slika. Nije ni znao kad su ga slikali, ali slika je bila tu i to je najvažnije.

Čitavu je večer Miron čitao vijest o svom unapređenju, iako ju je već nakon trećeg čitanja znao napamet.

TRINAESTO POGLAVLJE

POGLED KROZ PLAVI PROZOR - DINOSAURUSI I KRIŽARSKI
RATOVI - MAMA I ITA SU TUŽNE - PROJEKT JE NESTAO -
PANIKA U INSTITUTU - SATELIĆANI SU TU NEGDJE

Tata Leo ni jedanput nije poveo Mirona u Institut za međuplanetarnu suradnju. Takav je bio dogovor između njih dvojice.

Bez obzira na nalaze kompjutera, iz kojih je proizlazilo da bi i dječak trebao sudjelovati u pokušaju spašavanja Sanonita, tata je smatrao da on nema što tražiti u pothvatu koji se pripremao. A prava je istina bila u tome što je tata smatrao da je sve to preopasno, pa je Mirona htio zadržati po strani.

Jednom ga je dječak podsjetio na obećanje koje im je dao Savjetnik tijekom putovanja.

-Kakvo obećanje?

-Plavi prozor, zar se ne sjećaš, tata? Savjetnik je rekao da ću kroz njega moći vidjeti našu kuću.

-Dobro, sad se sjećam. A gdje je taj prozor?

-Pa u Institutu. Hoćeš li me povesti?

Tata je šutio i samo micao brkovima.

-U Institutu? - promrmlja napokon.

-Da. Zar ti nisi gledao kroza nj?

-Nisam još - priznao je. - Zaboravio sam.

-Povedi me sutra, tata Leiću, molim te! - Miron ga je brzo poljubio u nos i čupnuo za desni brk.

-Hmmm - zagunđa tata i blago se osmjehne, ali se osmijeh nije mogao vidjeti ispod brade.

-Obećaj mi, tata, molim te! Molim te, tata, obećaj mi!

-Dobro - napokon je pristao. - A ti meni obećaj da nećeš ponavljati rečenice.

-Obećajem! - usklikne Miron i snažno ga zagrli.

Tako se Miron sutradan pojavio u Institutu.

Tata Leo je odmah skrenuo u projektnu dvoranu. Nagnuo se nad svoje crteže i projekte i postao slijep i gluh za sve i svakoga.

Dječak je sa Savjetnikom prošao kroz bezbroj hodnika i hodničića, dok se nisu našli u tijesnoj prostoriji bez prozora. Prostorija se odmah počela podizati, a kad je stala, pokrenula se lijevo, pa onda desno, i opet lijevo, i tako. Toliko je puta mijenjala smjer, da je Miron sasvim izgubio osjećaj gdje se nalazi.

Kad su se zaustavili, jedan se zid slijepe prostorije otvori i oni izađoše. Prošli su kroz mali hodnik i ušli u veliku sobu u kojoj je cijeli jedan zid bio pokriven plavim ekranom.

Savjetnik je odmah počeo baratati na jednom tasteru velikom poput glasovira.

Na ekranu se pojavila Zemljina lopta.

Miron duboko uzdahne i neka mu toplina prostruji tijelom. Prepoznao je Afriku i Sredozemno more, pa Arapski poluotok i Europu.

A onda je gotovo kriknuo od straha.

Na ekranu je ugledao golemo čudovište. Imalo je malenu glavu u odnosu na tijelo. A tijelo mu je bilo dugačko, predugačko, sigurno nekoliko desetaka metara, i završavalo dugim zadebljanim repom koji je bio načičkan šiljcima. Glava mu je sezala do iznad vršica drveća, a iz čeljusti punih zubi visio je crveni jezik. Prednje su mu noge bile više od stražnjih, debele i nezgrapne, ali je čudovište i pored toga sigurno i dosta brzo gazilo kroz šumu lomeći stabla pred sobom.

-Pogrešno vrijeme - reče Savjetnik mirno. - Nalazimo se u razdoblju prije pojave ljudi. To su. . .

-. . . dinosaurusi - dahne dječak jedva otvarajući usta.

-Točno. Ali oni su davno izumrli.

Zatim se na ekranu pojaviše grupe konjanika u limenim oklopima, s mačevima o bokovima i velikim križevima na prsima.

-Vaš srednji vijek - obavještavao je Savjetnik. - Ovo su križari na jednom od svojih pohoda.

-Znam. To su križarski ratovi, učili smo to.

U prostoriji je za vrijeme projekcije nešto brujilo. Sada brujanje odjednom prestade. Ekran je ostao čist. Odnekud se čuo signalni zvuk.

-Sada gledaj dobro. Nalazimo se u sadašnjem vremenu.

Od naprezanja su Mirona zaboljele oči. Bojao se i trepnuti, samo da ne bi nešto propustio.

Na ekranu se opet pojavila slika.

-Ovo je more! - klikne dječak. - Voda je plava!

-Da. Vaša su mora plava.

-U desnom se kutu vidi kopno.

-Tako je - potvrdio je opet Savjetnik. - Kako u školi stojiš sa zemljopisom?

-Prilično dobro. Je li ovo Sredozemno more?

-Jest.

-Eno i jednog broda! - vikne dječak.

-To neki brod plovi Sredozemnim morem.

-Sada je opet kopno!

Slika se neprestano mijenjala.

-Tražimo tvoju kuću - govorio je Savjetnik. - Što sad vidiš?

-Vidim kamenje, hridine i provalije. . . planine. . . šume. . .

-A sad? Što vidiš sada?

-Vidim nekakav grad. . . sada su opet brda. . . eno ravnice. . . -

Miron se odjedanput prodere: - Čekajte! Stanite! Ono je katedrala u mom gradu! Prepoznao sam je! Prepoznao sam je!

Jadni dječak je od silnog uzbuđenja sav drhtao. Usta su mu se sasvim osušila. Opet je povikao:

-Stoj! Stop! Tres. . . Tres. . . Treskavac! Eno livade i rječice! Eno moje kuće!

Na ekranu se zaista vidjela livada i potok što ju je presijecao poput srebrnaste vrpce. I vrbe su čučale na obalama.

A onda - kakve li radosti i iznenađenja! - dječak ugleda prozore svoje kuće. Na klupi pred kućom sjedile su majka i Ita. Po licu im se vidjelo koliko su tužne. Ita je prelistavala slikovnicu.

Miron je zanijemio. Pokušavao je nešto reći, ali je samo micao usnama. Onda odjednom raširi ruke kao da će zagrliti cijeli ekran i vikne koliko ga je grlo nosilo:

-Mama! Seko! Evo me! Tu sam!

Zatim spusti ruke. Suze su mu curkom potekle niz lice.

Tata Leo je tiho ušao u prostoriju, tako da ga dječak nije primjetio. Stao je kraj Savjetnika i gledao u ekran.

Na ekranu se sada pokaže Mironova škola.

-Ovo je moja škola - reče dječak brišući suze. - Molim vas, zadržite još malo ovu sliku. Vidite, onaj prozor na prvom katu, u sredini, tamo je moj razred, da, da baš taj!

-Znam - reče »Onaj kojemu se zvijezde raduju«. - Kroz taj smo te prozor promatrali prije nego što smo došli po tebe.

Miron ga nije čuo. Savjetnik izoštri sliku. U učionici su se raspoznavali učenici. Pažljivo su pratili nastavu.

Jedno je mjesto bilo prazno.

-Ono prazno mjesto je moje - govorio je dječak suhih usta. - Tamo sam ja sjedio. - Tada je u prvoj klupi ugledao dvije duge pletenice i plavu vrpču u kosi. - Čini li se i vama da se ona djevojčica s plavom vrpčom u kosi često osvrće prema onom praznom mjestu? - upita Savjetnika.

-Dakako. Eno, nastavnica je upravo opominje zbog tog osvrtnja.

-To je Snježana - reče Miron i pocrveni, ali se to u onom polumraku nije moglo primijetiti.

-Znam - nasmiješi se Savjetnik.

-Znam i ja - zabruna tata Leo.

Miron se naglo okrene prema njemu.

U tom trenutku u prostoriju uđe jedan Sanonit i nešto šapne tati i Savjetniku. Oni uzviknuše iznenađeno. Savjetnik brzo isključi uređaj i izađe s tatom i onim Sanonitom. Dječak požuri za njima ništa ne shvaćajući.

U projektnoj hali je vladao neopisiv metež. Tata Leo i Savjetnik su požurili prema ploči za projekte, na kojoj je do malo prije stajao projekt letjelice koja je uskoro trebala poletjeti prema satelitu.

Projekta više nije bilo. . .

-Gdje je inženjer Boel? - vikao je Savjetnik. - On je bio zadužen za čuvanje projekta!

Među Sanonitima, koji su se dolaskom dvojice znanstvenika malo primirili, opet nastaje komešanje.

-Nestao je - reče netko.

Tata Leo uhvati Savjetnika za ruku i tiho upita: - Da ga nisu oteli?

-Ne znam - odgovori Savjetnik i nakon kratkog razmišljanja doda: - To bi moglo biti. On svojom voljom nikada ne bi napustio projektnu dvoranu a da nikoga ne obavijesti.

-Znači da su oni tu - reče tata i stisne dječaka uza se.

-Da - kimne Savjetnik - mislim da su tu. Vidjeli su da nešto spremamo, pa nas nastoje onemogućiti.

-A mi smo sve polagali na te magnetne odbojnice - promrmlja tata Leo. - Sada ih više ne možemo upotrijebiti, jer znadu za njih.

Savjetnik nije rekao ništa. Samo je odsutno gledao u praznu ploču za projekte.

-Smislit ćemo već nešto - pokuša ga ohrabriti tata Leo.

Potom je odvezao Mirona kući i opet se vratio u Institut.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

RAZLIKA IZMEĐU PRIJATELJA I NEPRIJATELJA - ZAŠTO SE PAM RASPLAKALA - KONJ S DVADESET ČETIRI NOGE - MORSKI SKAKAVCI U UMAKU - O NAPADIMA I OBRANAMA

-Kako se zove ova igra? - zapita Pam.

-Ne zove se nikako - odgovori Miron izvlačeći strijelu iz drveta.

-Vidiš, Pam, ovo je luk, a ovo strijela.

-Kako ćemo se time igrati?

-Lijepo. Napraviti ću svakome po jedan luk i strijelu i gađati ćemo u drvo. Tko bude najbolje gađao, taj je pobjednik.

-Što je to pobjednik?

-Onaj tko pobijedi, naravno.

-Tko će pobijediti? Reci mi; Mirone, tko će pobijediti?

-Onaj tko bude najbolji.

-Objasni mi to malo bolje, molim te.

-Ne znam kako bih ti bolje objasnio, Pam. Pobjednik je uvijek onaj tko je najbolji i najjači.

-Onda je mama pobjednik! - zaplješće Pam.

-Zašto ona?

-Ona je najbolja!

-O, Pam, Pam, tebi ne vrijedi objašnjavati - slegne Miron ramenima. Savijao je mlado pruće i pravio lukove. Pim i Pam su s nekoliko dječaka i djevojčica stajali kraj njega i gledali što radi. Pam je usput zapitkivala.

-Igraju li se tako i djeca na Zemlji? - nastavila je.

-Da, često se igraju luka i strijele. Čak se i odrasli igraju. Natječu se na olimpijadama, a pobjednici dobivaju zlatne medalje.

-Kako se djeca igraju luka i strijele?

-Pa, nekad gađaju u nešto, a nekad jednostavno samo ispuštaju strijele i viču.

Miron zapne luk i ispusti strijelu, koja, fijuknuvši, nestade u šumi s druge strane Khue.

-Zašto viču?

-Zamišljaju da pred sobom gone neprijatelja.

-Što je to neprijatelj?

-Onaj tko ti nije prijatelj.

-Tko mi nije prijatelj?

-Onaj tko te ne voli. Onaj tko te mrzi.

-A prijatelj? Tko mi je prijatelj?

-Onaj tko te voli, taj ti je prijatelj.

-Jesi li mi ti prijatelj ili neprijatelj, Mirone, reci.

-Ja sam ti prijatelj, Pam, u to možeš biti sigurna. Ali nemoj stalno zapitkivati.

-Još ne znam tko mi je neprijatelj. Hajde, molim te, reci mi još to.

-Pa malo prije si to pitala i ja sam objasnio - reče Miron strpljivo. - Neprijatelj je onaj tko ti ne želi dobro. Neprijatelja se mora uništiti. Razumiješ?

-Ne razumijem. Zašto ga se mora uništiti?

-Ma, Pam, to je samo za šalu. Neće dječaci valjda nekoga zaozbiljno uništiti. Nisu oni takvi. To su nekada radili Indijanci.

-Tko su Indijanci?

-To je jedan narod na Zemlji. Oni su strijelama ubijali divlje životinje i jeli njihovo meso. Kasnije su, ovaj. . . ponekad gađali i ljude, shvaćaš?

-Gađali i ljude? - čudila se djevojčica. - Uopće ne shvaćam. Kako su ih gađali? Zar ljude nije boljelo kad su ih gađali?

-Sigurno da ih je boljelo. A nekada, bome, nije bilo vremena da ih boli.

Miron je napravio nekoliko lukova i strijela i, kako bi koji završio, dijelio ih je dječacima. Oni su ih oprezno uzimali.

-Zašto nije bilo vremena da ih boli?

-Zato što su bili mrtvi, pa nisu osjećali da ih boli. Zapravo, kad malo bolje promislim, ja ipak mislim da su osjećali, samo nisu mogli nikome reći.

-Zašto nisu mogli nikome reći da ih boli?

-Zato što su bili mrtvi, rekao sam ti već.

-A je li lijepo biti mrtav?

-Ne znam - odgovori Miron nakon kraćeg razmišljanja. - Mislim da baš nije lijepo, ali ja to ne znam jer nisam nikada bio mrtav. Ipak mislim da nitko ne voli biti mrtav. Jer kad si mrtav, onda te zapravo nema, shvaćaš?

-Ne shvaćam. A kamo te stave kad te nema?

-Dolje, u zemlju, znaš. Zakopaju te. Ali, Pam, molim te, nemoj me više zapitkivati o tome - reče Miron sjetivši se svega što im je Savjetnik pričao u letjelici o smrti i umiranju.

-Aha, znam! - usklikne Pam. - I ti onda opet narasteš, je li, i više ne budeš mrtav.

Miron je već htio potvrditi da je tako, ali nije mogao izreći laž.

Zato reče:

-Ne, ni govora! Nisam čuo da je netko izrastao. Razumiješ, Pam, više nikada ne narasteš.

-A što se radi tu dolje? - pitala je djevojčica lupkajući nogom.

-Ne može se ništa raditi kad si mrtav, u to možeš biti sigurna. Rastopiš se, nestaneš, tako nekako.

-Kako nestaneš?

-Kao magla ili kao oblak. Odjednom vidiš da te više nema.

-Ako te nema, kako onda možeš vidjeti da te nema? Nisi mi baš dobro objasnio.

Miron spusti ruke i pogleda je.

-Ti me zbunjuješ svojim pitanjima - reče. - Ne znam više što bih ti rekao, zapravo.

Djeca su pažljivo slušala njihov razgovor. Svako je dijete, kao neku veliku dragocjenost, u rukama držalo lukove i strijele kojim ih je Miron snabdio.

Pam odjednom odbaci svoj luk i strijelu i počne plakati. Odmah zatim i Pim zavitla svoj luk. Njihov primjer slijedili su i ostali.

Miron priđe djevojčici.

-Nemoj plakati, Pam, curice - reče i pomilova je po kosi. Ali mi se to samo šalimo.

Pim je zagrlio sestru, ali je ona i dalje plakala.

-Neću da budemo mrtvi - jecala je. - Ni ti, ni Pim, ni ja. Nitko! Ne želim se igrati luka i strijele, znaš, Mirone.

-Dobro, dobro, evo, bacit ću i ja - reče Miron i slomi na koljenu luk i strijelu. Onda ih odbaci. - Pogledaj, bacio sam. Samo ti nemoj plakati.

Pam obriše suze i nasmiješi mu se.

-Ih, što su ti djevojčice! - mislio je Miron. - Iste su na Sanonu kao i na Zemlji. Samo znadu cmizdriti.«

Sjedili su pod krošnjom nebeskog prstena. Lišće je na ovom drvetu raslo samo na rubovima krošnje i bilo srebrnastobijelo, tako da je krošnja zaista bila slična nekom velikom bijelom prstenu. Miron se izvalio naznak i promatrao ljubičaste oblačice što su promicali nad krošnjom. Malo dalje žuborila je Khua. Taman je zaustio da nešto kaže, kadli vidje kako iz vode izranja neko čudovište.

Na obali se najprije pojavila glava, a za glavom se uskoro izvuče i dugačko tijelo. Životinja je bila slična konju, samo mnogo krupnija, obrasla gustom dlakom neodređene boje, u kojoj je prevladavala šarena. To zapravo i nije bila dlaka, već nešto slično perju. Najčudnije je od svega bilo je to što je imala dvadeset četiri noge, vitke i malo razmaknute u stranu. Tijelo joj je završavalo kitnjastim zelenim repom. Kretala se lako i graciozno, poput četverca, zapravo dvanaesterca s kormilarom. Mironu se kosa podigla kad je vidio da se čudovište zaputilo k njima.

-Gledajte, što je ono? - povika i skoči. - Spašavaj se tko može!

Jednom je rukom zaštitnički zagrlio Pam. Djeca pogledaše u smjeru Khue i nasmijaše se.

-To je haragu! - reče Pam.

-Neka je! - brzo dočeka Miron i drugom rukom zgrabi samo voske. - Vidiš da ide prema nama!

-Pa neka ide. Želi se s nama igrati.

-Ali ja se ne želim igrati s njim - govorio je Miron navlačeći samovoske.

Haragu je već stigao pod krošnju. Bio je golem. S krzna mu se cijedila voda. Miron se zaklonio iza stabla i gledao što će se dogoditi. Životinja je zastala, nekoliko puta dobroćudno mahnula repom i legla. Djeca joj se popeše na leđa. Bilo ih je osmoro i svi su se, jedno iza drugoga, smjestili na njezinim leđima. Ostavili su mjesta i za Mirona. Ovaj se oprezno približavao životinji.

-Požuri, Mirone! - zvala je Pam. - Ovdje je mjesto za tebe.

Miron nije htio ispasti kukavica. Popeo se i sjeo ispred Pam. Ona ga je odmah obuhvatila oko pojasa.

-Drži se! - upozorila ga je.

Haragu je ustao i potrčao prema rječici.

-Gotovo je! - vikne Miron uspaničeno. - Svi ćemo se podaviti!

Životinja je ušla u vodu i zaplivala. Obišla je otočić što se nalazio u tom dijelu rječice i počela plivati uzvodno. Plivala je snažno i vrlo brzo, kao da ima ugrađen motor. Djeca su ciktala od radosti. Zatim je izašla iz vode, protrčala nekoliko puta po livadi i stala.

Miron je odmah skočio u travu i sjeo da se ne bi primijetilo kako mu koljena drhte.

Kući su stigli kasno poslije podne. Tata i Savjetnik se još nisu bili vratili.

Savjetnikovica je za večeru pripremila morske skakavce u umaku. Budući da je kod Sanonita osjet okusa slabo razvijen, ili jako zakržljao, njima je uglavnom bilo svejedno kakvu hranu jedu, barem što se tiče njezina okusa. Ali Mironu to nije bilo svejedno. Morski skakavci su mu se učinili najukusniji. To je Savjetnikovica brzo primijetila, pa ih je baš zbog njega često spravljala. U svakom slučaju bili su mnogo bolji i ukusniji od bijelih bobica i čvaraka od stiropora, koje je Miron svojevremeno jeo u astronautskoj kuhinji na letjelici i koji su, na svu sreću, bili samo astronautska hrana.

Dok je dječak žvakao morske skakavce, zamišljajući da žvače teleći odrezak s pečurkama, u Institutu je vladala velika užurbanost.

Toga je dana došlo i do prvog neslaganja između tate Lea i Savjetnika.

-Moramo sagraditi brodove-tvrđave i napasti Satelićane!- tvrdio je tata Leo.

-Nipošto! - protivio se Savjetnik. - Sanoniti neće nikoga napasti, u obzir dolazi samo obrana.

-Protunapad je najbolja obrana! - uzviknuo je tata Leo. - Poznajem donekle ratnu taktiku i strategiju.

-Nikakav napad! - ostao je uporan Savjetnik. - Napasti nekoga znači namjerno mu zadati zlo, a to Sanoniti ne mogu učiniti.

-A obrana?

-Obrana je nešto drugo. To je otklanjanje napada i sprečavanje nanošenja zla. O tome možemo razgovarati.

-Dobro - reče tata Leo pomirljivije. - Razgovarajmo onda o otklanjanju napada. Da bismo se mogli braniti, moramo znati tko nas napada i s kojim ciljem. Je li tako?

-Možda je tako.

-Budite sigurni da je tako. Sagrađiti ćemo brod-tvrđavu kako bismo mogli otići na taj planetoid i ispitati namjere Satelićana i razloge njihovih učestalih napada. Tada ćemo odlučiti što nam je činiti.

Sanonit je šutio. Zato tata Leo nastavi:

-Ja ću napraviti nacrt obrambenog sustava broda, a vaši stručnjaci neka razmišljaju o načinu pogona, mehanizmu upravljanja brodom i ostalome.

-Mislim da je vaš prijedlog dobar - napokon se složi Savjetnik. - Brod će u prvome redu biti izviđački.

-U redu, u redu - mrmljao je tata Leo.

Tako je započela gradnja broda-tvrđave. Sanoniti su izradili projekt broda, u koji se kasnije uklopio projekt »obrambenog sustava« koji je dao tata Leo. Budući da Sanoniti, osim rijetkih izuzetaka, nisu imali pojma o napadima i obranama, pa je tata u svoj »obrambeni sustav« uključio sve ono za što je mislio da treba imati ratni svemirski brod. U laboratorijima i radionicama Sanoniti su, bez ikakvih pitanja, izrađivali sve ono što je tata Leo htio da izrade, i to isključivo po njegovim nacrtima.

PETNAESTO POGLAVLJE
VELIKI SMIJEH U KULAHARI - METALNA KUTIJA – ZAGONETNA
PORUKA IZ SVEMIRA

Prema uvjetima koje je izdao ministar Ba-la-la, pokrovitelj festivala smijeha u Kulahari, na festivalu su mogla sudjelovati samo djeca koja nisu bila viša od sedam pedalja.

Kao gosti pozvani su i mali smijači iz drugih gradova kulaharske pokrajine.

Ministar Ba-la-la osobno je mjerio svakog mališana.

Na tribinama za slušače i promatrače već su od ranog jutra bila zauzeta sva mjesta. Sretnici nastanjeni u blizini trga u grozdovima su visili na prozorima i balkonima. Svatko je htio zauzeti povoljniji položaj, kako bi što bolje mogao vidjeti i čuti.

U Kulahari su toga dana bili obustavljeni svi radovi. Taj dan bio je blagdan smijeha i radosti.

Svečanost je počela mimohodom sudionika festivala.

Poslije mimohoda došao je dugo očekivani trenutak. Ministar smijeha, uvaženi Ba-la-la, trubom je označio početak velikog smijeha u Kulahari.

Prvi su nastupili gosti iz Upuange. Smijali su se na poseban način, skakućući i njišući se slijeva nadesno i zdesna nalijevo. Njihova je smijačka točka izazvala buru smijeha kod svih prisutnih.

Mališani iz Pamije pokazali su publici prednosti kolektivnog smijeha. Smijali su se najprije u duetu, zatim u kvartetu, sekstetu, i tako dalje. Svoju su točku završili na najljepši način - zbornim smijehom. Taj će smijeh Kulahara dugo pamtiti. Dobili su opću pohvalu, jer su pokazali da je za smijeh potrebno najmanje dvoje, te da je glasniji smijeh seksteta nego dueta.

Smijači iz Ruhale pridavali su posebnu pažnju izrazu lica za vrijeme smijanja. Stručni je sud visoko ocijenio ovakav smijeh, budući da je lice ogledalo duše svakog smijača. U obrazloženju ocjene stručni sud je naglasio da smijeh ne treba samo slušati, nego i gledati.

Gosti iz Savoia bili su iznenađenje festivala. Oni su, naime, nastojali izmamiti smijeh kod svojih slušača i promatrača. Izmamili su ga

iznad svih očekivanja. Za vrijeme njihova nastupa na trgu su odjekivale prave salve smijeha. Pljeskači im gotovo nisu dopustili da siđu s pozornice.

Djeca iz Babambe pokazali su kako se smije cvijeće poslije kiše. I oni su, prema ocjeni stručnog suda, svojom točkom pridonijeli unapređenju smijeha i ukazali na njegovo pravo mjesto u životu svakog Sanonita.

Mališani iz Uruaka smijali su se žuboravim smijehom gorskog potoka. Gosti iz Sapanuge smijehom su uspješno dočaravali šaputanje vjetra u stablima, a smijači iz Sa-vakua predstavili su se smijehom jutarnje svjetlosti.

Redao se smijeh za smijehom.

Posljednji su nastupili domaćini, mališani iz Kulahare. Taj će smijeh dugo treperiti i odzvanjati u srcima svih slušalaca. Da bi čule taj smijeh, ptice su se zaustavljale u letu, drveće je prestajalo rasti, a rijeke na trenutak zaboravile žuboriti.

Miron se smijao kao gost sa Zemlje, i to na svom materinjem smijehu. On se i prije znao dobro smijati, a za vrijeme boravka u Kulahari to je znanje još i usavršio. Razdragani pljeskači su ga na rukama iznijeli s pozornice.

Poslije nastupa domaćih smijača na pozornicu je izašao pokrovitelj festivala, poštovani ministar Ba-la-la. Pokazao je publici neke nove vrste smijeha o kojima je, kako je rekao, upravo napisao znanstvenu raspravu.

Svoj govor je završio riječima:

-Eto, dragi slušaoci i gledaoci, danas smo čuli smijeh kakav se odavno nije čuo u Kulahari. U ime Ministarstva smijeha zahvaljujem svima koji su se smijali. Želim da ih smijeh prati do našeg sljedećeg festivala. Budući da je smijeh svake ekipe bilo lijep i da su ga smijači preko svoga glasa i lica uspjeli prenijeti u naša srca, stručni je sud odlučio da se statua »Velikog smijača« dodijeli svakoj ekipi koja je danas nastupila. Čestitam svima, čestitam!

Poslije toga je predao statue predstavnicima ekipa.

-A sada - nastavio je ministar smijeha kad se pljesak stišao - predlažem da se za oproštaj nasmijemo takvim smijehom, od kojega će prozori na kulaharskim kućama podrhtavati do našeg sljedećeg susreta.

Smijeh koji je nastao nemoguće je opisati.

U tjeku najvećeg smijeha dogodi se nešto što je presjeklo smijeh kod svakog smijača i zaustavilo mu dah.

Bljesak!

Prisutni su bili zaslijepljeni strahovitom svjetlošću. Rukama su zaklanjali oči.

Poslije nekoliko trenutaka, kad su najhrabriji već počeli sklanjali dlanove s očiju, na pozornicu je nešto palo.

Jednostavno je doletjelo iz Svemira i palo na pozornicu.

Tata Leo i Savjetnik su se prvi progurali do pozornice. Odmah poslije njih stigli su članovi Društva za istraživanje svemirskih pojava, koji su se tu zatekli.

-Odmaknite se! - vikao je tata i potiskivao gomilu.

-Ne dirajte to! - pomagao mu je Savjetnik u vikanju i potiskivanju radoznalih Sanonita. Kad su se ovi razmakli, dvojica znanstvenika su prišli predmetu na pozornici.

Bila je to metalna kutija četvrtasta oblika.

Savjetnik je poručio da mu se odmah pošalje specijalno vozilo iz Instituta. Kad je ovo stiglo, na nj je pomoću posebnih hvataljki prenesena tajanstvena kutija i prevezena u Institut.

U Institut su odmah pozvani i članovi Društva za istraživanje svemirskih pojava, fizičari, kemičari, biolozi i ostali stručnjaci za koje se smatralo da bi mogli pomoći u rješavanju svemirske zagonetke.

Ispostavilo se da je kutija izrađena od lakog metala izuzetne otpornosti i čvrstoće. Takav metal nije bio poznat sanonitskim stručnjacima, iz čega je zaključeno da kutija potječe s drugog planeta.

U kutiji su bile tri bijele pločice, također od nepoznatog materijala, četvrtasta oblika i veoma glatke. Na njima su bili urezani nekakvi znakovi. Pločice nisu bile istih veličina. Najmanju od njih moglo se pokriti dlanom, druga je bila malo veća, a treća još veća.

Crteži na pločicama bili su slični, ali su se u pojedinostima razlikovali.

Vijeće znanstvenika je smatralo da baš u tim pojedinostima i treba tražiti smisao i značenje urezanih znakova.

U Institutu su istoga dana izrađene kopije pločica i podijeljene stručnjacima da ih prouče i pokušaju odgonetnuti značenje

tajanstvenih crteža. Dogovoreno je i vrijeme ponovnog sastanka, na kojemu će svatko moći iznijeti svoje mišljenje o mogućem značenju crteža.

Znanstvenici su jednoglasno zaključili da se, po svemu sudeći, radi o poruci neke daleke civilizacije.

Iz Instituta su tata Leo i Savjetnik požurili kući i cijelu noć odgonetavali znakove.

ŠESNAESTO POGLAVLJE
DJECA U BUJICI - IZNENADNA POJAVA HARAGUA -
ČUDOVIŠTE NA RUBU ŠUME - VELIKI STRAH

Dok su stručnjaci razmišljali o tajanstvenim znakovima, u Kulahari je glavna tema razgovora bio netom održani festival smijeha.

-Smijači iz Savoia bili su izvrsni! - oduševljavala se jedna domaćica stojeći na balkonu. - I sad se moram nasmijati, i uvijek ću se nasmijati kad ih se sjetim.

I zaista se počela smijati iz svega glasa.

-Oh, susjedo - dobacila je njezina susjeda s lijevog balkona - i vi se dobro smijete! Da ste nastupili na festivalu, sigurna sam da biste imali uspjeha.

-A tek oni iz Upuange! - razdragano će susjeda s desnog balkona. - Tako su lijepo skakutali po pozornici! U našoj ćemo se kući ubuduće samo tako smijati!

U laboratoriju za ispitivanje hrane neka je mlada Sanonitkinja sipala bijeli prah u epruvetu i govorila:

-U Kuhali se najljepše smije! Već sam odlučila!

-Što ste to odlučili? - upita je asistent.

-Da godišnji odmor provedem u Kuhali, to sam odlučila.

Poslije tih riječi uhvatio ju je takav smijeh, da joj se sav bijeli prah prosuo po haljetku.

-Smijeh jutarnje svjetlosti - zaneseno je mrmljao neki sanonitski pjesnik šetajući u parku. Iznenada je dobio nadahnuće. - Koliko poetike! To je ono pravo! Moram brzo napisati pjesmu!

Odmah je izvadio olovku i počeo pisati.

U isto vrijeme kraj rječice Khue, Miron je s blizancima jahao na haraguu.

-Pam, što će danas biti na jelovniku? - pitao je Miron.

-Ono što ti voliš - odgovori stidljivo djevojčica.

Miron pomisli kako je za sva jela, iz pažnje prema domaćici, govorio da ih voli, ali je uistinu najradije jeo morske skakavce.

-A što to?

-Vidjet ćeš.

-Pam će biti dobra domaćica - ustvrdi Pim. On je sjedio straga, sasvim blizu repa, pa se stalno premještao i popravljao da ne bi kliznuo niz rep.

Išli su na riječni otočić. Tu im je bilo najdraže mjesto za igru. Pam je od kuće ponijela namirnice. Bila je odlučila da sama spravi objed za brata i Mirona.

-Pa ona već jest dobra domaćica - prihvati Miron. - Rado ću pojesti sve što ona napravi za objed.

Pam se zarumenjela od zadovoljstva. Pohvala joj je i te kako prijala. Zato nije mogla izdržati a da se odmah ne pohvali. Malo je gurnula Mirona u leđa, a kad se ovaj okrenuo, pokazala mu konzervu punu morskih skakavaca. Dječak se zadovoljno nasmiješi i namigne djevojčici, a u sebi pomisli kako će se možda i on jednog dana pretvoriti u morskog skakavca, jer ih je toliko pojeo.

Stigli su u blizinu otočića i sišli s haragua. Životinja odmah zaroni i nestade pod vodom. Malo kasnije ispliva na drugoj obali i uđe u šumu.

Otočić na koji su išli bila je zapravo stijena izdignuta nad površinom vode, obrasla s nekoliko rascvalih grmova. Djeca su se ovdje rado zadržavala. S tog su otočića poslali bezbroj papirnatih brodova i brodića prema Upuangi i Pamiji, koje leže nekoliko kilometara niže na rječici između Kulahare i Upuange. Khua je imala brz tok, jer se pred Upuangom probijala kroz kanjon i tvorila vodopad.

Djeca su sagradila splav i njime prilazila otočiću. Da voda ne bi odvukla splav, između obale i otočića su privezali konopac nad površinom rječice, za koji su se pridržavali dok ne bi stigli do otočića.

Tako su učinili i ovaj put.

Prevezli su se na otočić. Splav su privezali za grm i ušli u malu spilju, koju je Pam prije nekoliko dana uredila po svojoj zamisli. Dječaci su ubrzo izašli i počeli se verati po stijeni.

-Jedan mi je tanjur ostao na obali! - doviknula im je Pam iz spilje.

-Otiđi na obalu i donesi ga! - posavjetovao ju je Pim. - Zašto ne paziš na svoje stvari?

Miron je znao da Pam neće moći sama prevući splav do obale, pa je brzo spuznuo sa stijene i stao pred spilju.

-Dođi, Pam! Idemo zajedno po tanjur. Samo, da znaš, domaćica bi sama morala voditi računa o svojim tanjurima.

-Dobro - reče djevojčica postišeno - drugi put ću misliti na to.

Prešli su na obalu i uzeli tanjur. Na povratku, dok je Miron povezao konopac privlaćei splav otoćiu, Pam odjednom povika:

-Ispao mi je tanjur!

Miron ga je ugledao kako pliva uz splav. Brzo se sagnuo da ga dohvati, ali je pri tome zaboravio na konopac i ispustio ga. Uspio je uhvatiti tanjur, ali kad je ponovno htio dohvatiti konopac, to mu nije pošlo za rukom. Voda je već bila odvukla splav nekoliko metara nizvodno i vukla ga sve dalje.

Miron se veoma uplašio.

-Pim! Pim! - prođerao se. - Brzo! Dobaci nam drugi konopac!

Pim je uzeo iz spilje drugi konopac i jedan kraj bacio prema Mironu. Ali konopac je bio prekratak.

Miron je znao da je svaka sekunda dragocjena.

-Pam, skaćimo! - povikao je. - Plivat ćemo do otoćia!

-Ne smijem! - vrištala je djevojćica. - Ne smijem! Bojim se!

Voda ih je nosila sve brže. Miron pomisli kako bi sam još mogao doplivati do otoćia, ali nije htio ostaviti djevojćicu.

Stajali su neodlućno na splavi. Vrtlozi i brzaci su ih poćeli okretati. Pim je mahao i nešto dovikivao.

Odlućujuće sekunde bile su izgubljene. Dječak je ocijenio da više ni on ne bi mogao doplivati do otoćia ili obale. Više nije nagovarao Pam da skaću.

Pred ulazom u kanjon Khua je vrlo brza. Pod vodom je bilo mnoštvo podvodnih stijena, o koje se splav svakog trenutka mogla razbiti.

I Mironu su suze potekle niz lice. Zagrlio je djevojćicu i skupio se s njom na splavi. Voda se prelijevala preko rubova. Kanjon je bio sasvim blizu, ćula se grmljavina vodopada.

Miron sklopi oći i pomisli na tatu, mamu i seku. Onda pomisli na Snježanu. A zatim, tko zna zašto, pomisli na konzervirane morske skakavce.

-Pogledaj, Mirone! - vikne iznenada Pam.

Rukom je pokazivala prema obali obrasloj šumom.

Miron otvori oći. Tamo je bio haragu. Trćao je nizvodno, usporedno sa splavi. Kad ih je prestigao, zabacio je svoje dvadeset ćetiri noge i skoćio u vodu. Zaplivao je prema matici. Bio je slićan rimskoj galiji na

vesla, ali je plivao brzinom kao da mu je doista u tijelu ugrađen motor.

Čim je životinja uplivala u maticu, dohvatio ju je snažan vrtlog, nekoliko puta okrenuo i povukao u dubinu.

Pam vrisne.

Miron ponovno sklopi oči.

Voda ih je već do vukla do ulaza u kanjon. Korito je sada bilo sasvim suženo, a voda, duboka i brza, pjenušala im se oko koljena. Kao da su letjeli.

Kraj splavi se odjednom pojavi glava, a zatim i mokra leđa haragua. Životinja je gledala djecu kao da im želi nešto reći. Miron je razumio njezin pogled. Brzo je gurnuo djevojčicu na leđa haragua, a onda i on sjeo iza nje. Pametna životinja odmah je snažno zaplivala uzvodno.

Bio je to spas u posljednjem trenutku. Samo koju desetinu metara dalje ni snažni haragu ne bi se mogao oduprijeti jakoj matici.

Životinja je isplivala i nastavila kaskati obalom. Miron ju je zahvalno tapšao po leđima. Pam se jednom rukom držala za mokro krzno, a u drugoj stiskala - tanjur. E, kad je to vidio Miron, od iznenađenja je skoro pao s haragua. U cijeloj toj gužvi ta mala, žutolika, crvenokosa Pam, nije ispuštala iz ruke svoj tanjur!

-Pam, curice, pa ti si doista prava domaćica! - uzvikne Miron smijući se.

Djevojčica pogleda tanjur i stidljivo se osmjehne. Sigurno ga je i ona tek sada ugledala u svojoj ruci i cijelo vrijeme nije ni znala da ga je držala.

Haragu je trčao obalom zadovoljno mašući repom. Odjednom stane i ustoboči se. Gledao je prema šumi, dahtao i širio nozdrve. Pogledaše i djeca u tom smjeru.

Krv im se sledi u žilama.

Na rubu šume stajala je nekakva nakaza. Čudovište je bilo visoko najmanje tri metra, četvrtasta tijela, osovljeno na nekoliko krakova. Kraci su mu izbijali i iz gornjeg dijela tijela, povremeno se povećavajući i smanjujući. Stalno su se gibali, uvijali i treperili. Na mjestu gdje bi trebala biti glava nije bilo ničega. Samo je s vremena na vrijeme na tom mjestu izvirivalo nešto slično glavi i opet se uvlačilo u trup.

Onda se s ruba šume začuje tiho zujanje i div se pokrene. . .

Miron i Pam su se ukočili od straha.

I haragu je, onako ustobočen, gledao čudovište koje im se približavalo.

Iz onih pipaka počnu izbijati iskre.

Haragu se u jednom skoku okrene i skoči u vodu. Snažno zapliva prema otočiću.

I Pim je s otočića ugledao čudovište i zanijemio od straha. Uskoro je haragu isplivao. Miron i Pam su pohitali u kameno udubljenje k Pimu. Za njima je pošla i životinja. Kad su djeca ušla, legla je pred spilju i tijelom zagradila ulaz.

Djeca su se tresla od straha. Dlanovima su pokrili uši da ne bi čuli ono zlokobno zujanje.

A ipak su ga čuli. Činilo im se, štoviše, da postaje sve glasnije. . .

SEDAMNAESTO POGLAVLJE
NESTANAK ELEKTRIČNE ENERGIJE U SAVO U - ŠTO SE
DOGODILO U UPUANGI - LETEĆE ČUDOVIŠTE NAD PAMIJOM -
NEOBJAŠNJIVI DOGAĐAJI U SA-VAKUU, BABAMBI, URUAKU I
TUTAKAVI - PIM I PAM SU NESTALI

Djeca se dugo nisu usuđivala proviriti iz skrovišta. Miron je zaustavio dah i čekao što će se dogoditi. Blizanci su učinili isto što je učinio njihov otac prilikom prolaska letjelice kroz energetski omotač - sklopčali su se i pretvorili u dvije žute gomilice straha.

Ipak se nije ništa dogodilo. Zujanje je iznenada prestalo, ali su oni i dalje, za svaki slučaj, ostali u spilji.

-Mirone - čuo se glasić iz jedne od onih gomilica - zar se ti ne bojiš?

-Malo - odgovorio je Miron, a zatim dodao: - Ne brini, Pam, ja ću te zaštititi.

Koljena su mu još drhtala od straha.

Malo kasnije blizanci su se vratili u svoje oblike. Svi troje su se uvukli dublje u spilju. Pim i Pam su zaspali. Miron je dugo čuvao stražu, a onda je i njega uhvatio san. Samo je vjerni haragu ostao budan pred ulazom.

Probudili su ih glasovi s obale. Netko ih je dozivao. Miron je odmah prepoznao glas svoga tate. Poskakali su i preko haragua istrčali iz kamenog udubljenja. Na livadi su ugledali aeromobil. Kraj njega su stajali tata Leo i Savjetnik. Djeca su zavriskala od radosti, uzjahali haragua i prešli na obalu.

Tata je zagrlio Mirona.

Savjetnik je objeručke prihvatio blizance.

-Gdje ste, zaboga? - pitali su uzbuđeni očevi djecu.

-Vidjeli smo nešto u šumi, tata - odgovori Miron.

-Što ste vidjeli?

-Nešto što je zujilo.

-Zuji tebi u glavi, čini mi se - frkne tata Leo.

-I iskrilo je - dometne Miron.

-Iskrit će ti pred očima! Nas dvojica smo morali napustiti posao u Institutu i poći tražiti derana koji se skita okolo!

-Ozbiljno, tata! Nešto je izašlo iz šume!

Tata ga pogleda kao da je počeo shvaćati o čemu govori.

-Pa što ne kažeš! Pričaj već jednom!

-Pokušavam, ali ti mi ne daš do riječi. Nešto nas je htjelo napasti. . .

-Što vas je htjelo napasti?

-Nekakvo grozno čudovište. Na ramenima su mu umjesto glave rasle zmije i palucale jezicima.

Tata Leo je bio vrlo uzbuđen. Zaštitnički je stavio Mironu ruku na rame i rekao:

-Hajdemo u aeromobil. Ispričat ćete nam sve potanko.

Ispričali su sve što su vidjeli na rubu šume. Tata Leo i Savjetnik su se nekoliko puta značajno pogledali.

Nisu ni svraćali kući. Savjetnik je javio svojoj ženi da se ne brine, da je s djecom sve u redu. U Institutu su sazvali hitnu sjednicu vijeća. Tu su djeca još jednom ponovila priču o događajima na rijeci. Vijećnici su ih zapitkivali o izgledu tajanstvenog bića, njegovim kretnjama, glasanju i slično. Potom su im stavili na glavu nekakve kacige i iz njihove svijesti snimili sliku čudovišta.

Sutradan su počele stizati čudnovate vijesti iz nekih sanonskih gradova u kulaharskoj pokrajini. Evo nekih od njih:

Savo:

U gradu je noćas nestalo električne energije. Svi su fizikalni i kemijski laboratoriji opustošeni. U električnoj centrali pronađen je predmet čudna oblika, kojemu se nije moglo utvrditi porijeklo i namjena. Ugledni znanstvenici, na čelu s dr. Ukuvavom, pretpostavljaju da je upravo taj neidentificirani predmet usisao sav elektricitet. Svoju pretpostavku potkrepljuju time što je, čim je predmet iznesen iz električne centrale, elektricitet opet potekao. Na centrali i vodovima nije utvrđen nikakav kvar. Opustošeni laboratoriji predstavljaju još veću zagonetku.

Ruhala (novinski izvještaj):

STRAH JE PROVIRIO KROZ PROZOR

U jednoj učionici učenici su za vrijeme nastave osjetili iznenadnu drhtavicu i bolove u predjelu leđa i potiljka. Bolovi su za nekoliko trenutaka prestali, ali su učenici i dalje ostali u istom položaju u kojemu ih je zadesio šok. Kad je ukočenost prestala, na prozoru je primijećen nekakav ovalan predmet iz kojega su izbijale iskre poput

električnih naboja. Škola je do daljnjega zatvorena. Učenici se nalaze na ispitivanjima i zdravstvenim pretragama. Predmet koji je primijećen na prozoru netragom je nestao. (Uz tekst je bila i slika škole u kojoj se to dogodilo.)

Upuanga (središnji ured za informacije):

Upuanžane je danas zahvatilo čudno i sasvim neobjašnjivo raspoloženje. Mnogi su naši sugrađani, kao u transu, pošli prema rječici Khui. Zagazili su u vodu ne obazirući se ni na kakve prepreke i opasnosti. Neke od njih voda je povukla u dubinu. Tek tada su ostali došli k sebi. Okrenuli su se i potrčali prema gradu. Kasnije su izjavili da se ničega ne sjećaju.

Pamija:

Golemo čudovište proletjelo je jutros iznad Pamije. Iza njega je ostajao trag u obliku plamenog repa. Čudovište je uz strahovitu grmljavinu nestalo među oblacima. Poslije toga je nad gradom došlo do proloma oblaka. Oblaci su bili zaleđeni i uz strahovitu buku u komadima su padali po gradu. Mnoge su zgrade oštećene.

Sa-vakuo:

U Sa-vakuu je prošle noći nestalo vode. Utvrđeno je da se voda u vodovodnim cijevima pretvorila u hladetinastu masu. Građane je uhvatila panika, ali je voda već danas ponovno tekla. Bila je pitka. U njoj nisu utvrđene nikakve kemijske promjene. U laboratorijima su izolirani uzorci krute vode, ali je kasnije u epruvetama s krutom vodom pronađeno samo po nekoliko kapi obične pitke vode.

Babamba (novinski izvještaj):

OSTALI BEZ KISIKA

Danas su građani osjetili jake smetnje pri disanju. Analizom zraka utvrđeno je da se u njemu nalaze neuobičajeno male količine kisika. Kisik je jednostavno isisan iz zraka. Potrošene su sve količine rezervnog kisika što ih je grad imao. Kasnije se zrak popravio. Znanstvenici nisu u mogućnosti objasniti ovu pojavu nikakvim prirodnim procesima.

Uruak:

Jutros su građani bili iznenađeni primijetivši da je sve raslinje u gradu povenulo. Parkovi su opustošeni. Nema više trave u Uruaku.

Tutakava (radio izvještaj):

U Tutakavi je noćas prijavljeno osamdeset devet slučajeva nepoznate bolesti. Oboljeli su izgubili pamćenje. Univerzalni regulatori ne pomažu. I tijekom dana je prijavljeno još nekoliko novih slučajeva oboljenja. Građani napuštaju domove i odlaze iz grada. Strahujemo da bi stanovništvo mogla zahvatiti panika.

I iz drugih su gradova stizale uznemirujuće vijesti. Je li to invazija Satelićana? Ili tek prethodnica?

U kulaharskom Institutu sve je vrvjelo. Stručni kolegiji različitih sastava danonoćno su raspravljali o izvještajima i proučavali opisane pojave. Nije nađeno nikakvo objašnjenje, osim onoga na koje su od početka sa strahom pomišljali - da su to sve nagovještaji skore invazije Satelićana i demonstracije strahovitih mogućnosti jedne nepoznate civilizacije.

Sanonite je obuzeo veliki strah.

Smijeh je zamro u Kulahari.

Miron nije više s blizancima odlazio na livadu kraj Khue. Dok su Pim i Pam bili u školi, on je s njihovom mamom ostajao u kući i nestrpljivo ih očekivao.

Trećeg dana nakon događaja na rijeci Miron je sjedio sa Savjetnikovicom i po tko zna koji put pričao joj o seki i mami, o običajima koji vladaju na Zemlji, o izgledu gradova, o boji neba i vode i tome slično. Blizanci su bili u školi.

-Zašto ih već nema? - pitao je zabrinuto i pogledavao na vrata.

-Danas imaju šest sati - odgovorila je Savjetnikovica s jedva primjetnim podrhtavanjem u glasu. - Stići će svakog trenutka.

-Ali oni danas imaju samo četiri sata! - sjeti se Miron. - Jučer im je promijenjen raspored.

-Promijenjen raspored? - pretrnula je Savjetnikovica. - Nisam znala za to.

-Jest, jest, promijenjen je. Danas neće imati dva sata smijanja. Taj predmet je ukinut.

Ispod žute kože na licu Savjetnikovice nestalo je i ono malo rumenila. Odmah se počela spremati za izlazak.

-Kamo ćete? - upita Miron.

-Idem vidjeti što je s njima. Oni nikad ne zakašnjavaju. Ako nemaju ta dva sata, već su se odavno morali vratiti.

-Ja ću otići pred njih! - ponudi se Miron spremno. - Možda su se negdje zaigrali.

Navukao je samovoske i poput vihora izjurio iz kuće.

Prozori i vrata na školi bili su zatvoreni. Ni jedan razred više nije imao nastave. Domar škole rekao je Mironu da su sva djeca već odavno otišla kućama.

Miron je pritisnuo dugme za ubrzanje na samovoskama koliko je mogao i pojurio natrag. Slutio je da se dogodilo veliko zlo. U parku je ugledao nekakav predmet.

Bila je to lijeva samovoska. Pamina samovoska! Prepoznao ju je po njezinim početnim slovima na potpetici. Suze su mu potekle niz lice.

- Pam, curice - šaputao je - što ti se dogodilo?

Jurio je kući. Samovoske su jedva dodirivale tlo. Savjetnikovica ga je dočekala na vratima. Kad joj je pokazao samovosku, briznula je u plač.

Miron je pozvao Savjetnika i javio mu što se dogodilo. Za nekoliko trenutaka su se on i tata Leo spustili u dvorištu. Savjetnik je odmah alarmirao Društvo dobre volje.

Pretražena je cijela Kulahara i okolica. Od blizanaca nije bilo ni traga ni glasa.

Krhka i nježna Savjetnikovica bila je potpuno slomljena. Savjetnik je utučeno šetao po sobi. S lica mu je iščezao njegov vječiti smiješak. Tata Leo ga je tješio.

Miron se zavukao u dječju sobu i plakao.

Navečer je izašao na terasu i podigao glavu prema zvijezdama, među kojima su se, poput crnih usta straha, nazirali obrisi planetoida.

Dječak je prijeteći podigao prema njemu stisnutu šaku i zajecao.

OSAMNAESTO POGLAVLJE
RADIOSIGNALI S PLANETA CAI-28 - RAZBIJENA LULA –
SMIJEH PROFESORA LEOPOLDA - SADRŽAJ PORUKE

U Institutu se održavala sjednica vijeća, na kojoj je trebalo odgonetnuti značenje tajanstvenih crteža na pločicama. Osim vijećnika u radu su sudjelovali i stručnjaci za dešifriranje.

Svi su prisutni pred sobom imali kopije pločica.

Sjednici je predsjedavao ministar Mond.

Tata Leo i Savjetnik su cijelu noć bili nagnuti nad tajanstvenim pločicama. Na sjednicu su stigli među posljednjima. Savjetnik se svim silama trudio da barem na trenutak zaboravi tragičan događaj koji je zadesio njegovu obitelj. Članovi Društva dobre volje i dalje su tragali za nestalom djecom, ali njihovi izvještaji nisu bili nimalo ohrabrujući.

Kad su tata Leo i Savjetnik ušli u vijećnicu, vijećanje je već bilo počelo.

-Pločice su izrađene od nama nepoznatog materijala - upravo je govorio jedan od vijećnika. - To nas navodi na zaključak da ne potječu s našeg planeta. Vjerojatno su upućene iz nekog drugog svijeta. Naš uvaženi kolega sa Zemlje, poštovani profesor Leopold, koji, evo, upravo ulazi, ustvrdio je da one ne potječu ni sa Zemlje. Što se iz toga može zaključiti?

-Da ne potječu ni sa Sanona ni sa Zemlje! - prebrzo i lakomisleno ubaci jedan od mladih vijećnika.

Besjednik ga pogleda i neodređeno kimne, što se moglo protumačiti na više načina. Neki se vijećnici nasmijaše.

-Samo to - javi se jedan iz prvih redova - da nas netko želi na nešto upozoriti. Crteži i znakovi na pločicama sigurno imaju određeno značenje.

-Pa to je samo po sebi jasno! - doviknu netko iz pozadine.- Zašto bi nam ih inače slali?

-Molim mir! - reče ministar Mond povišenim glasom. - Ovakva nas rasprava neće daleko dovesti. Vrtimo se u krugu. Tko se javlja za riječ? - Kad se nitko nije javio, ministar se obrati Savjetniku: -

Savjetniče, jučer ste mi navijestili da ste vi i profesor Leopold došli do nekih zaključaka. Možete li ih sada iznijeti?

Savjetnik pogleda tatu Lea. Onda ustane.

-Ako dopustite, reče - upoznat ću vas do kakvih smo zaključaka došli kolega Leopold i ja. Radili smo zajednički.

-Samo izvolite! - poticao ga je ministar Mond.

-Pločice su nejednake veličine - nastavi Savjetnik - a to sigurno ima neko značenje. Koje nam se pitanje nameće kad pogledamo sve tri pločice istodobno? Mislim da ćemo se najprije zapitati kojim ih redoslijedom treba promatrati. Kao što je poznato, normalan prirodni slijed kod svih živih bića jest kretanje od manjeg k većem. Primjenjujući ovo pravilo i u slučaju pločica, zaključili smo da njihova veličina, odnosno različitost u veličini, ima svrhu da ukaže na redoslijed u njihovu promatranju i dešifriranju.

Ministar Mond reče: - Vrlo dobro, Savjetniče! Nastavite!

-Najprije bi, prema tome, trebalo promatrati najmanju pločicu, zatim ovu veću, i na kraju najveću. Ovakav zaključak potvrđuje i način na koji su one bile poslagane u kutiji. Prisjetimo se da je odozgo stajala najmanja pločica, ispod nje veća, a na dnu najveća.

Prisutni su glasno odobravali.

-Dakle - nastavljao je »Onaj kojemu se zvijezde raduju« - razlika u veličini pločica, po našem mišljenju, postoji jedino zato da bi nam se tim putem ukazalo na redoslijed promatranja znakova na njima, iz toga proizlazi da pošiljatelji pločica osobitu pažnju pridaju redoslijedu dešifriranja njihova sadržaja.

-Točno, sasvim točno! - čulo se sa svih strana.

-To ste sjajno zaključili! - uzviknuo je ministar Mond.

Savjetnik je stavio na svoj stol pločice i poslagao ih po veličini, jednu ispod druge, tako da je najmanja pločica bila na vrhu. I ostali poslagaše kopije pločica na isti način.

-Pločice treba promatrati odvojeno, ali i usporedo jednu s drugom, kako bismo lakše uočili razlike među crtežima. Promotrimo najprije lijevi dio slike na najmanjoj pločici. Što on prikazuje?

-Očito je - reče jedan od stručnjaka za dešifriranje - da lijevi dio slike predstavlja naš planetarni sustav.

-Ispravno! - potvrdi Savjetnik. - Krug u gornjem lijevom dijelu slike ne može biti ništa drugo nego naš planet - Sanon. To se vidi iz

položaja nebeskih tijela oko njega, koji su označeni zvjezdicama. Na istom dijelu slike - mislim da ni ovdje ne može biti zabune - uslikano je zvijezde X-310. Krug u tom dijelu slike, mislim na veliki krug, mora biti tajanstveni planet CAI-28. Taj planet zbog njegove udaljenosti mi nismo ispitivali. A baš s tog planeta, ako se sjećate, do nas su u posljednje vrijeme dopirali radiosignali.

Savjetnik je izlagao sabrano i razložno. Povremeno je prelazio dlanom preko čela kao da želi odagnati druge misli i svu pažnju usredotočiti na pločice pred sobom. Nastavio je:

-Sada dolazimo do malog crnog kružića na planetu kojega smo označili kao CAI-28. . .

-Oprostite - brzo ubaci tata Leo - možete li mi odmah reći da li se vrijeme od kad ste počeli primati radiosignale s CAI-28 poklapa s vremenom dolaska planetoida u blizinu Sanona?

Napeto je iščekivao odgovor. U prostoriji nastade žamor. Jedan tehničar ode do kompjutera i ubrzo se vrati.

-Da! - reče držeći u ruci kompjutorski nalaz. - Otprilike se poklapa.

-Hvala! - zahvali tata Leo.

Savjetnik ga pogleda i odobravajući kimne glavom. Bilo je očito da je razumio na što tata Leo cilja. Osmjehne se i nastavi:

-Promotrimo sada usporedo prvu i drugu pločicu. Crteži su na njima isti, osim u jednoj pojedinosti. Na drugoj se pločici crni kružić više ne nalazi uz CAI-28. Preselio se k našem planetu.

-Izvanredno! - uzvikne ministar Mond.

Savjetnik pogleda tatu Lea i rekne:

-Molim sada kolegu Leopolda da nastavi. To kažem zato što sam shvatio u čemu je smisao pitanja koje je malo prije postavio.

Tata Leo ustade, nekoliko puta povuče kamiličin dim iz lule i izvadi je iz usta.

-Dvije prve pločice su izrađene samo zato - nastavi tamo gdje je Savjetnik stao - da bi se ukazalo na ovu pojedinost, to jest na razliku u crtežima. Ta se razlika sastoji, kao što je rekao Savjetnik, u tome što na prvoj pločici crni kružić stoji u većem krugu koji smo označili kao CAI-28, a na drugoj se pločici taj isti kružić nalazi pokraj našeg planeta, ovaj, oprostite, pokraj vašeg planeta, Sanona. - Snažno je povukao iz lule i otpuhnuo oblak plavičastog dima. - Što bi, dakle, taj kružić mogao predstavljati? Malo prije smo doznali da su radiosignali

s CAI-28 prvi put stigli otprilike u vrijeme kad je planetoid došao u blizinu Sanona.

-Bravo, profesore Leopolde! - nije mogao izdržati a da ne uzvikne ministar Mond. - Već naslućujem što ćete reći. Sigurno mislite da kružić predstavlja planetoid, koji je nekada kružio oko CAI-28!

-Da, ali uz jedan ispravak, ako dopustite - reče tata Leo i lagano se nakloni u smjeru ministra.

-Dopuštam, naravno! - požuri ovaj.

-Ako je nekada kružio oko CAI-28 i sada došao da kruži oko Sanona, zašto se onda na prvoj pločici ne nalazi uz CAI-28 kao što se na drugoj nalazi uz Sanon? To sigurno ima svoje značenje. Različito postavljanje toga kružića uz oba planeta mora skrivati neku veoma značajnu poruku. Time nam pošiljatelji žele ukazati na nešto važno. - Tata Leo opet povuče iz lule, ali se ova bila ugasila. Zatim nastavi: - Molim vas, Savjetniče, da nastavite. Moja se lula ugasila i morao bih je napuniti. U posljednje vrijeme brzo mi se gasi. Stavljam u nju sasvim malo kamilice, jer kod vas, na žalost, nema te dragocjene biljke, pa moram čuvati ovo malo cvijeta što ga još imam.

Neki se od prisutnih potihom nasmijaše. Tata Leo sjedne, mirno izvuče iz džepa vrećicu s kamiličinim cvijetom i počne pažljivo puniti lulu.

-Da - prihvati Savjetnik dok se tata Leo bavio svojom lulom - to bi svakako trebalo biti nešto značajno. Moj poštovani kolega, pod izlikom da mora napuniti lulu, želi zapravo da ja iznesem barem djelomično rješenje do kojega smo došli zajedničkim radom. Nadamo se da je u tome rješenje prvog dijela ove poruke, što ćete svakako vi, koji ste ovdje prisutni, najbolje ocijeniti. Dakle, zahvaljujući skromnosti kolege Leopolda, ja imam čast da vas upoznam sa zaključkom do kojega smo došli promatranjem prvih dviju pločica. On se sastoji u ovome: planetoid koji kruži oko Sanona jest umjetni satelit poslan s planeta CAI-28.

Opet nastade žamor odobravanja.

-Tišina, molim - vikne ministar Mond, a kad se žamor stiša, obrati se Savjetniku mirnijim glasom: - Nastavite, Savjetniče! Slušamo vas!

-Zaključci do kojih ste došli zajedno s profesorom Leopoldom su izvanredni! Put koji ste prevalili da biste nam s daleke Zemlje doveli profesora Leopolda nije bio uzaludan.

-Hvala! - reče Savjetnik i nastavi: - Do takva zaključka naveo nas je različit položaj kružića u dva planetarna sustava na prvom, i drugom crtežu. Na prvom se on nalazio unutar kruga koji smo označili kao CAI-28, a na drugom je on pokraj Sanona. Iz takva njegova položaja zaključili smo da je planetoid, odnosno satelit, nekada uzletio s planeta CAI-28 i poslan u putanju Sanona, na koji se, ipak, nikada nije spustio. Prema tome, planetoid nije nikakvom svemirskom igrom slučaja uletio u putanju Sanona, nego je to satelit upućen ovamo s određenom namjerom. Poruka koja proizlazi iz prve dvije pločice mogla bi se sada ovako protumačiti: mi, bića s planeta CAI-28 iz zvijezda X-310, poslali smo satelit koji je ušao u putanju vašeg planeta.

-Vrlo dobro zaključujete. Savjetniče! - opet je uzviknuo ministar Mond i nastavio: - Sada, kad znademo ovo što su nam iznijela dva uvažena znanstvenika, slike na prvim dvjema pločicama izgledaju nam sasvim logične. Gotovo bih rekao da drugog obrazloženja ne bi ni moglo biti. Pri tome, naravno, mislim na prihvatljivo obrazloženje. Molim Savjetnika da nastavi!

-Tajnu cijele poruke - prihvati Savjetnik - sigurno predstavlja razlika u crtežima na drugoj i trećoj pločici. Na žalost, mi nismo mogli pronaći smisao te razlike. . . - zastao je i pogledao tatu Lea, koji je zamišljeno pušio. - Profesor Leopold je meni dao riječ kad je trebalo iznijeti naš zajednički zaključak. Mi ipak nismo uspjeli odgonetnuti što se krije u razlici između drugog i trećeg crteža na srednjoj i najvećoj pločici. Jedino osjećamo da baš tu i jest glavni smisao poruke. Kolega Leopold ima neka obrazloženja, pa ga molim da ih iznese. Shvatite i uvažite da je profesoru Leopoldu ostao teži i zamršeniji dio objašnjenja.

Tata Leo se trgnuo iz razmišljanja i naglo ustao. Pri tome je nehotice lulom udario o rub stola. Iskre sijevnuše. Lula se razbi na komadiće. Krhotine padoše na pod. Tata je tužno gledao ostatke svoje dragi lule.

U dvorani je nastao tajac. Činilo se da svi suosjećaju zbog gubitka lule.

Tada se dogodi nešto neobično.

Tata Leo pogledom zaokruži po prisutnima. Onda diže glavu prema stropu i počne se grohotom smijati. Moglo je to doista ispasti

neozbiljno, ako ne zbog važnosti rasprave koju su vodili, a ono barem zbog Savjetnika koji je prije nekoliko dana doživio težak udarac nestankom blizanaca. No tata Leo se smijao kao nikada do tada. Bez obzira na zapanjenost svih u dvorani, on se uhvatio za trbuh i počeo plesati oko krhotina lule.

Savjetnik mu se pažljivo približio.

-Oprostite, kolega, je li vam dobro? - upita ga obazrivo.

-Dobro mi je! Heureka! Pronašao sam!

Vijećnici nisu ništa shvaćali. Jedan od njih neprimjetno izvadi univerzalni regulator s namjerom da tati Leu ispravi poremećene vijuge. Savjetnik ga opomene pogledom, na što ovaj spremi regulator.

Tata Leo se sagne i počne pažljivo skupljati krhotine. Stavio ih je na dlan i podigao ruku uvis. Onda uzme s dlana komadić koji se odlomio s donjeg zaobljenog dijela lule i pokaza ga svima.

-Evo je, razbila se! - uzvikne. - Razbila se moja dobra stara lula! Bila je lijepa i okrugla. Sedam je godina kružila oko moje glave, vjerujte mi. A sad se razbila. Jeste li vidjeli iskre kad se razbila? Nema je više. Samo krhotine.

-Možemo je popraviti, ako vam je baš toliko stalo do nje - reče netko. - Vidi se na vama da ste je jako voljeli.

Tata Leo se nije prestajao smijati.

Svi su bili zbunjeni. Samo je smijeh profesora Leopolda odzvanjao u dvorani.

Savjetnik odjednom pljesne dlanom o dlan.

-Bravo, dragi kolega Leopolde! - uzvikne. - Vaša se lula razbila! To je šteta, velika šteta! Toliko ste je voljeli! A ipak, dobro je što se razbila. S dopuštenjem ministra Monda, dajem vam čvrsto obećanje da će vam Ministarstvo nabaviti novu lulu!

-Držat ću vas za riječ! - prihvati tata Leo smijući se neprestano.

-Držat ću vas za riječ, budite sigurni u to! - Zatim sjedne i spremi u džep krhotine. Usput je zamolio Savjetnika da nastavi, jer je vidio da je on sve shvatio.

-Ukratko - reče Savjetnik smirenijim glasom - kao što nam je naš cijenjeni kolega Leopold ukazao pomoću svoje lule, iz koje su, pazite dobro, sijevnule iskre kad se razbila, smisao razlike u sadržaju između prva dva crteža i trećega sastoji se u tome, što satelit na

trećoj pločici, to jest na trećem crtežu, predstavlja samo gomilu krhotina. Moguća su samo dva zaključka: ili će se satelit rasprsnuti sam od sebe, ili ga treba razbiti.

Posljednje Savjetnikove riječi popraćene su bučnim odobravanjem. Tata Leo je kimao glavom. Ministar Mond je ustao.

-Zahvaljujemo profesoru Leopoldu i Savjetniku na njihovom sjajnom zaključivanju! - rekao je. - Ovo je zaista jedino moguće rješenje bića s CAI-28 uputila su u putanju Sanona umjetni satelit i sad nam poručuju da će se on raspasti ili da ga mi sami trebamo uništiti. Budući da se on još nije raspao, mi bi ga morali uništiti. Svako drugo obrazloženje bilo bi, čini mi se, teško prihvatljivo. Zato smatram da zaključke do kojih su došli profesor Leopold i Savjetnik možemo prihvatiti kao naše zajedničke zaključke. Slažete li se?

-Slažemo! - uzviknuli su vijećnici.

Ministar Mond dodade tiše: - Ostaje jedino pitanje - kako?

-To prepustite meni - reče tata Leo više za sebe.

-Kao što neki od vas znadu - počne Savjetnik - profesor Leopold rukovodi izgradnjom izviđačkog broda kojim ćemo ispitati je li satelit nastanjen. Ako se ustanovi da nije nastanjen, bit će ga moguće uništiti. A ako se pokaže da je nastanjen. . .

-... i onda će biti moguće - promrmlja tata Leo.

-Ako se utvrdi da je nastanjen - nastavi Savjetnik budući da nije dobro čuo upadicu - onda ćemo već nešto smisliti.

-Već sam ja smislio - mrmljao je tata Leo. - Raznijet ćemo mi njega u komadiće, bez obzira je li nastanjen ili nije.

Ministar Mond podiže ruke.

-Ovime zaključujem sjednicu - reče - i još jednom zahvaljujem profesoru Leopoldu i Savjetniku na pomoći koju su nam pružili.

Zatim su se svi razišli.

Savjetnik je ostao zadnji u dvorani. Lice mu je bilo tužno.

DEVETNAESTO POGLAVLJE
BROD JE ZAVRŠEN - MIRON JOŠ MISLI NA ŽENIDBU -
KOMPJUTORI NISU PROMIJENILI MIŠLJENJE - ODBROJAVANJE

Miron je ležao otvorenih očiju. Noć je već uveliko odmakla, a tata i Savjetnik se još nisu bili vratili.

Dječak je razmišljao o svemu i svačemu. U posljednjih nekoliko dana bilo je previše događaja i uzbuđenja. Najteže ga je pogodio nestanak blizanaca. Bilo je gotovo sigurno da im se dogodilo neko zlo. Inače bi mu Pim ostavio poruku u dječjoj sobi, kao što je to već u nekoliko navrata učinio kad bi otišli nekamo bez njega.

Pokušao je izračunati koliko je vremena prošlo od kad su došli na Sanon. Bili su ovdje dvadeset devet dana, ali su sanonski dani nešto kraći od zemaljskih.

San ga je napokon svladao. Čim su mu se kapci sklopili, pred sobom je ugledao dobro poznatu livadicu i potok omeđen s dva reda vrba. Na livadi su se igrale Snježana i Pam, a malo dalje je Ita pravila vjenčić od cvijeća. On i Pim su pecali na potoku. Nebo je bilo široko i plavo, voda bistra, prozirna. Šarani su se motali oko njihovih udica i otimali za meku. Odjednom k njima dotrči Snježana i Pam i pokazaše im neki predmet koji su pronašle na livadi. Bila je to samovoska. Svi su u čudu gledali neobičnu napravu, kadli se ova odjednom istrže iz njihovih ruku i poletje uvis. Što se više uzdizala, postajala je sve krupnija i sjajnija, dok se nije pretvorila u svemirski brod. Vidio je sebe u upravljačkoj kabini. Kraj njega su stajale Snježana i Pam i pomagale mu u upravljanju brodom. Straga je sjedila Ita i igrala se vjenčićem od cvijeća. Pim je bio obučen u sjajnu odoru sa žutim dugmetima i svima nudio mlijeko s čokoladom. Ispala mu je šalica i razbila se. Mlijeko mu je poprskalo odoru i svi su se nasmijali.

Miron se probudi i protrlja oči. Tata se još nije bio vratio, brže-bolje sklopi oči, ne bi li se san nastavio. Ali sad više nije mogao usnuti. Lebdio je u nekom polusnu.

Čuo je kako se vrata otvaraju i tata polako ulazi u sobu. Raspremio se i legao u postelju.

-Tata - javi se dječak - jeste li protumačili one crteže?

-O, zar ne spavaš?

- Ne mogu zaspati. Jeste li ih odgonetnuli?

-Mislim da jesmo.

-Što oni znače?

-Vjerojatno nam neka civilizacija poručuje da uništimo satelit.

-Planetoid?

-Da. To je, izgleda, umjetni satelit kojega su oni poslali.

-Zašto su ga poslali?

-To ne znamo.

-Hoćete li ga moći uništiti?

-Nadam se da hoćemo.

-Kada će biti završen izviđački brod?

-Već je spreman za polijetanje.

Miron je razmišljao. Opet je legao, ali mu ni sada san nije dolazio na oči. Ni tata nije mogao zaspati, možda zato što prije spavanja nije popužio svoju kamilicu.

-Tata - opet se oglasi dječak - sjećaš li se što smo razgovarali neku večer?

-Svaku večer o nečemu razgovaramo. Ne znam na što misliš.

-Znaš ti dobro, samo se praviš da ne znaš.

-Zaista ne znam.

-O Pam. . .

-A, to! Naravno da se sjećam. Jesi li još zaljubljen?

-Jesam. Što misliš, hoće li ih pronaći?

-Pronaći će ih, sigurno. Posvuda ih traže.- Tata je to rekao samo da utješi dječaka.

-Što misliš, ako pronađu Pam i ako se oženim njome, kao što smo se dogovorili, hoće li se mama ljutiti kad je dovedem?

-Ne znam. Mislim da se neće ljutiti. A zar si se ti već dogovorio s Pam o ženidbi?

-Ne s Pam, pa s tobom sam se dogovorio.

-Ej, mali - zabruna tata iz postelje - sa mnom se ti nisi ništa dogovorio! Samo si rekao da si zaljubljen i da misliš da ćeš se oženiti. Zar nije tako?

-Da, a ti si rekao da nemaš ništa protiv toga.

-Pa. . . rekao sam - priznade tata. - Ali ženidba je ozbiljna stvar, čini mi se da sam ti i to rekao.

Miron je nekoliko trenutaka šutio. Onda uzdahne i reče:

-Ti misliš, tata, da ja meljem gluposti, jel'?

-Pa, mislim, ako ćemo pravo.

-Znao sam da to misliš. Reci mi još hoćeš li me povesti sa sobom kad pođeš na taj satelit.

-Nisam te mislio voditi jer je preopasno. Sutra ćemo još jednom istažiti mišljenje kompjutora, da vidimo je li neophodno da i ti ideš.

-Nadam se da kompjutori neće promijeniti mišljenje - reče Miron, a zatim dodade tiše: - Kao neki ljudi.

-Misliš na mene i na moje mišljenje o tvojoj ženidbi?

-Da.

-Ti govoriš koješta. Bolje da spavaš.

Miron više nije ništa pitao. Još je dugo ležao budan i razmišljao. Napokon je zaspao.

Probudio se veoma rano i vidio da je tata već bio izašao. Znao je da je otišao u Institut. Ponovno je zaspao, a onda je odjednom čuo njegov glas :

-No, no, nešto smo se jutros ulijenili.

-Tko? Što? Molim? - zamuca Miron bunovnim glasom i svuče pokrivač s glave.

-Hajde, razbudi se!

-Već sam se razbudio.

Sjeo je u postelji.

Pred njim je stajao tata s novom lulom u ustima. Lula nije bila pripaljena, ali ju je tata ipak držao u ustima, za svaki slučaj.

-Kakva ti je to lula, tata?

-Nova lula, poklon ministra Monda. Stara mi se sinoć razbila.

Dječak pogleda kroz prozor. Bio je uveliko dan. I to kakav dan!

Vani je sve prštalo od svjetla.

-Jesi li već jutros bio u Institutu? - pitao je Miron, iako je znao da je bio.

-Bio sam. Možeš li se brzo spremi?

-Mogu. A zašto?

-Kompjutori. . .

-Što? Idem li i ja?

-Da. Nisu promijenili mišljenje. Te su vražje sprave izračunale da i ti moraš biti s nama.

-Živjeli kompjutori! - uzvikne dječak i skoči iz postelje, zatim pogleda tatu i upita: - S tobom i s kim još?

-Sa Savjetnikom. I on će poći.

Cijeli je taj dan Miron proveo u pripremama. Bio je i u Institutu. Tu je prvi put vidio brod koji je stajao na lansirnoj rampi. Tata Leo ga je stalno obilazio i zagledao sa svih strana, kao da se želi uvjeriti je li sve na svom mjestu.

Večer uoči polaska u Savjetnikovoj kući bilo je tiho. Savjetnik je sjedio kraj supruge. Gotovo da i nisu razgovarali. Samo su uzdisali.

Tata Leo je u susjednoj sobi mjerkao koliko još ima kamiličina cvijeta. Ostalo je još samo malo praha. U drugoj vrećici je imao suhi cvijet neke biljke sa Sanona slične kamilici. Popušio je jednu lulu toga cvijeta tek onako, radi probe, i zaključio da je to slab nadomjestak. Ipak ga je potrpao u vrećicu, jer, najposlije, čovjek nešto mora pušiti.

Miron je u dječjoj sobi pisao poruku za blizance, za slučaj da ih pronađu prije nego što se on vrati. Poruku je stavio na uočljivo mjesto. Zatim je napisao još jedno pismo za Pam, samo za Pam, uložio ga u posebnu omotnicu i stavio pod njezin jastuk. No, to je bila prva Mironova ljubavna izjava, ako se to tako može nazvati. Kad je već omotnicu stavio pod jastuk, sjetio se nečega i ponovno je uzeo. Na omotnici je napisao »Pam, ovo otvori samo u slučaju da se ja ne vratim.« Malo je promislio i dopisao još i ovo: »Nipošto ne otvarati sve dok ima nade da ću se vratiti, Miron.«

Napokon je stavio pismo pod jastuk i uzeo nekakav omot.

-Što ti je to? - upita ga tata prije polaska.

-To je. . . tako. . . - zamuca Miron neodlučno.

Pokušao je staviti ruke u džepove. Učinio je to tako nespretno, da mu je smotuljak iskliznuo ispod ruke i pao na pod.

Iz omota je ispala samovoska. Ona s početnim slovima.

Dječak se zacrvenio do ušiju. I preko ušiju, čak. Brzo je uzeo samovosku i počeo je opet zamotavati, crveneći sve više. Tata se osmjehivao. Kad je sve to vidjela Savjetnikovica, prišla je dječaku i zagrlila ga. Miron je na svom licu osjetio njezine suze.

Stigli su pred lansirnu rampu, tu se već bilo okupilo mnoštvo Sanonita koji su ih željeli pozdraviti. Na onom istom podiju, na kojemu su ih prije tridesetak dana dočekali najugledniji građani, i sada su se nalazili predstavnici Kulahare i okolnih gradova.

Ministar Ba-la-la dugo se opraštao s Mironom. I dr. Suki je svoga zamjenika ispratio s osobitom ljubavlju, a gradonačelnik mu je obećao pokazati neke nove igre kad se vrati.

Na lansirnoj rampi stajao je brod. Sav je blistao pod ljubičastim nebom. Pogled na nj izazivao je divljenje.

Ministar Mond je održao dirljiv govor i na kraju putnicima zaželio uspjeh i sretan povratak.

Tata Leo je izašao na podij i samo rekao:

-Doviđenja u Kulahari!

Zatim je pripalio lulu u kojoj je ovaj put bio cvijet one biljke sa Sanona. Povukao je dim i nekoliko puta kihnuo. Onda je pošao prema brodu. Za njim se uputio i Savjetnik.

Miron je pod rukom stiskao samovosku. Kad je ulazio u kabinu, osjećao je kako mu srce jako udara. Od ushita i ponosa samo što nije zaplakao.

Putnici su još jednom mahnuli onima koji ostaju.

Sve se zaorilo od klicanja.

Za sobom su zatvorili vrata kabine.

Čulo se odbrojavanje.

. . . sedam. . .

Miron je sjeo na svoje mjesto i kraj sebe stavio omot sa samovoskom. Tata Leo je prišao komandnim uređajima. Savjetnik je stajao i zamišljeno gledao fotografije svojih blizanaca, a potom i on sjeo.

. . . šest. . .

Savjetnik je spremio fotografije i prihvatio ručicu za pokretanje motora. Tata Leo je obrisao brkove i pogledao jesu li pločice s crtežima na svom mjestu. Miron je popravio čuperak kose što mu se spustio na čelo.

. . . pet. . .

Tata Leo se okrenuo i namignuo dječaku. Miron se nasmiješio i namignuo tati. Savjetnik je duboko uzdahnuo.

. . . četiri. . .

Sva trojica uključiše uređaje za ublažavanje pritiska prilikom uzlijetanja.

. . . tri . . .

Miron pomisli na pribor za pecanje koji je spremio u vrbovu grmlju kraj rječice nedaleko svoje kuće. Tata Leo se sjeti da sada na fakultetu nema ni jednog profesora atomske fizike, pa da studenti posljednja dva sata srijedom i prva dva četvrtkom nemaju nastave. Savjetnik pogleda kroz prozor, ne bi li u gomili prepoznao svoju suprugu.

. . . dva . . .

Tata Leo primijeti da mu se lula ugasila i ponovno je na brzinu pripali. Savjetnik, isto tako na brzinu, izračuna koliko je 298 puta 384 podijeljeno s 3 . Miron zakopča gornje dugme i privuče omot bliže k sebi.

. . . jedan . . .

Savjetnik povuče ručicu za pokretanje motora. Tata Leo povuče dim iz lule koju je dobio od ministra Monda. Miron ne povuče ništa.

I tako uzletješe.

DVADESETO POGLAVLJE
SVEMIRSKA LOPTICA - PLAMIČCI KOJI HODAJU -
INSTRUMENTI SU NEISPRAVNI -MIRON PRONALAZI DRUGU
SAMOVOSKU -ZELENA STIJENA - MAGLA NAPADA

Spustili su se na površinu planetoida bez ikakvih smetnji.

-Vani je noć - primijeti Miron. - Ne baš noć, već neki polumrak. Krenuli smo prije podne i putovali tako kratko, a već se smrkava. Kako to?

-Ovdje je uvijek polumrak - odgovori Savjetnik. - Dan i noć su se pomiješali.

-Zašto?

-Zato što se satelit nalazi u sjeni Sanona.

Obukli su specijalnu odjeću za izlazak i provjerili imaju li sa sobom sve što su predvidjeli da će im biti potrebno na satelitu.

-Pogledajte! - odjednom uzvikne dječak. - Oko našeg se broda kreću nekakvi plamičci!

Vani su se doista kretali čudnovati svjetlosni oblici. Tata Leo i Savjetnik se pogledaše.

-Moguće je da je to uslijed plinovitih isparavanja - slegne ramenima Sanonit.

U stražnjem dijelu broda bilo je smješteno vozilo. Njime su putnici trebali izaći s broda i nastaviti kretanje po površini. Bilo je opskrbljeno potrebnim instrumentima i kompjutorom za prikupljanje podataka.

Ušli su u vozilo. Tata Leo je sjeo za upravljač. Savjetnik se smjestio uz instrumente i počeo očitavati podatke o temperaturi, pritisku, vlažnosti zraka, gustoći tla, masi i dimenzijama satelita, i još o mnogo čemu.

Vozilo se odvojilo od trupa broda i počelo se lagano kretati površinom.

Miron je prilijepio nos uz staklo i promatrao okolicu. U polutama su se nazirale doline i brežuljci. Posvuda je vladao mir, čudan, tajanstven, pomalo zastrašujući. Samo su raznobojni plamičci

nečujno klizili nad tlom i dodirivali se, zbog čega je dolazilo do iskrenja.

Na obzoru satelita stajala je velika ljubičasta lopta. Bila je polu osvijetljena. Na njoj su se nazirale tamne mrlje i svjetliji predjeli. Činilo se da je blizu, gotovo nadohvat ruke.

-Je li ono Sanon? - upita Miron.

-Da - odgovori Savjetnik.

-Izgleda sasvim blizu.

Tata Leo se okrene prema Savjetniku.

-Jeste li dobili podatke o promjeru satelita? - upita.

-Da. To je zaista mala svemirska lopta, loptica, pravi patuljak. Promjer mu je samo 31 kilometar i 864 metra, govoreći u vašim mjernim jedinicama.

-A atmosfera? Ima li je?

-Ima - reče Sanonit pošto je pogledao u instrumente pred sobom. - Mislim da je to umjetna atmosfera, isto kao i gravitacija.

-Kako stoji s kisikom?

-Ima ga 18 posto, nešto manje nego na Sanonu.

-Dušik?

-O, da, 79 posto. Ali ima dosta plinova.

-Vodena para?

-Ima je.

Predjeli kojima se kretalo vozilo nisu bili zanimljivi. Ni jednog stabla, ni jedne travke, ni jednog kamenčića. Kao da se nalaze u pustinji. Površina tla je izgledala mekana.

Svjetleći su oblici neprestano promicali pokraj vozila.

-Nema ovdje ništa i nikoga - govorio je dječak. - Ovo je nekakav čudan svat, taj satelit.

-Evo nalaza kompjutora - obavještavao je Savjetnik. - Atmosfera je nešto rjeđa, ali bismo bez opasnosti mogli izaći.

-Pa izađimo onda! - dočeka Miron spremno.

Savjetnik je kimnuo glavom i rekao: - Ipak ćemo staviti maske, za svaki slučaj.

Tata Leo je zaustavio vozilo. Savjetnik je uzeo priručnu kutiju s instrumentima. Još jednom je pogledao kompjutor. Odjednom uzvikne:

-Čekajte! Upravo je registrirana živa supstancija!

Tata mu priđe. Obojica su gledali nalaz kompjutora.

-Život postoji, u to nema sumnje - govorio je Sanonit. - I to na bazi aminokiselina. Ali ima još nešto! Vidite li ovo, kolega - pokazivao je tati podatke. - I ovo je život, ali ne na bazi aminokiselina.

Vijećali su nekoliko trenutaka i odlučili da ipak izađu.

Čim su stupili na tlo, Savjetnik se zagledao u priručnu kutiju s instrumentima koju je ponio sa sobom.

-Zanimljivo - promrmlja. - Pogledajte ovo!

-Zar su pokvareni? - zapita tata Leo kad je pogledao instrumente. - Ne pokazuju ništa.

Savjetnik reče s nevjericom: - Ne mogu biti pokvareni. Malo prije su svi bili ispravni, vidjeli ste.

-Ali sada nisu - slegne tata ramenima i opet pogleda instrumente. - Gledajte, gustoća tla - nula, vibracija - nula, vlažnost — nula, tlak nula. Sve same nule. Po svemu izgleda da se nalazimo u vakuumu. A sigurno je da na nečemu stojimo! - reče i lupne nogom o tlo.

-Hej, tata, sigurno je da stojiš na mojoj nozi.

-No, onda je makni.

I Savjetnik je bio u nedoumici.

-Nije mi jasno kako su se mogli pokvariti - čudio se.

-Možda su samo blokirani - sjeti se tata Leo. - Uđite u vozilo i ispitajte ih.

Savjetnik ga poslušao. Ušao je u vozilo i odmah se vratio.

-U vozilu su sasvim u redu.

-Znači da su ispravni - reče tata.

-Da.

-Iako ne pokazuju ništa?

Sanonit nije ništa odgovorio.

-Pođimo! - reče tata Leo kratko.

Tada Mironu padne maska s lica. Tata priskoči k njemu da mu je stavi, ali dječak otkloni njegovu ruku.

-Nemoj, tata - reče - samo mi smeta. - Počne duboko disati i doda: - Vidiš, dišem sasvim dobro.

Ipak se nije usudio reći da je masku namjerno maknuo s lica.

Savjetnik kimne glavom. - Dječak je u pravu. Može se ovdje disati. Najposlije to su potvrdili i naši instrumenti.

Zatim i njih dvojica skinu maske.

Svuda oko njih se čulo tiho praskanje, koje je dolazilo zbog dodirivanja i spajanja plamičaka.

Kretali su se bez ikakvih poteškoća. Krajolik je bio jednoličan i sumoran. Dolina-brežuljak, dolina-brežuljak, sve i previše slično jedno drugome. To je navodilo na zaključak da nisu nastali prirodnim, nego umjetnim načinom.

Uspeli su se na brežuljak. S njegova su vrha, na nekoliko stotina metara dalje, ugledali stijenu znatno višu od uzvisine na kojoj su stajali i skoro sasvim okomitu.

Od vozila su sada bili udaljeni oko dva kilometra, a od broda nešto više, ali nisu mogli vidjeti ni vozilo ni brod zbog brojnih uzvisina preko kojih su prešli pješice.

-Morali bismo se vratiti u vozilo - reče tata - i njime doći ovamo.

Tlo na kojem su stajali bilo je mekano, slično gumenom prostiraču.

-Ovo je baš zgodno! - uzvikne dječak i zatrči se između praskavih plamičaka. Kako bi kojega dodirnuo, ovaj bi samo zapucketao i ugasio se.

-Vrati se odmah! - naredi mu tata strogim glasom.

Miron potrči natrag ne gledajući preda se. Odjednom padne koliko je dug i širok. Brzo je ustao i pogledao mjesto na kojemu je pao. Ugledao je predmet o koji se spotakao. Htio ga je podići, ali se tata u času našao iza njegovih leđa i povukao ga k sebi.

-Ne diraj to!

Oprezno priđe predmetu i pažljivo ga podigne.

-Samovoska! - vikne Miron. - Pa to je druga Pamina samovoska! Evo početnih slova!

Savjetnik priskoči i uzme samovosku. Držao ju je kao neku veliku dragocjenost. Mirona suze zapekoše u očima. Naslutio je o čemu se radi, ali je osjećao da sada ne smije ništa reći. Ipak prošapće:

-Znači. . . znači. . .

Tata ga stisne za ruku i on ušuti.

Bili su veoma uzbuđeni. Nisu se vraćali u vozilo, već su se počeli oprezno približavati stijeni.

U njenu podnožju ugledaše tamni otvor.

Tada se dogodi nešto neočekivano.

U unutrašnjosti satelita zatutnji i tlo se snažno potrese. Sva trojica popadaše kao pokošeni. Dok su ležali, osjećali su kako tlo ispod njih

podrhtava kao da će se satelit svakog trenutka raspasti.

S vrha stijene sukne veliki zeleni plamen. Iz plamena izletje nekakav svjetleći predmet i nestade u visini. Iza sebe je ostavljao trag poput repatice. Bljesak bijaše jak i zasljepljujući.

Uskoro se tlo smirilo.

Vrh stijene još je blještao zelenim sjajem. Stijena je sada nalikovala divovskoj zelenoj kuli.

Ustali su. Savjetnik je spremio samovosku u jedan od mnogih džepova na zaštitnoj odjeći.

-Pođimo do vozila - govorio je tata Leo brzo, šapatom. Moramo se vratiti na brod. Onda možemo poduzeti neke protumjere.

-Ne zaboravite, dragi kolega - rekne Savjetnik tihim glasom - da je naš zadatak samo izviđanje.

-Ostavite sad to - odmahne tata rukom.

-Instrumenti su registrirali živu supstanciju - podsjeti ga Sanonit. - U tom slučaju moramo postupiti po planu »A«, što znači ne poduzimati ništa u smislu uništenja satelita ili života na njemu.

-Ja imam ovlaštenje ministra Monda! - prekine ga tata Leo gotovo ljutito. - Mogu izmijeniti plan i poduzeti ono što budem smatrao da je najbolje.

Pritom obojicu povuče natrag.

Tada sa zaprepaštenjem spaze da se iza njih spustila magla, gusta i bijela poput mlijeka. Kroz nju su se kretali oni čudni plamičci, spajali se, praskali i nestajali.

Samo je stijena blistala zelenim sjajem.

Magla im se, spuštajući se s brežuljka s kojega su upravo sišli, dovukla do iza samih peta, pružajući prema njima bijele, pamučaste jezike. Jedino je još prolaz prema stijeni ostao slobodan.

-Ova je magla živa! - šapne Savjetnik zaprepašteno. - Živa supstancija. . .

Još malo i obuhvatit će im koljena. Praskanje se pojačalo.

-Magla nas napada! - vikne Sanonit. - Brzo, prema stijeni!

-Ovamo, Mirone! - poviče tata uplašeno i zgrabi dječaka za rame. Miron je osjetio kako mu ruke dršću.

Povlačili su se prema otvoru u stijeni.

DVADESET PRVO POGLAVLJE
ZAROBLJENIK ZELENE STIJENE - PLAMENE KUGLE -
POTONULI U MAGLI - TATA LEO POKUŠAVA PRITISNUTI DUGME

Savjetnik zastane i počne osluškivati. Onda brzo legne i prisloni uho na tlo. To isto učini i tata Leo. Dječak se nastavio povlačiti. U dubini satelita čula se mukla tutnjava. U tom je zvuku bilo nečeg prijetećeg.

-Tu ima nešto - reče tata ustajući. - Jesu li instrumenti registrirali ovo podrhtavanje?

-Ne - odgovori Sanonit kratko.

-Podsjeća na rad gigantskih motora.

Miron je stigao do mjesta za koje su mislili da je otvor u stijeni. Radilo se o prostranom predvorju, koje se, dublje u stijeni, sužavalo poput vodoravno položenog lijevka. Stijene su bile glatke, izrađene od mrke mase slične crnom mramoru. Sasvim u pozadini, u najužem dijelu ljevkastog predvorja, nalazilo se veliko kružno ispupčenje jantarno žute boje. Podsjećalo je na golemo mačje oko.

Tata Leo i Savjetnik su sada stajali pred ulazom u predvorje. Nešto su razgovarali.

Miron se zaustavio pred onim žutim ispupčenjem i počeo ga opipavati i kuckati prstom po njegovoj površini. U predvorju je bilo dosta mračno. Zato iz svoje opreme izvadi malu svjetiljku sa žaruljicom i upali je. Mlaz svjetla pao je na mačje oko. Ono se odmah rastvori. Dječak se okrene da na to upozori tatu i Savjetnika, ali se oko odmah sklopi.

-Pogledaj, tata! - pozvao ga je. - Ovdje je nekakav otvor!

Kad se ponovno okrenuo prema ispupčenju, oko se opet rasklopilo. Dječak nije ni primijetio da je bilo zatvoreno dok je on razgovarao s tatom.

Miron zakorakne u unutrašnjost.

-Vrati se! - poviče tata Leo uplašeno.

Bilo je već kasno. Čim ga je dječak čuo, okrenuo se da izađe, ali se oko već bilo sklopilo i on ostade unutra.

Tata i Savjetnik priskočiše. Uzalud su lupali po ispupčenju i pokušavali sve kako bi ga nekako otvorili ili razbili.

Iznutra se ništa nije čulo.

Dvojica znanstvenika nisu zapazili jednu važnu pojedinost, to jest da je dječak prilikom ulaska u tunel u ruci držao upaljenu ručnu svjetiljku. Mlaz svjetla je izazvao širenje žutog oka. Da su to znali, bilo bi im lako upaliti jednu od svjetiljki što su ih imali uza se. Oko bi se i pred njima poslušno rasklopilo.

Tata Leo je nemoćno stajao pred ispupčenjem iza kojega je nestao dječak. Očajnički je počeo udarati šakama o glatku površinu. Ništa se nije dogodilo. Oko je ostalo zatvoreno.

Sanonit mu priđe.

-Nemojte. . . - reče blagim glasom. - To ništa neće pomoći.

-Ali on je unutra, moj dječak! - hroptao je tata držeći se za glavu. - Moramo mu pomoći!

-Smirite se, molim vas - tješio ga je Savjetnik. - Šakama nećemo ništa postići.

Magla je spustila zastor preko izlaza iz predvorja i zarobila dvojicu znanstvenika u ljevkastom prostoru pred ispupčenjem. Bila je gušća nego prije. Pravi bijeli pamučni zid.

U taj se čas s vrha stijene počеше otkidati velike plamene kugle. Stropoštavale su se i nestajale u magluštini, iz koje se čulo praskanje i povremene eksplozije.

Postajalo je sve toplije. Tata je bio utučen. Opuštenih ramena, nemoćan da sada bilo što poduzme, stajao je pred zagonetnim okom. Savjetnik je obilazio i zagledao jantarno ispupčenje, ne bi li pronašao neku tajnu bravicu, neko dugme ili polužicu, pomoću kojih bi mogao osloboditi prolaz.

Obojica su se preznojavali. Tada s grozom primijetiše da se magla, koja je počela poprimati crvenkastu boju od vatrenih lopti što su se praskajući kotrljale kroz nju, počela uvlačiti i u predvorje. Pramen po pramen palucao je prema njima poput zmijskih jezika, na čijim su se vrhovima, bljeskajući, rasipale iskre. Uzmicali su prema ispupčenju, sve dok se nisu naslonili na njegovu glatku površinu.

Jedan se pramen magle omota tati Leu oko koljena. On bolno zajeca i uhvati se za noge.

Savjetnik mu priskoči.

-Boli! - proštenje tata Leo. - Koljena su mi se ukočila.

Savjetnik izvadi univerzalni regulator i pokuša mu ublažiti bolove.

-A sad? - upita.

-Ne pomaže - jecao je tata Leo.

Iz kutije s instrumentima čuo se signalni zvuk. Savjetnik ih brzo pogleda i uzvikne:

-Instrumenti su proradili! Registriraju nagomilavanje energije?

Tata se s mukom uspravi i pogleda instrumente.

-Ne vidim ništa - reče slabim glasom.

Savjetnik upali ručnu svjetiljku i pokaže na jednu kazaljku koja je treperila. - Pogledajte ovdje - reče.

-Pogledajte tamo! - prošapće tata Leo. - Ono prokletu oko. Otvorilo se. . .

Oko se bilo rasklopilo. U unutrašnjosti se nazirao prolaz osvjetljen blijedom svjetlošću.

-Požurimo unutra! - vikne Sanonit. - Brzo!

-Ne mogu - dahtao je tata Leo hvatajući se za grlo. - Guši me. Udite vi. . . spasite moga dječaka. . . mog. . . dra. . . gog. . . dje. . .

Srušio se.

Magla je već bila pokrila cijelu površinu predvorja. Naokolo je sve bljeskalo i praskalo. I Savjetnik je osjetio kočenje u nogama. Vidio je kako se tata Leo srušio i potonuo u magli. Pohitao je da mu pomogne. Koljena mu klecnuše.

Sanonit se uhvati za grlo, zanjžiše se i polako sruši.

Žuto se oko sklopilo. . .

Magla se zgušnjavala i stezala svoj pamučasti veo oko dvojice onesviještenih.

Malo kasnije tata Leo se još jednom pokušao istrgnuti iz bijelog zagrljaja. Polako je otvorio oči. Kraj sebe je napipao Savjetnikovo nepokretno tijelo. Posljednjom je snagom pokušao podići ruku. To mu je jedva uspjelo. Onda je počne sporo primicati dugmetu što se nalazilo na daljinskom upravljaču u njegovu džepu.

- Kako sam zaboravio. . . dugme. . . - prošaptao je. - Kako sam ga zaboravio. . . samo da. . .

Ruka mu nemoćno klone i on sklopi oči.

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

MIRON SE SJEĆA PRIČE O IVICI I MARICI - ČUDOVIŠTE SE OPET POJAVLJUJE - TU NEGDJE NETKO PLAČE - SUSRET U LABIRINTU -NEOBJAŠNJIVO PONAŠANJE SANONITA

Kad je na tatin povik Miron htio izaći iz tunela, zid se pred njim sklopio i onemogućio mu izlazak. Tako je dječak ostao zarobljen u unutrašnjosti zelene stijene.

- Tata! - vrisnuo je.

Izvana se ništa nije čulo. Samo je jeka njegova glasa lutala hodnicima. Dječak zaplače i počne rukama i nogama udarati o zid ispriječen između njega i tate. Sve je bilo uzalud.

U isto vrijeme i tata je s druge strane zida očajnički lupao šakama po žutom ispupčenju.

Jedan drugoga nisu čuli.

Uskoro je dječak postao svjestan uzaludnosti svojih pokušaja. Prestao je lupati po stijeni i malo se smirio. Nadao se da će tata Leo i Savjetnik pronaći neki način da uđu k njemu. Ali kako je vrijeme prolazilo, nada ga je polako napuštala.

Ostao je prepušten sam sebi.

Obrisao je suze i pogledao niz poluosvijetljeni hodnik. Stijenke su mu bile glatke i svjetlucale slabim sjajem. S mjesta na kojemu je stajao moglo se vidjeti da se hodnik na više mjesta grana.

Odlučio je da pođe hodnikom i izvidi postoji li kakav drugi izlaz. Bilo je još mnogo sporednih hodnika sličnih glavnom hodniku u koji je ušao. I oni su se dalje granali. Dječak se uplašio da će zalutati.

Nekoliko je trenutaka razmišljao što bi bilo najbolje učiniti. Sjetio se priče o Ivici i Marici i načina na koji su oni obilježavali put kojim bi prošli.

Miron je, kao što se sjećamo, prije izlaska na satelit obukao specijalnu odjeću. Za vrijeme priprema u Institutu on je u džepove te odjeće pretrpao svu svoju imovinu koju je ponio sa Zemlje, tako da je sada, osim predmeta koji su se obvezno nalazili u sastavu opreme, imao još i tri špekule, šest novčića, nazubljeni kotačić od sata, šiljak jelenskog paroška češalj i još nekoliko sitnica.

Na brzinu je, dakle, ispitao sadržaj džepova, a onda oprezno pošao niz hodnik. Poslije desetak koraka neodlučno je stao. Osvrnuo se prema mjestu na kojemu se do maločas nalazio. Pomislio je da bi bilo sigurnije ostati tamo, jer je znao da se s druge strane zida nalaze tata i Savjetnik.

Ipak je pošao dalje.

Plašila ga je tišina u labirintu. Bilo je zaista tiho, jezivo tiho. Kad je stigao do prvog raskrižja, odlučio je da skrene u desni hodnik. Ali prije nego što je skrenuo, u hodniku je ostavio jedan novčić.

Zaključio je da se hodnici granaju po nekakvom pravilnom redosljedu. Poslije svakih dvadeset koraka dolazio je do novog raskrižja. Svaki put bi, prije nego što bi skrenuo, na kraju hodnika ostavljao po jedan predmet iz svojih džepova.

Već je potrošio sve novčiće i špekule. Kod ugla je ostavio šiljak jelenskog paroška. Sada je u ruci držao kotačić od sata.

Došao je do sljedećeg raskrižja, spustio kotačić od sata i skrenuo ulijevo.

Tek što je napravio nekoliko koraka, naglo je stao.

Čuli su se koraci.

Netko je dolazio. . .

Dječak se ukočio od straha. Onda je naglo odskočio unatrag, potrčao nekoliko koraka i skrenuo u hodnik kojim je došao. Tu je čučnuo i pritajio dah.

Koraci su već bili sasvim blizu. I to kakvi koraci! Kao da je netko svežnjem lanaca udarao o pod.

Miron proviri iza ugla i naježi se od straha.

Hodnikom je dolazilo čudovište. Bilo je slično onome koje je vidio na rubu šume kraj rječice Khue. Dječak brzo povuče glavu.

- Robot! - zamre mu šapat na usnama.

Kad su koraci zastali iza ugla, jadni dječak više nije mogao izdržati.

Onesvijestio se.

Probudio se u maloj prostoriji narančastih zidova. Stijenke zidova isijavale su slabu narančastu svjetlost. Na svakom je zidu primijetio ispupčenje slično onom kroz koje je ušao u zelenu stijenu, samo znatno manje.

Sjeo je, stavio glavu na koljena i zaplakao.

Tako je i zaspao. Kad se probudio, sve je bilo isto kao i prije. Zbog svjetlosti sa zidnih stijenki činilo mu se da se nalazi u akvariju punom soka od naranče.

Posvuda je vladala grobna tišina. Ipak, učinilo mu se da čuje slabe jecaje. Oslušnuo je bolje, ali tada ništa nije čuo. Na prstima je prišao jednom zidu i prislonio uho uz ispupčenje.

Ništa.

Počeo je obilaziti zidove u tijesnoj prostoriji i na svakih pedalj-dva prislanjao uho na zid i osluškivao. Učinilo mu se da opet čuje nečiji plač.

Zaustavio je dah. S druge strane zida je netko plakao, čulo se sada sasvim dobro. Miron je pomislio da je tu, u njegovoj blizini, još netko u velikoj nevolji. A čim je u nevolji, onda mu samo može biti saveznik. Zato lagano kucne prstom o zid.

Plač je odmah prestao. Pritisnuo je uho uz hladnu stijenu i napeto osluškivao. Ali osim šuma krvi u žilama i kucanja vlastitog srca ništa drugo nije čuo.

-Netko je u susjednoj prostoriji - pomisli - jer je prestao plakati kad sam pokucao.

Onda opet pokuca.

Jecaji se ponoviše glasnije nego prvi put.

Miron htjede uzviknuti, ali se sjeti gdje se nalazi i reče tiše:

-Pam, curice, jesi li to ti?

Jecaji su opet utihnuli.

-Pam, draga, javi se. . . ja sam ovdje, Miron. . .

A onda, kao iz velike daljine, do njega dopre usklik:

-Mirone!

Dječaka od radosti obuze vrtoglavica. Više nije bilo sumnje, s druge strane zida je Pam. Raširio je ruke i pokušao zagrliti zid.

-Jesi li to ti, Mirone? - čuo je poznati glasić.

-Ja sam, Pam, djevojčice! Je li i Pim s tobom?

-Tu sam! - javi se blizanac.

-Držite se! - bodrio ih je Miron. - Tata i Savjetnik su u blizini, sigurno će doći po nas.

-Kada će doći? - pitala je Pam.

-Ne znam, ali sigurno će doći. Ostali su vani, ušao sam samo ja.

-Zašto nisu i oni ušli?

Miron je razmišljao što da kaže. Nije bilo smisla, ovako kroza zid, objašnjavati što se dogodilo. Zato reče:

-Tata je htio prije ulaska popušiti lulu, znaš ti njega. Doći će čim popuši, vidjet ćeš.

Govoreći to osjetio je slabo peckanje u jeziku. Bio je na rubu laži. Ali, s obzirom da je ipak uspio izreći to što je izrekao, bit će da je tata u onom predvorju doista i poželio svoju lulu, samo to nije nikome rekao.

-Možeš li ti doći k nama? - upita Pam.

-Pa. . . ovaj. . . ne mogu baš odmah. . . Ali moći ću uskoro.

-Zašto ne možeš odmah?

-Nemoj uvijek nešto zapitkivati, molim te. Ako sam rekao da ne mogu odmah, onda možeš biti sigurna da ne mogu. A ako sam rekao da ću doći uskoro, onda ću doći uskoro. I u to možeš biti sigurna.

-Jesi li i ti zarobljen? - upita odjednom Pim.

Miron taman htjede reći da nije, kadli osjeti kočenje u jeziku. Nije mogao izreći ono što je namjeravao, pa zato samo reče:

-Doći ću ja, budite bez brige.

Bespomoćno je pogledao oko sebe. Počne prekopavati po džepovima ne bi li našao neki tvrdi predmet kojim bi mogao razbiti ispupčenje. Nije našao ništa pogodno. Izvadio je samo džepnu svjetiljku. Ni sam ne znajući zašto, upalio ju je.

Istog se trenutka u zidu ispred njega ukaže otvor.

Blizanci se naglo odmaknuše od zida. Ali kad ugledaše Mirona, poletješe mu u zagrljaj.

U međuvremenu je nestalo otvora u zidu.

Pam je oduševljeno poljubila Mirona. On se zarumenio, ali se to pri onoj svjetlosti nije primijetilo.

-Otkrio sam tajnu! - šapne Miron malo kasnije.

-Kakvu tajnu? - zapita Pim.

-Ja znam - reče Pam stidljivo. - Nemoj mu reći, Mirone, to je naša tajna. . .

-Ne mislim na to. . .

-Pa što onda misliš? - upita Pam i podiže nosić.

-Ovi se zidovi otvaraju pomoću svjetla, to sam otkrio.

-Kako to? - zanimao se Pim.

-Evo ovako. - Miron upali džepnu svjetiljku, na što se zid opet rasklopi.

Usmjerio je mlaz svjetla prema drugom zidu. Onaj se prvi zid odmah sklopi, ali se drugi, čim ga je dotakao snop svjetla, otvori.

Ušli su u drugu prostoriju, i ona je bila slična prvim dvjema. Uđoše zatim u treću, četvrtu. Sve su bile prazne, ali se boja svjetlucavih zidova u svakoj od njih razlikovala barem za koju nijansu.

U jednoj ih je dočekalo veliko iznenađenje.

Bila je puna Sanonita.

Djeca radosno zakliktaše i pohrliše prema njima, ali se neugodno iznenadiše. Sanoniti su bili sasvim ravnodušni. Ponašali su se kao da ih nisu primijetili. A ipak, gledali su ih, oči su im bile širom otvorene. Sjedili su na podu, ili ležali, kako je koji stigao. I zurili su u djecu praznini pogledima. A i disali su, to je Miron odmah utvrdio.

Djeca su ih pokušala osloviti. No ovi ih nisu ni pogledali, ili bi usmjerili u njih tupi pogled i zurili, kao da pred sobom vide zrak.

Ni jedan od njih nije ni pokušao otvoriti usta da nešto kaže.

-Ovo je inženjer Boel! - usklikne Pim i pokaže Mironu jednog Sanonita što je sjedio u kutu. - Radi s tatom u Institutu.

Miron se sjetio da je onoga dana kad je nestao projekt brod i čuo da Savjetnik spominje inženjera Boela. Sada mu brzo priđe.

-Oprostite - reče - jeste li vi inženjer Boel?

Sanonit ga pogleda praznim pogledom i ne reče ništa.

U tom se trenutku jedan zid rasklopi i u otvoru se pojavi zmijolika glava robota. . .

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

ROBOT MEĐU SANONITIMA - SUHA HRANA ZA ROBOTE - ZALUTALI U KATAKOMBAMA - ŠTO JE U METALNIM KUTIJAMA - INŽENJER BOEL

Miron u prvi mah nije znao što bi učinio. Njegova je smetenost potrajala samo tren. Onda brzo zgrabi blizance za ramena i povuče ih prema dolje, primoravši ih tako da legnu. On se sklonio iza leđa inženjera Boela. Drhtao je cijelim tijelom. Stisnuo je zube da se ne čuje cvokotanje. Zatim je malo, sasvim malo, provirio iza Boelovih ramena da vidi što će se dogoditi.

Robot je stajao u otvoru.

Miron ga je sada malo bolje pogledao. Nije bilo sumnje, to je ono isto čudovište što ga je vidio kraj rječice Khue. Četvrtasti metalni trup bio mu je nasaden na četiri kraka s mnogo pršljenova. Sličio je starim metalnim pećima na drva. Na mjestu gdje bi trebala biti glava nije bilo ničega, ali se baš tada iz gornjeg dijela trupa počeo izvlačiti nešto ovalno, što je čak i mogla biti glava, ali bez nosa, usta, očiju i svega drugoga što glavi pripada. Na mahove je izvlačilo tu oblu stvar iz trupa, a onda je opet uvlačilo, kao što to čini kornjača. Zatim izvuče nekoliko dugih pipaka koji se, poput crnih vatrogasnih cijevi, ispružiše nad glavama Sanonita i počеше treperiti, uvijati se i pipkati.

Sanoniti su na pojavu robota ostali sasvim ravnodušni, kao da ih se sve to uopće nije ticalo.

Jedan se pipak ispružio preko cijele prostorije i zaustavio u blizini Mironove glave. Dječak samo što nije umro od straha. Još samo malo i dohvatit će ga, a onda će sve biti gotovo. Kao opčinjen gledao je finu mrežicu što se nalazila na vrhu pipka. Polako je sklopio oči i spustio glavu iza Boelovih leđa.

Onda je malčice otvorio jedno oko i kroz trepavice pogledao jeli pipak još tu. Više nije bio siguran je li ga zgrabio, toliko mu je tijelo bilo obamrlo. S olakšanjem je primijetio da se pipak malo odmaknuo.

Ali, na svoj užas, baš tada ugleda kako se nekoliko pipaka omotava oko dvojice Sanonita, podiže ih i vuče prema izlazu. Nesretnici nisu ni kriknuli ni uzviknuli. Miron brzo povuče glavu i opet zažmiri.

Čuo je kako robot, zvrjajući i klopoćući, odlazi niz hodnik. Tek tada je otvorio oba oka i malo slobodnije provirio iza leđa inženjera Boela. Blizanci su još ležali na mjestu na koje ih je bio gurnuo. Polako ustade i priđe im. Prvi se uspravio Pim, a za njim Pam. Nisu mogli ni usta otvoriti od straha. Pim je pokušao nešto reći, ali mu je između blijedih usana ispalo samo nekoliko mucavih, krnjih riječi. Miron ih povuče prema zidu. Tu upali džepnu svjetiljku. Zid se rasklopi i oni prijedoše u susjednu prostoriju.

Pam počne plakati.

-Šuti, Pam, ne plači - molio ju je Miron. - Vidiš kako je Pim hrabar.

Pim se na te riječi pokuša osmjehnuti, ali umjesto toga, kao da se odjednom predomislio, zaplače i on.

-To je robot - šapnuo je između dva tiha jecaja. - Jesi li vidio one pipke?

-Vidio sam, dakako - potvrdi Miron. - Gledao sam ga, gledao, a onda sam taman pomislio. . .

Naglo se prekine. Osjetio je ono poznato peckanje u jeziku, jer je htio nastaviti »da ga zgrabim za onu surletinu i zavrnem je«, a to bi bila velika laž. Kad je peckanje u jeziku prestalo, završio je rečenicu ovim riječima:

- . . . da će me zgrabiti.

-To sam i ja pomislio - priznade Pim.

-Je li ovaj dolazio k vama dok ste bili zarobljeni?

-Ne znamo - reče Pim - mislim da smo cijelo vrijeme spavali.

-Vidjeli smo ga samo onda, u parku, kad smo se vraćali iz škole - prisjećala se Pam. - Poslije toga se više ničega ne sjećamo. Probudili smo se u onoj sobi bez vrata u kojoj si nas zatekao.

-Kako su vas hranili?

Blizanci se pogledaše. Oni uistinu nisu ni pomišljali na glad, pa su se sada i sami čudili što nisu gladni.

-Valjda nismo imali vremena ogladnjeti - rekne Pim. - Probudili smo se malo prije nego što si ti pokucao.

-Hmmra - razmišljao je Miron glasno - imali ste vremena, i te kako. Za pet dana svatko bi ogladnio. Mi smo se ukrkali na brod petog dana nakon vašeg nestanka. Možda su vam u snu davali hranu?

-Ne znamo - slegnuše ramenima.

-Jeste li sada gladni?

-Ja nisam baš jako - reče Pim. - A ti, Pam?

-Nisam ni ja.

Miron se sjeti da negdje u opremi ima kutijicu suhe hrane , to jest onih bijelih bobica. Pronašao ju je i otvorio. Bilo je dvadeset bobica. Četiri dade blizancima, svakom po dvije, a on uzme jednu.

-Hvala - zahvališe blizanci i progutaše bobice.

-Molim, i drugi put - odvrati Miron spremajući kutijicu u džep - Sada moramo ići, jer će sigurno primijetiti da nismo u svojim sobama.

-Zašto ti kažeš, Mirone, »i drugi put«? - pitala je Pam.

-Joj, Pam, ti baš svašta zapitkuješ! To znači da ćeš i drugi put dobiti ono za što si mi zahvalila.

-Bijele bobice?

-Pa, u ovom slučaju bijele bobice, da.

-A mogu li sada odmah dobiti još jednu? - zapita djevojčica stidljivo.

-Naravno da možeš - nasmije se Miron i dade svakome još po dvije bobice.

-Hvala - rekoše opet blizanci.

-Molim. - Miron malo promisli, pa dodade: - I treći put!

-Što misliš, Mirone, zašto su nas zatvorili? - zapita Pam. - I zašto su zatvorili one Sanonite?

-Za suhu hranu - promrmlja dječak pazeći da ga blizanci ne čuju, a glasno reče: - Ne znam. Tko bi to znao.

Pošli su dalje. U još nekim prostorijama su naišli na Sanonite. Na svakom zidu između prostorija bilo je ispupčenje, koje se rasklapalo čim bi na nj pao snop svjetla.

A onda se nađoše u svjetlucavom hodniku.

-Ovuda sam prošao! - reče Miron uzbuđeno.

-Ovim hodnikom? - zapita Pim.

-Da. Zapravo, nisam baš siguran. Ima puno hodnika i svi su slični. Ja sam iza sebe ostavljao novčiće i špekule, da ne bih zalutao.

-Kao Ivica i Marica! - sjeti se Pam. - Pričao si nam tu priču.

-Pa gdje su sada špekule? - pitao je Pim.

-Hmmm. . . ne znam. - Miron je bio u nedoumici. - Možda i nisam baš ovuda prošao. Rekao sam da su svi ovi hodnici slični.

Pošli su niz hodnik.

Od kad su se sreli bilo je toliko uzbuđenja, da Miron nije stigao objasniti mnogo toga. Sjetio se da oni zapravo još i ne znaju gdje se

nalaze. Zato upita:

-Znadete li vi gdje se sada nalazimo?

-Ne znam - reče Pam.

-Ja nešto mislim. . . - nesigurno će Pim. - Ti si, Mirone, malo prije rekao da ste se ukrcali na brod. . .

-Da - potvrdi Miron očekujući da Pim nastavi.

-Jeste li stigli na satelit? Jednom si nam pričao da namjeravate ići na onaj satelit.

Miron je šutio i razmišljao što bi bilo bolje da im kaže. Pomisli da je najbolje reći istinu, pa zato reče:

-Mi se sada nalazimo na satelitu.

Blizanci su od iznenađenja razrogačili oči. Pam počne šmrcati.

-Na satelitu? - zadrhta Pimov glasić.

-Da, ali nemojte se bojati. Pam, nemoj plakati, zaboga, sve će biti dobro. Još malo pa će doći tata i Savjetnik. . .

-Pa zašto već ne dođu?

Miron je sada morao ispričati što se dogodilo pred ulazom u zelenu stijenu. Pam glasno zaplače.

-Ma, hajde - tješio ju je Miron. - Što odmah plačeš! Sigurno ćemo ih tu negdje sresti, vidjet ćeš.

U hodniku odjednom nestade svjetlosti što je izbijala iz zidova. Blizanci se stisnuše uz Mirona.

-Idemo samo ravno - hrabrio ih je. - Čini mi se da se krećemo u smjeru izlaza.

Blizanci se ipak nisu usuđivali poći dalje. Miron se sjeti džepne svjetiljke i upali je. Tanki snop svjetla probuši rupu u mraku.

-Daj ruku, Pam - reče Miron. - Daj i ti, Pim. Tako. I nemoj se plašiti, curice. Sada ću ugaziti svjetiljku da nam se ne istroši. Idemo.

Pam se odjednom tiho nasmije. Miron gotovo nije povjerovao svojim ušima.

-Što ti je, Pam?

-Sjetila sam se nečega.

-Čega?

-Onoga: »Daj, pope, ruku!« Znaš da si nam pričao.

-Pam - reče Miron - s tobom čovjek nikad nije načisto hoćeš li se nasmijati ili zaplakati.

Tapkali su kroz gusti mrak. Poslije svakog koraka su se zaustavljali i nogom ispitivali mjesto gdje će stati.

Tamu iznenada zaparaše reski zvuci sirena.

Djeca stadoše kao skamenjena.

-Lezite! - zapovjedi Miron šapatom. - Sigurno su otkrili naš nestanak.

Legli su na mjestu na kojemu su se zatekli. Miron se ovaj put nije baš mnogo uplašio. U posljednjih je nekoliko sati više puta umirao od straha, a još nije umro, tako da je, ma u kakvoj se opasnosti sada nalazio, ipak smatrao da je još na dobitku.

-Primaknimo se bliže zidu - šaptao je blizancima. - Ako onaj. . . no, ako netko naiđe da ne zapne za nas.

-Tko će naići? - drhtala je Pam.

-Pa. . . tata i Savjetnik, tko bi drugi? - brzo se snađe Miron.

Zvuci sirena se stišale. Odmah zatim sve se prolomi od snažne grmljavine. Mironu se učinilo da će se zidovi srušiti na njih. Čvrsto je zagrio blizance. Onda se sjeti da je takvu grmljavinu čuo dok se nalazio pred zelenom stijenom i malo mu lakne.

-To oni sada ispaljuju rakete - viknuo je da bi ga blizanci mogli čuti. - Nemamo se čega bojati.

S glavnim su se hodnikom na mnogo mjesta spajali sporedni hodnici i prolazi. Miron se dao u potragu za svojim novčićima. Nadao se da će tu negdje naići na tatu i Savjetnika. Vjerovao je da su i oni uspjeli naći zelenu stijenu. Pa čak ako i nisu ušli, mislio je, on bi im mogao otvoriti, budući da je otkrio način kako se to čini.

Samo da mu se nekako dokopati izlaza.

Kod svakog se ugla saginjao i pipkao ne bi li našao novčić ili špekulu, ili bilo koju od stvari što ih je ostavljao iza sebe.

Stigli su do kraja glavnog hodnika. Pred njima se ispriječio zid, a duž zida, s lijeve i desne strane, bili su prolazi. Prolazi su bili niži od hodnika kojim su došli i bolje osvijetljeni.

Sada su morali skrenuti. Malo su oklijevali jer nisu znali na koju bi stranu pošli. Odlučiše da pođu u desni prolaz.

Uskoro naiđoše na nekoliko velikih metalnih kutija, koje su, poslagane duž prolaza jedna iza druge, sličile maloj podzemnoj željeznici. Provukli su se između zida i vagona, to jest onih metalnih kutija, i nastavili kretanje kroz prolaz. Ubrzo vidješe da se prolaz

završava. Okrenuše se i pođoše natrag. Opet su stigli do vagona kraj kojih su malo prije prošli. Miron je bio nešto viši od blizanaca, pa je, podigavši se na prste, zavirio u jednu od metalnih kutija.

Uplašeno je odskočio i povukao blizance prema zidu.

-Što si vidio unutra? - upita Pim šapatom.

Miron je šutio.

-Reci Mirone, što si vidio unutra - šapnula je i Pam.

-Unutra su spakirali nekoliko Sanonita, to sam vidio.

-Sanonita?

-Da.

-Što će oni tu?

-Ne znam - odgovori Miron.

Tada se začuje neka buka. Dolazila je otprilike s mjesta na kojemu su iz glavnog hodnika skrenuli u prolaz. Okrenuše se u tom smjeru i još čvršće priljube uza zid.

Jedan je robot išao prema njima.

Premrli su od straha.

Miron brzo pogleda gdje bi se mogli sakriti. Do najbližeg hodnika bilo je oko deset metara. Nisu imali vremena da stignu do njega.

-Brzo, ovamo! - šapne Miron i povuče blizance u jedan od vagona.

Ugurao ih je u vagon, a zatim i sam ušao. Sklupčali su se na podu.

-Što je ovo? - tiho krikne Pam.

Bila je to noga jednog Sanonita. Kad je čuo uzvik, Sanonit se pomakne da bi im napravio mjesta, ali ne reče ništa.

Koraci su se čuli sve jasnije. Kao da netko vuče svežanj lanaca po metalnom podu teretnog željezničkog vagona. Onda se zaustaviše.

Nastupili su trenuci tjeskobe i iščekivanja.

Da li ih je robot otkrio?

Vagoni se pokrenuše. . .

-Kamo nas vozi? - šmrcne Pam.

-Vidjet ćemo, šuti sada - stisne je Miron za ruku. - I nemoj stalno šmrcati, zaboga.

-Da iskočimo? - predloži Pim.

-Otkrili bi nas, sigurno - reče Miron.

Provirio je preko ruba metalne kutije. Robot se kretao ispred vagona. Kutije su klizile za njim, iako ih ničim nije dodirivao.

Odjednom iz dubine hodnika bljesne munja i poput žive vatre pogodi čudovište. Nastalo je takvo praskanje i bljeskanje, da je Miron načas morao zažmiriti kako ne bi oslijepio. Pravi vatromet. Sav se prolaz osvijetlio od plave svjetlosti u kojoj je robot gorio. Izvukao je sve pipke i mlatarao njima oko sebe kao da se brani od munja što su sijevale iz hodnika.

Malo kasnije munje se ugasiše i bljeskanje prestade. Robot uvuče pipke i nastavi kretanje.

Uvukao je vagone u veliku kružnu dvoranu s visokim svodom. Strop je bio pokriven raznobojnim staklenim poluloptama, a dvorana, puna čudnih uređaja, plivala je u svjetlosti. Kod uređaja je bilo zaposleno nekoliko robota. Vješto su baratali pipcima po onim spravama. Imali su pune pipke posla.

Čim ih je robot dovukao u dvoranu, počeo je ispuštati prodorne, zavijajuće zvukove, od kojih su Mirona zaboljeli bubnjići. Roboti u dvorani odmah ostaviše posao i zakloparaše prema izlazu.

Kad su roboti izašli, Miron se opet malo osmjeli i izdiže glavu preko ruba kutije.

Na sredini dvorane ugledao je postolje na kojemu je ležao jedan Sanonit.

Bio je to inženjer Boel.

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE
MAGLA SE RAZIŠLA - NOVČIĆI I ŠPEKULE - NI LASER NE
POMAŽE - ROBOTI NAPADAJU - TATA LEO JOŠ JEDNOM
POKUŠAVA PRITISNUTI DUGME

Tata Leo je, kako se sjećamo, posljednjim naporom pokušao pritisnuti dugme daljinskog upravljača što ga je imao u džepu, ali u tome nije uspio. Ruka mu je klonula prije nego što je prstom i dotaknuo dugme. No, što se toga tiče, i bolje da ga nije dotaknuo, jer bi napravio veliku pogrešku.

Da je kojim slučajem pritisnuo to dugme, istog bi trena stavio u pokret snažni paralizator što je bio ugrađen u brodu, a ovaj bi u sljedeće tri sekunde paralizirao svu živu materiju na satelitu. Život ne bi bio uništen već samo zaustavljen, poput vode što se zamrzne u potoku i poteče tek kad se led otopi.

Tu neobičnu spravu izumio je tata Leo u kulaharskom Institutu za međuplanetarnu suradnju. O njoj nije nikome pričao, čak ni Savjetniku. Ali ta je sprava imala i jednu nezgodnu stranu. Zamrzla bi ona i svog izumitelja, to jest tatu Lea. Uzme li se u obzir da je samo on znao rukovati njome, život na satelitu bio bi zamrznut sve dok netko ne bi pronašao način njegova odmrzavanja. A dotle je moglo proteći stotine, pa i tisuće godina.

Zato je bilo dobro što tata Leo nije pritisnuo dugme.

Savjetnikovi su instrumenti utvrdili da je magla živa i u tome nisu pogriješili. Magla je, naime, bila oslobođena živa energija, a do njenog je oslobađanja dolazilo prilikom lansiranja raketa sa satelita. Ovdje se misli na umjetnu živu energiju koja je korištena kao pogonska snaga. Malo prije pojave magle lansirana je jedna raketa s vrha zelene stijene, i toga se valjda sjećamo, zbog čega se nagomilana umjetna živa energija naglo oslobodila i u obliku magle raširila oko stijene. Nekako u to vrijeme počele su se s vrha stijene spuštati vatrene kugle. One su upijale maglu i tako ponovno skupljale energiju, tata Leo i Savjetnik su se onesvijestili prije nego što su vatrene kugle upile svu maglu.

Nakon nekog vremena tata Leo se probudio i počeo pipkati oko sebe. U prvi se mah nije mogao sjetiti gdje se nalazi.

-Je li ovo vaša noga, kolega? - zapita kad je napipao Savjetnikovu nogu.

Savjetnik se na dodir trgnuo i sjeo.

-Da, moja je - reče zbunjeno.

Tata Leo se zatim brzo sjetio svega što se zbilo. Bilo mu je drago što se probudio, ali kad se sjetio kako je Miron nestao, gotovo je poželio da se nije ni osvijestio.

-Nema više one magluštine - reče ustajući. - Razišla se. Što kažu vaši instrumenti?

-Ne kažu ništa - odgovori Sanonit. - Opet su se pokvarili.

-Ha, umjesto te kutije s instrumentima mogli smo ponijeti i kutiju za šešire. Oprostite mi na usporedbi, ali mislim da bi nam isto toliko pomogla.

Prišao je žutom oku i nemoćno se naslonio na nj.

-Moj dječak još nije izašao odavde - mrmljao je. - Moramo mu nekako pomoći!

Htio je reći još nešto, ali mu je glas zadrhtao. Zato je ušutio.

-Možete li pretpostaviti - upita Savjetnik malo kasnije - koliko smo dugo ležali?

-Dosta dugo, čini mi se. Možda nekoliko sati. Ožednio sam, iako sam se napio vode prije izlaska iz broda.

Tata Leo upali upaljač i prinese ga licu.

-Što vi to radite, kolega? - zapita ga Savjetnik.

-Hmmm - frkne tata Leo - htio sam pripaliti lulu.

-Pa nemate je u ustima!

-Nemam je, da. Ostala mi je u brodu. Bio sam zaboravio.

-Čekajte! - uzvikne Savjetnik. - Nemojte gasiti upaljač!

-Zašto?

-Primaknite ga ovamo! Pogledajte! - govorio je Sanonit uzbuđeno.

Stijena se rasklapala.

-Otvara se na svjetlost! - reče Savjetnik i brzo upali svoju džepnu svjetiljku. - Gledajte sada!

Uperio je snop svjetla u žuto oko. Ono se sasvim raširi. Pred njima se ukaže tunel.

-Brzo, unutra! - vikne tata Leo i uskoči u otvor.

Stijena se iza njih sklopila. Tata Leo se počne osvrutati oko sebe. Onda reče obeshrabreno:

-Nema Mirona.

-Možda je pošao ovim hodnikom - pokazivao je Savjetnik na glavni tunel.

-Podimo i mi ravno - predloži tata Leo. Tek što su napravili nekoliko koraka, uzviknuo je: - Evo novčića! To je naš novac, sa Zemlje, možete za njega još ponešto kupiti. Moj pametni sin! Ostavio ga je ovdje kao putokaz, znam ja njega.

-Evo još jednoga! - reče malo kasnije Savjetnik.

Našli su ukupno šest novčića, tri špekule, šiljak jelenskog paroška i nazubljeni kotačić. Tata Leo je sve nađene predmete stavio u džep.

-Nema više ništa - promrmlja utučeno.

-Možda je ispraznio džepove. . .

-Može biti. No, ne vjerujem. Mislim da se njegovi džepovi ne mogu isprazniti. To su vam vreće bez dna. Uvijek u njima ima koječega.

Išli su još oko tri stotine metara i stigli do kraja glavnog hodnika. Hodnik je imao oblik slova »T«, samo je na mnogo mjesta bio ispresijecan sporednim hodnicima. Nekoliko su puta skretali, ali su se uvijek, želeći zadržati smjer kretanja, vraćali u glavni hodnik.

-Pravi labirint - govorio je tata Leo. - Evo nas na kraju ovog hodnika. Možemo poći lijevo ili desno.

-Desna je strana zakrčena nekim kutijama.

-Onda lijevo?

Ušli su u lijevi prolaz. Malo zatim nestade svjetla.

-Što je sad to? - iznenadi se tata Leo i upali džepnu svjeiljku.

-Ugasite je - upozori ga Savjetnik šapatom. - Sad će se sigurno nešto dogoditi.

-Što bi se moglo dogoditi? Zidovi su se odjednom ugasil. Valjda nije došlo do nekog. . .

Zavijanje sirena presjeklo ga je u pola rečenice. Odmah zatim stijena je zadrhtala od snažne grmljavine.

-Čini mi se da su poslali još jednu raketu prema Sanonu.

-Možda - složi se Savjetnik.

Grmljavina se stišala i zidove je opet prelila blijeda svjetlost. Tata Leo je išao nekoliko koraka ispred Sanonita. Smetala mu je iskričava

svjetlost što je izbijala iz zidova, pa je s vremena na vrijeme zastajkivao i maramicom brisao oči.

-Stanite! - pozva ga Savjetnik.

Tata Leo se okrene. - Što je?

-Nešto sam čuo. . .

-Iz kojeg smjera?

-Tamo - pokaže Savjetnik rukom - iza nas.

-Što ste čuli? Da nije dječak?. . .

-Ne znam. Nešto je lupnulo.

Napregnuto su osluškivali. Iza njih je zaista nešto lupalo, ali se zbog slabe vidljivosti ništa nije razaznavalo.

-Čujete li? - prošapće Savjetnik.

-Čujem. . . pogledajte!

Iz blijeđe svjetlosti izroni metalna grdosija. Robot! Kao da se izvukao iz zida.

-To je ono čudovište o kojemu su pričala djeca - reče tata Leo tihim glasom.

-Ide prema kutijama. Gledajte, stao je. Sada polazi prema njima. Za njim se vuku i kutije. Naići će na nas.

Savjetnik je, silno uzbuđen, držao tatu Lea za podlakticu.

-Pođimo dalje! - predloži.

-Ne! - Tata Leo trgne ruku.

U sljedećem je trenutku iz opreme izvukao laserski pištolj. Bljesne munja i ubojiti snop zraka zabode se u metalnu grdosiju. Robot počne pipcima mlatiti oko sebe.

-Što to radite! - vikne Sanonit zgranuto.

-Ostavite me! Ono je robot, zar ne vidite! Njega možemo uništiti.

Na drugom kraju hodnika događao se pravi vatromet. Grdosija je bijesno mlatarala krakovima oko sebe. Odjednom ih usmjeri prema laserskom pištolju i umiri se. Tanke blještave zrake, koje su do maločas u snopovima izbijale iz pištolja i poput munja udarale o metalni oklop, počеше ravnomjerno teći prema vrhovima pipaka. Pretvorile su se u svjetleću crtu i nestajale pod finom mrežicom pipaka.

-Ne pomaže to ništa! - vikne Savjetnik. - Povucite se ovamo!

-Ne mogu vjerovati - čudio se tata Leo povlačeći se natraške - da mu laser ne može ništa.

-Vidjeli ste da ne može. Dolazi, gledajte! I one se kutije kreću za njim, kao da ih vuče magnetom.

-Sada skreće. Zid se otvara pred njim.

Robot je nestao iz hodnika, a s njim i kutije.

-Otkriveni smo - reče Sanonit tjeskobno. - Bojim se da će se uskoro vratiti.

-Izgleda da smo u tjesnacu. Moramo produžiti ovim hodnikom.

Osvrnuli su se oko sebe. Natrag nisu smjeli, jer su se bojali ponovnog susreta s robotom.

-Eno ga, opet izlazi iz onog zida - pokaže Savjetnik. - Ima ih još nekoliko s njim!

Potrčali su niz poluosvijetljeni tunel. Nisu više pazili kamo staju. Samo su trčali kroz onaj polumrak, nastojeći se što više udaljiti od čudovišta što su za njima pružali one odvratne pipke. Ali razmak između njih i robota nije se povećavao, već se naočigled smanjivao.

Tunel je postajao sve tamniji. Zidovi su sada tek malo svjetlucali. Tata Leo u trku uhvati Savjetnika za ruku.

-Ima još jedna mogućnost - dahtao je isprekidano. Glas mu je bio hroptav i škriputav.

-Koja?

-U brodu je ugrađen paralizator. Oprostite, dosad vam nisam pričao o tome.

-Što možete učiniti?

-Mogu paralizirati svu živu materiju na satelitu.

-I nas?

-Sve živo.

Pipci su već bili sasvim blizu. Čulo se tiho zujanje. Tata Leo i Savjetnik su trčali sve sporije. Noge su im postajale teže, kao da su od olova.

-Možete li ga uključiti? - upita Savjetnik daščući.

-Mogu. Ovdje imam daljinski upravljač. Za tri sekunde nestat će Satelićana. . . i nas.

Sanonit stade i reče mirnim glasom.

-Uključite ga! Za spas sanonitskog naroda!

Pipci su im se približili na nekoliko metara. Fine mrežice na njihovim vrhovima su treperile.

Tata Leo prinese ruku dugmetu. Pritom je nešto prošaptao, ali ga Savjetnik nije mogao čuti.

Onda se čuo prasak.

Pod njima se otvori tlo i oni se survaše u dubinu.

DVADESET PETO POGLAVLJE

SAVJETNIK I TATA LEO PADAJU U PONOR BEZ DNA - GLAS IZ TAME - ROBOTI SU PREUZELI VLAST NA SATELITU - AMINOKISELINE I ELEKTRICITET - ZAŠTO SE SATELIT ZAUSTAVIO KRAJ LJUBIČASTOG PLANETA - DJECA I OČEVI

Padali su dugo, dugo. Tati Leu učinilo se da je vrijeme stalo i da nikada neće stići do dna. Sve mu je postalo svejedno. Čak je poželio da već jednom tresnu i da svemu bude kraj.

Pomislio je da su već morali proletjeti kroz cijeli satelit. Odjednom je čuo kako Savjetnik pita:

-Jeste li ozlijeđeni, kolega Leopoldo?

Tata ni sam nije znao je li ozlijeđen. Štoviše, nije znao ni jesu li stigli do dna. Za svaki je slučaj malo opipao glavu, prsa i noge, tek da se uvjeri sanja li i, ako ne sanja, je li sve na svom mjestu.

-Mislim da nisam - reče malo kasnije. - Zar smo već stigli do dna?

-Već dugo ležimo ovdje u mraku. Vi ste izgubili svijest. Upravo sam vas osvijestio.

-Kako ste vi prošli?

-Dobro, kad se sve uzme u obzir.

-Niste ništa slomili?

-Ne. Vi ste se vjerojatno onesvijestili prije nego što smo pali na dno.

-A kako da vi niste?

-Ne znam. Padali smo sporo, poput najlakšeg perca. Izgleda da je u unutrašnjosti satelita sila teža veoma slaba.

-Možete li to objasniti?

-Ne mogu.

Oko njih je bila neprozirna tama. Čuli su jedan drugoga, ali se nisu vidjeli.

-Moj dječak je negdje gore - reče tata Leo ojađenim glasom - u onim prokletim hodnicima. Tko zna jesu li ih roboti pronašli.

-Možda će imati više sreće od nas - tješio ga je Savjetnik.

-On je gore, moj mali dječak. Sam je i izgubljen.

-A mi smo ovdje dolje - dometne Savjetnik - isto tako sami i izgubljeni. Vrijeme je da vas zamolim za oproštenje, dragi moj kolega

Leopolde.

-Za kakvo oprostjenje?

-Što sam vas i vašeg sina dovukao na Sanon.

-Ostavite sad to.

Tati su suze klizile niz lice i bradu. . .

Iz tame se odjednom začuje glas. Bio je dubok i neobičan, a riječi, ako se to što su čuli moglo nazvati riječima, izgovorene su istodobno na sanonitskom i zemaljskom jeziku. Baš tako. Čuli su nečiju misao, koja je do njih dopirala kao zvuk, ili kao nešto slično zvuku.

GLAS IZ TAME: Niste sami.

Tata Leo je osjetio nešto kao blagi udar struje od kojega se malo stresao. Zgrabio je Savjetnika za rame.

-Što se to dogodilo? - upita zaprepašteno. - Jeste li nešto čuli, ili osjetili, ili, ovaj. . . kako da kažem, jeste li nešto pomislili?

-Da, nešto se dogodilo.

-Ali što? Osjetio sam slab udar struje, jeste li i vi osjetili nešto slično?

-Jesam.

-Što bi to moglo značiti?

-Izgleda da ovdje, blizu nas, ima nekoga i da on svoje misli izravno prenosi u naše moždane centre.

-Hmmm - promrmlja tata Leo malo se primirivši - u ovoj rupčagi se ništa ne vidi. Upalio bih svjetiljku. . .

-Nemojte još.

Tata Leo se ohrabri.

-Tko ste vi, molim vas? - poviče. - Oprostite, ja sam profesor Leopold iz Treskavca, predavač atomske fizike, a moj kolega je savjetnik u kulaharskom Institutu za međuplanetarnu suradnju. Toliko o nama. A sada, molim vas lijepo, budite dobri pa se i vi nama predstavite!

GLAS IZ TAME: - Mi smo bića s dalekog planeta.

Tata Leo: - Aha, tako dakle! Hvala vam lijepa, sada znademo mnogo o vama. A znademo otprilike i kamo smo dospjeli. Vi uništavate sanonitski narod, a sada ćete vjerojatno i nas dvojicu. . .

GLAS IZ TAME: - Nećemo.

Tata Leo: - No, to je lijepo od vas, zaista. Nećete nam, znači, ništa.

Savjetnik (usklikne): - Pločice! Jeste li vi poslali poruku na pločicama?

GLAS IZ TAME: - Ne znamo ništa o pločicama. Pokažite ih. Tata Leo: - Kako ćemo ih pokazati kad je mrak?

GLAS IZ TAME: - Pokažite ih.

Tata Leo (vadeći pločice): - Evo ih, tu su! Pogledajte ih ako možete!

GLAS IZ TAME: - Da, to su poslali naši sunarodnjaci.

Tata Leo: - Kako znadete da su ih poslali vaši sunarodnjaci?

GLAS IZ TAME: - Po metalu od kojega su izrađene. Takvog metala ima samo na našem planetu.

Tata Leo: - Nemojte me zasmijavati, molim vas! Hoćete li da vam povjerujem da vi po ovom mraku vidite što držim u ruci!

Savjetnik: - Što znače crteži na pločicama? Mi smo ih pokušali protumačiti. . .

GLAS IZ TAME: - Jeste li ih protumačili?

Savjetnik: - Mislimo da jesmo, ali u to nismo sasvim sigurni. Recite nam vi što znače ovi crteži.

GLAS IZ TAME (nakon dulje stanke): - Poručuju vam da uništite satelit.

Tata Leo gurne Savjetnika laktom i šapne: - Vidite, bili smo u pravu! - Onda nastavi razgovor s nepoznatim.

Tata Leo: - Oprostite, ali to bi onda značilo da vaši sunarodnjaci žele da uništimo i vas. Dobri su mi to neki sunarodnjaci! Ali, čekajte malo, baš sam se nečega sjetio! Da vi možda niste neki odmetnici kojih se vaši sunarodnjaci žele riješiti, a?

GLAS IZ TAME: - Nismo odmetnici. Naši sunarodnjaci znadu da bi bilo manje zlo uništiti satelit, nego da on ostane kraj vašeg planeta.

Savjetnik: - Moj narod nema sposobnosti da bilo koga uništi.

Tata Leo gurne Savjetnika i šapne: - To im baš niste morali kazati.

GLAS IZ TAME: - Oni nisu znali da nemate tih sposobnosti.

Tata Leo: - Ja imam nekih sposobnosti, pa sam došao da malo pripomognem. Nadam se da nemate ništa protiv toga.

GLAS IZ TAME: - Nemamo ništa protiv toga.

Tata Leo: - Ma hajdete, molim vas! Nemojte me opet nasmijavati! Zaista nemate ništa protiv da vas uništimo? Ili to govorite samo zato

što vidite da mi u ovom trenutku, hmmm, nismo u stanju ni da sebi pomognemo, a kamoli da se borimo i da nekoga uništimo.

GLAS IZ TAME: - Nemamo ništa protiv da nas uništite.

Tata Leo: - No, dobro, to ću uzeti kao šalu na naš račun. Ali ako vaši sunarodnjaci žele da vas likvidiramo, značilo bi doista da ste se odmetnuli od njih, kao što sam malo prije rekao. Mislim da ćete se složiti s mojim mišljenjem, vi, koji ste tu negdje, ali vas ni uz najbolju volju ne mogu vidjeti. Zašto bi inače poručivali da vas uništimo?

GLAS IZ TAME: - Da biste sebe spasili.

Tata Leo: - Oho! Tek sad mi nije ništa jasno. Tko tu što želi, tko koga treba uništiti i tko se treba spasiti?

Savjetnik: - Izgleda da ste vi došli da uništite nas, ali su se vaši iz baze predomislili.

GLAS IZ TAME: - Mi vam ne želimo učiniti ništa nažao, niti smo pošli s tom namjerom.

Tata Leo: - No, lijepo! A ne biste li vi malo uništili ovu tamu da bismo mogli vidjeti s kim razgovaramo?

GLAS IZ TAME: - Kasnije.

Savjetnik: - Koliko vas ima na satelitu?

GLAS IZ TAME: - Devetorica. Ispravljam: devetoro.

Savjetnik: - Kakva je svrha vašeg puta?

GLAS IZ TAME: - Znanstveno istraživanje Svemira.

Savjetnik: - Je li ovo umjetni satelit?

GLAS IZ TAME: - Da. Sagrađen je na našem planetu.

Tata Leo: - Rekoste da je svrha puta znanstveno istraživanje. A sad mi još recite je li u programu tih vaših istraživanja bilo i uništenje jednog miroljubivog naroda?

GLAS IZ TAME: - Nije. Ni u kojem slučaju. I naš je narod miroljubiv. Jednom će u Svemiru vladati mir i ljubav.

Tata Leo: - To ste baš lijepo rekli! Kamo sreće! Ali otkad ste se vi približili ljubičastom planetu, Sanoniti umiru. To je činjenica. Kako to objašnjavate, molim vas lijepo!

GLAS IZ TAME: - Osim nas devetoro na satelitu ima još trideset i šest robota.

Tata Leo: - Aha! I što onda? Imali smo čast upoznati tu željeznu gospodu, ali nas oni u ovom trenutku ne zanimaju.

GLAS IZ TAME: - Oni vas žele uništiti.

Tata Leo: - Ma nemojte! Zar roboti? Istina, laser im ne može ništa, osvjedočili smo se. Možda bi ih dobar mlaz vode dokrajčio.

Savjetnik: - Zašto nam nanose zlo? Mi im nismo ništa učinili. Zar vas devetoro ne možete obuzdati strojeve?

GLAS IZ TAME: - Oni više nisu strojevi. U tome je zlo.

Tata Leo (bijesno): - A što su su, do vraga, ako nisu strojevi? I tko ovdje upravlja, vi ili vaši roboti?

GLAS IZ TAME: - Na žalost, upravljaju roboti.

Tata Leo: - Od kada to?

GLAS IZ TAME: - Odnedavno.

Savjetnik: - Objasnite nam pobliže, molim vas.

GLAS IZ TAME: - Naš se život ne zasniva na aminokiselinama i ugljikovim spojevima kao život nekih civilizacija u Svemiru, već na bazi zgusnutog elektriciteta. Mi smo napravili robote i udahnuli im život, ali, radi eksperimenta, ne na bazi zgusnutog elektriciteta, već na bazi aminokiselina. Imali su sve osim razuma.

Savjetnik: - Osim intelekta?

GLAS IZ TAME: - Da. Lutali smo Svemirom veoma dugo, beskrajno dugo. Gledali smo rađanje i umiranje zvijezda. O svemu smo slali izvještaje na naš planet. A onda smo primijetili. . .

Tata Leo (naglo): - Što ste primijetili?

GLAS IZ TAME: - Primijetili smo da se kod robota počeo razvijati razum.

Savjetnik (krajnje uzbuđeno): - To je neshvatljivo! Što je bilo dalje?

GLAS IZ TAME: - Došlo je do velikih nesuglasica između nas i robota. Oni su se htjeli zaustaviti kraj vašeg planeta. Mi smo se tome usprotivili, jer smo znali što bi to značilo za vaš narod. Iznenada su nas napali, pohvatali i bacili u ovu rupu. Oni, istina, ne mogu k nama, ali ni mi ne možemo izaći odavde.

Savjetnik: - Zašto su se zaustavili uz naš planet?

GLAS IZ TAME: - Vaš im je planet postao izvor hrane.

Tata Leo: - A čime se hrane? Mislim, što im najviše odgovara kod jadnih Sanonita?

GLAS IZ TAME: - Intelekt.

Tata Leo: - Razum?

GLAS IZ TAME: - Da.

Savjetnik (veoma uzbuđeno): - Oni su, znači, iz tijela Sanonita izolirali intelekt! Zato naši biolozi nisu mogli ustanoviti koji vitalni sastojak nedostaje u tijelima mrtvih Sanonita!

GLAS IZ TAME: - Sada znadete, ako vam to koristi. Intelekt. Izgleda da su u posljednje vrijeme pronašli i način konzerviranja intelekta.

Tata Leo: - Kako to? Pa nije intelekt kiseli kupus ili grah sa slaninom da se može konzervirati! Kako oni to čine?

GLAS IZ TAME: - Ne znamo.

Tata Leo: - To znači da Sanonitima prijeti pravi pomor!

GLAS IZ TAME: - Vjerojatno.

Tata Leo: - Vi to kažete tako ravnodušno kao da se radi o pomoru ribljeg mlada. Ali, oprostite, kad smo već kod toga, čime se vi hranite? Daju li vam štogod?

GLAS IZ TAME: - Mi se ne hranimo ničim. Mi jednostavno postojimo. Mi živimo vječno. Elektricitet je vječan. Mi smo čisti elektricitet. Mi smo zgusnuta vječnost.

Tata Leo: - A, da, a ipak ste dopustili da vas te hodajuće limenke, ovaj, prilično razrijede. No, dobro, u redu je što se toga tiče. Vjerujemo vam. Nego, znači, oni limenjaci su vas izigrali i strpali u ovu rupetinu. Žao mi je. Što će biti dalje?

GLAS IZ TAME: - Ne znamo. Bit će zlo, po svoj prilici. Naši sunarodnjaci su to proračunali i poručili vam da razbijete satelit. Na taj bi način uništili i nas devetoro, ali bi se riješili velike napasti. I svemirska bi pravda bila zadovoljena.

Tata Leo: - Oho! Svemirska pravda, rekoste! Kakva je to svemirska pravda?

GLAS IZ TAME: - Ne smije biti jačih i slabijih. Svi moraju biti jednaki. Svi moraju biti ravnopravni. To je svemirska pravda.

Tata Leo: - Vrlo dobro!

Savjetnik (zamišljeno): - Zar oni ne misle nastaviti tumanje Svemirom?

GLAS IZ TAME: - Možda, ako konzerviraju dovoljne zalihe intelekta. Ali i ovdje im je dobro. Hrane imaju nadohvat ruke. Pohvatali su mnoge vaše sunarodnjake da bi na njima vršili pokuse.

Savjetnik (jekne): - Oh!

Tata Leo (strese se): - Uh! Živjet će uz Sanon? Hoće li i oni živjeti vječno?

GLAS IZ TAME: - Neće. Živjet će dok se metal ne pretvori u prah.

Savjetnik: - Ali?

GLAS IZ TAME: - To je čvrst i dugotrajan metal. A što je najgore, počeli su se razmnožavati.

Tata Leo: - Molim? Što ste rekli?

GLAS IZ TAME: - Počeli su se razmnožavati. Imaju nekoliko metalne novorođenčadi.

Savjetnik (nakon dulje šutnje): - Kako vi izgledate? Mi cijelo vrijeme s vama razgovaramo, zapravo govorimo samo kolega Leopold i ja, a vi nam svoje misli upućujete u moždane centre. Ali vas još nismo vidjeli. Možete li nam se pokazati?

GLAS IZ TAME. - Mi možemo mijenjati oblik. Imamo jedan osnovni, ali ga možemo mijenjati.

Tata Leo: - Pa pokažite se u svom osnovnom obliku, prijatelju, onom u kojem vas je majka rodila! Gorim od nestrpljenja da vas vidim!

GLAS IZ TAME: - To bi vas previše iznenadilo. Ne znamo da li biste to mogli podnijeti. Većina živih bića, čiji se život temelji na aminokiselinama, imaju slične oblike. Ali mi smo elektricitet. Elektricitet je vječan. Mi smo zgusnuta vječnost.

Tata Leo: - No, to smo već čuli. Vi ste zgusnuta vječnost. Hmm, lijepo rečeno, ali teško shvatljivo. Niste nam time baš mnogo rekli. Možete li iz te vječnosti izdvojiti djelić sadašnjosti i pokazati nam se u nekom prihvatljivom obliku.

GLAS IZ TAME: Možda kasnije.

Savjetnik: - Kako znadete kakav oblik imamo nas dvojica? Znadete li uopće kako izgledamo?

GLAS IZ TAME: - Znademo. Mi vas i sada gledamo. Vidimo vas. Mi smo elektricitet. Elektricitet je vječan. Mi smo zgusnuta vječnost. . .

Tata Leo (vikne): - Čekajte! Zaustavite se malo, električni prijatelju! Vi ste elektricitet, zgusnut, vječan, i tako dalje. Sve je to u redu. Ali vaši roboti, mislim na one metalne nakaze, oni nisu elektricitet, zar ne?

GLAS IZ TAME: - Nisu. Oni su aminokiseline i ugljikovi spojevi u metalnim oklopima. Naš neuspjeli pokušaj. . .

Tata Leo (grohotom se smije): - Pa što ne kažete! Ja imam ovdje pravicu kojom za tri sekunde mogu srediti te vaše neuspjele pokušaje, to jest robote, ako su doista na bazi aminokiselina. Tada im više neće pasti na pamet da konzerviraju jadne Sanonite.

GLAS IZ TAME: - O čemu govorite?

Tata Leo: - O mojemu izumu! O paralizatoru! I o robotima na bazi aminokiselina! Mogu ih paralizirati i pretvoriti u smiješne metalne kipove!

GLAS IZ TAME: - Pokažite nam paralizator!

Tata Leo (vadi iz džepa daljinski upravljač): - Vidite li ovaj predmet u mojoj ruci?

GLAS IZ TAME: - Vidimo.

Tata Leo: - Pogledajte ga dobro! Ako pritisnem ovo dugme, evo ovo, vidite li ga, istog će trenutka biti aktiviran paralizator što se nalazi na površini satelita, u brodu kojim smo došli.

GLAS IZ TAME: - Pritisnite ga!

Tata Leo (poslije kraćeg razmišljanja): - Ne dolazi u obzir, prijatelju. Žao mi je.

GLAS IZ TAME: - Zašto?

Tata Leo: - Zato što ne bi imao tko pritisnuti dugme da nas ponovno oživi. I ja sam, znate, na bazi aminokiselina, pa bih tako i sam bio paraliziran.

GLAS IZ TAME: - Pritisnite ga!

Tata Leo: - Rekao sam da ne dolazi u obzir. Uništio bih vaše limene nakaze, one umoždere, ali bi stradao i moj sin, i ja, i kolega Savjetnik, i njegova djeca ako su tu negdje. Zato sam rekao da ne dolazi u obzir. Oh, da je barem moj sin sa mnom!

Odjednom se tri tijela lagano spustiše između tate Lea i Savjetnika

-Tu smo, tatice! - uzvikne Miron.

-Tu smo, tatice! - uzviknuše Pim i Pam.

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

TATA LEO JE KONAČNO PRITISNUO DUGME - ŠESNAEST SUDBONOSNIH MINUTA - ORIGINALI I KOPIJE - POKUNJENI ROBOTI - SANONITI SE OPET PONAŠAJU NORMALNO- PRAVO LICE SATELIĆANA

Kad je prošlo prvo oduševljenje zbog ponovnog sastanka, tata Leo reče:

-Kasnije ćete nam sve potanko ispričati. Sada samo recite kako ste nas našli.

-U hodniku smo ugledali robota - brzo je govorio Miron - pa smo se sakrili u neke metalne kutije. On ih je povukao niz hodnik. Nije znao da smo mi u njima. Odjednom je izvukao one užasne pipke i počeo mlatiti oko sebe. U hodniku je sijevalo tisuće munja.

-Vi ste, dakle, bili u onim kutijama - reče tata Leo. - E, tko bi to pomislio! Da, bljeskalo je jer sam ga napao laserom. Što je bilo dalje?

-Uvukao je kutije i nas u njima u neku veliku dvoranu. Tu je bilo još nekoliko robota. Onda su svi nekamo izašli. Žurili su. U dvorani smo vidjeli i inženjera Boela. Čim su roboti izašli, izvukli smo se iz onih kutija i šmugnuli u hodnik. Bježali smo i onda propali u ovu rupu.

-Dobro - reče tata Leo - sada ste tu, s nama, a to je ipak bolje nego što je bilo do malo prije, dok smo bili razdvojeni.

-Sada je zapravo sasvim dobro, tata, zar ne?

-Nije baš sasvim dobro, ali je bolje nego što je bilo do malo prije, tako sam rekao.

-A zašto nije sasvim dobro? - upita Miron brzo.

-Saznat ćeš kasnije. . . možda.

-Zašto »možda«, tata? Što si time htio reći?

-Nemoj sada mnogo zapitkivati. Ovdje su osim nas zatočeni i bivši gospodari robota. Razgovarat ćemo s njima. Nemoj se iznenaditi ako osjetiš neku drhtavicu ili tako nešto.

-Neću se iznenaditi.

-Ni ja se neću iznenaditi - dometne Pam.

-Dobro - reče tata Leo.

-Miron je mene spasio, i Pima - pohvali se Pam kao da je ona nekoga spasila. - Miron je divan i hrabar!

-Dobro, Pam - reče Miron - šuti sada.

Tata Leo zagrlji Mirona i reče ozbiljnim glasom:

-Mirone, reći ću ti nešto važno.

-Reci, tata.

-Na brodu imamo paralizator kojim možemo paralizirati, to jest umrtviti, sve one robote.

-Divno! Ali kako ćemo doći do broda?

-Odavde ga mogu aktivirati. Imam daljinski upravljač.

-Ti si genijalan, tata! Pa što čekaš, aktiviraj ga!

Nastali su trenuci šutnje. Savjetnik je zagrljio blizance i čekao što će reći tata Leo. Ovaj uzdahne i reče mirnim glasom:

-Izgleda da nam ništa drugo i ne preostaje. Nezgoda je samo u tome što ćemo i nas petoro biti paralizirani. Zato moramo zajednički donijeti odluku. Što mislite vi, kolega Savjetniče?

-Nas nemojte ni pitati, mislim, mene i moju djecu - reče Sanonit i duboko uzdahne. - Bio sam nekoliko trenutaka sa svojom djecom i sada mi je mnogo lakše. Vašoj plemenitosti teško je naći primjera. Ako ste vi spremni da se žrtvujete za spas sanonitskog naroda, onda mi tu nemamo što reći. Rado ćemo prihvatiti svaku vašu odluku, je li tako, djeco?

-Da, tata - reče Pim.

-Da, tata - tiho dodade Pam.

Opet se začuje glas iz tame. Djeca se stresoshe i stisnuše uz očeve.

GLAS IZ TAME: - Slobodno pritisnite dugme. Vaš paralizator ne može djelovati na nas. Ako uspijete paralizirati robote, vi ćete spasiti ne samo narod s ljubičastog planeta, nego i nas, a u ovoj prilici i sebe. Dok roboti budu paralizirani, mi ćemo učiniti s njima ono što treba učiniti, a onda ćemo ponovno pritisnuti dugme. Imajte, dakle, na umu da paralizator neće djelovati na nas, jer ste ga konstruirali samo za živa bića s aminokiselinama, a mi smo nagomilani elektricitet. Elektricitet je vječan. Mi smo zgusnuta vječnost.

-Što ovaj govori, tata? - upita Miron. Ali tata se nije obazirao na njegovo pitanje.

-Tata Leo: - Odlično, zgusnuta vječnosti! Toga ste se dobro sjetili!

GLAS IZ TAME: - Nema drugog rješenja.

Tata Leo: - Dobro. Predajemo se u vaše ruke. Kad sredite stvar s robotima, nemojte zaboraviti na nas. Samo pritisnite ovo dugme. Vidite li ga?

GLAS IZ TAME: - Neka dječak malo pomakne koljeno. Dobro je, sada ga vidimo. Učinit ćemo kako ste rekli.

Tata Leo: - Za koje vrijeme možete onesposobiti robote?

GLAS IZ TAME: - Veoma brzo. Kad se budete probudili, nemojte se ničemu iznenaditi.

Tata Leo: - Što time želite reći?

GLAS IZ TAME: - Pokazat ćemo vam se u obliku koji će vas začuditi. A sad vas molimo da pritisnete dugme.

Tata povuče Mirona k sebi i poljubi ga. Onda reče:

-Jesi li spreman, sine?

-Spreman sam, tata!

-A vi, kolega Savjetniče?

-Da.

-Pim?

-Da.

-Pam?

-Da, ali samo trenutak, molim - reče djevojčica, a onda šapne: - Mirone, daj mi ruku!

Tada tata Leo pritisne dugme na daljinskom upravljaču.

Probudili su se nakon šesnaest minuta.

Sada su se nalazili u onoj istoj kružnoj dvorani u koju je robot bio dovukao djecu u metalnim kutijama.

Miron i Pam su se još držali za ruke.

-Dobro je! - odahne tata Leo s olakšanjem.

-Dobro je! - nasmije se Savjetnik. - Vi ste zaista genije!

Tata Leo uzme daljinski upravljač što je ležao kraj njega.

Pam stidljivo ispusti Mironovu ruku.

Tu su bili svi - tata Leo, Savjetnik, Miron, Pim i Pam. Bili su živi i zdravi, baš kao da se ništa nije dogodilo.

Pogledaše oko sebe i iznenadiše se kako se nikad u životu nisu iznenadili.

Nedaleko njih stajali su i smiješili im se tata Leo II., Savjetnik II., Miron II., Pim II. i Pam II.

Najprije su pomislili da to u ogledalu vide svoje likove. Tada se sjetiše da oni sjede, a ovi kraj njih, njihove vjerne kopije, stoje. Bili su na dlaku isti kao i originali, samo su na sebi imali drugačiju odjeću.

-Hej! - uzvikne tata Leo preneraženo. - Tako mi svih atoma i molekula! Koga ja to vidim! Pa vi ste ja! Pravi ja! Kako ste se samo sjetili da uzmete moj oblik! Čestitam, sjajno izgledate!

Govoreći to prišao je tati Leu II. i pružio mu ruku. Ovaj se odmakne od njega.

-Oprostite - reče tata Leo II. - Ne prilazite mi! Ni ostali neka nam ne prilaze! Ne smijete nas dodirnuti! Mi smo elektricitet!

-A, da, zgusnuta vječnost - nasmije se tata Leo i spusti ruku. - Onda u redu. Dobro da ste nas opomenuli. Mirone, djeco, držite se malo dalje, ova su gospoda naelektrizirana.

-Jeste li onemogućili robote? - upita Savjetnik.

-Sve je sređeno - odgovori Savjetnik II. - Naš će satelit nastaviti put u Svemir čim se od vas rastanemo.

-Mogli biste prije doći k nama u goste - predloži Savjetnik. - Mislim, vas petoro, a i ostali kojih ne vidim ovdje.

-I oni su ovdje među nama - govorio je Savjetnik II. - Ovaj put ne možemo, ali ćemo možda na povratku svratiti.

-Bit ćete nam uvijek dobrodošli.

-Dok ste vi spavali - reče tata Leo II. - prikupili smo obavještenja o profesoru Leopoldu i dječaku. Raduje nas što smo vas upoznali. Možda ćemo jednom navratiti i k vama, na Zemlju, ako ne budete imali ništa protiv.

-Nećemo imati ništa protiv, uvjeravam vas - prihvati tata Leo spremno. - Stanujemo u Treskavcu, sigurno ćete nas naći. Navratite svakako! Rekli ste da ste miroljubiv narod, a takvi su nam gosti uvijek dobrodošli. Osim toga, dopada mi se i ono što ste rekli o svemirskoj pravdi. Samo pazite, držite robote čvrsto na uzdi. Znae, i mi smo na bazi aminokiselina. . .

Miron II. namigne Mironu i rekne:

-Kad smo već kod robota, želite li ih malo vidjeti?

-Bože sačuvaj! - odvrati Miron. - Ne želim ih više vidjeti!

-Zašto ne - isprsi se Pam. - Ja bih baš voljela da ih još jednom vidim!

-Ti si hrabra djevojčica, Pam - pohvali je Pam II. i nasmiješi se. -Ne ljutiš se što sam malo posudila tvoj oblik?

-Ne ljutim se, naravno.

-Ne ljutim se ni ja - dometne Pim i pogleda svoga dvojnika, Pima II. našto mu se ovaj veselo nasmiješi.

-Doista - reče Pim II.- ako želite pokazat ćemo vam robote.

-Pa pokažite ih! - prihvati tata Leo. - Baš bih želio sada malo vidjeti te limenjake koji konzerviraju razum jadnih Sanonita kao da se radi o miješanom povrću.

Nitko nije primijetio tko je i kako izdao naređenje. U prostoriju uđe trideset šest pokunjenih robota. Djeca su se trgnula od straha, ali su ipak ostala na svojim mjestima.

-Pam! - pozva Pam II. djevojčicu. - Jesi li još hrabra?

-Jesam! - odgovori Pam i istupi korak naprijed.

Jedan od robota priđe djevojčici, izvuče nekoliko pipaka i, obuhvativši je oko struka, počne je ljuljati. Pam se u početku uplašila, ali se malo kasnije počne smijati. Ljuljala se kao na pravoj ljuljašci. Crveni su joj čuperci lepršali oko glave.

-Dođi i ti, Mirone! - vikala je smijući se. - I ti, Pim!

Još dva robota priđoše. Prije nego što su se Miron i Pim snašli, obuhvatiše ih pipcima i zaljuljaše. Tata Leo i Savjetnik su razgovarali sa Satelićanima.

-A sada - reče Savjetnik II. - imamo za vas jedno iznenađenje.

-Kakvo opet iznenađenje? - zapita tata Leo. - U posljednje smo ih vrijeme imali i previše.

-Ovo će vas obradovati, naročito vas, Savjetniče. Barem ćemo malo popraviti pogrešku koju su učinili naši roboti.

Jedan se robot izdvoji iz grupe i izađe. Svi su napeto očekivali što će se dogoditi.

Malo kasnije na ulazu se pojavi inženjer Boel, veseo i nasmiješen. Za njim je išao robot, a iza ovoga još dvadesetak Sanonita.

-Inženjer Boel! - usklikne Savjetnik i pozdravi se s njim. - Kolega Leopoldo, ovo je inženjer Boel, glavni instruktor u našem Institutu.

Tata Leo se pozdravi s inženjerom Boelom.

-A ovo su posade naših izviđačkih brodova - nastavi Savjetnik.

Sanoniti su se ponašali sasvim normalno. Nisu više bili onako ošamućeni kakve su ih djeca vidjela u ćelijama. Smijali su se.

Savjetnik ih je opomenuo da ne prilaze njihovim dvojnicima i ukratko im ispričao što se sve dogodilo u posljednje vrijeme.

-Vašim smo sunarodnjacima - reče Savjetnik II. i pokaže rukom na Sanonite - vratili sve što su im roboti bili oduzeli. Opet će moći voditi izviđačke brodove Svemirom.

Savjetnik je bio vrlo zadovoljan. Zadovoljni su bili i tata Leo i Miron. I blizanci. Bili su zadovoljni i njihovi dvojnici. I inženjer Boel. I Sanoniti.

Roboti su stajali uza zid. Tko zna što li se sada dešavalo u njihovim metalnim oklopima.

-Pokazat ćemo vam satelit, ako želite - predloži Pim II.

-Ovaj bi stalno nešto pokazivao - šapne Miron tati.- Baš je zgodan.

Miron II., Pim II. i Pam II. imali su dječje likove, ali su se ponašali kao odrasli.

Izašli su u hodnik. Grupe su se držale podalje jedna od druge, da ne bi došlo do slučajnog dodira i strujnog udara. No i pored sve pažnje tata Leo se nehotice malo okrznuo o Mirona II. Sijevnule su iskre, a tata je odskočio kao oparen. Svi su se tome nasmijali, ali tati nije bilo do smijeha. Cijelo je vrijeme gundao nešto na račun zgusnutog elektriciteta.

Unutrašnjost satelita bila je isprepletana hodnicima, vodoravnim i okomitim, tako da su se čas normalno kretali, čas opet dizali i spuštali dizalima. U dubini satelita bili su smješteni snažni pogonski motori, uređaji za održavanje gravitacije, za proizvodnju »zraka« i - tko zna za što još. Pri površini su se nalazile nastambe za posadu i laboratoriji. Razgledali su i zelenu stijenu, na čijem se vrhu nalazila lansirna rampa. Tko zna dokle bi potrajalo razgledanje da se tata Leo nije sjetio svoje lule. Neprestano se pipkao po džepovima. Lula mu je, kao što znamo, bila ostala na brodu. I, ma koliko ga zanimalo sve na satelitu, ipak je žurio da što prije dođe do lule.

Domaćini su veoma ljubazno objašnjavali sve što su tata Leo i Savjetnik pitali. Davali su im i podatke o svom planetu, što su ova dvojica marljivo zapisivali.

Napokon su se našli na izlazu iz zelene stijene. Tata Leo se opet počne pipkati po džepovima, ali lule ni ovaj put nije bilo. Našao je u džepovima samo Mironove predmete što ih je pokupio u hodnicima.

-Evo ti - reče i predade dječaku šest novčića, tri špekule, šiljak jelenskog paroška i nazubljeni kotačić.

Miron brzo prihvati svoje dragocjenosti i potrpa ih u džepove.

-Nećemo moći svi stati u naš brod - reče Savjetnik tiho tati Leo. - Ima nas tridesetak.

Miron II. ga je čuo, pa reče:

-Svi brodovi kojima su stigli vaši izviđači ispravni su i spremni za polijetanje.

Iza zelene stijene stajalo je pet-šest izviđačkih brodova, koji su svojedobno poletjeli s kulaharskog kozmodroma i na tajanstven način nestali u blizini satelita. Sanoniti su prepoznali svoje letjelice i obradovali im se.

Posade izviđačkih brodova pozdravile su se sa Satelićanima i pošli prema svojim letjelicama. Tata Leo, Savjetnik, Miron, Pim i Pam išli su zajedno. Pratili su ih njihovi dvojnici. Kad dođoše u blizinu vozila, dvojnici stadoše.

-Sada ćemo se rastati - reče tata Leo II. - Hvala vam na svemu što ste učinili za nas.

-Hvala i vama - uzvratila tata Leo.

-Želimo vam sretan put! - govorio je Savjetnik II. Savjetniku. - Pozdravite svoj narod!

-Pozdravit ću ih, dakako! - obećala Savjetnik. - Bit će im drago.

Miron II, Pim II. i Pam II. smiješili su se i mahali na pozdrav. Miron brzo pogleda Pam, pa kad vidje da se ona zagledala u Mirona II., posla jedan poljubac prema Pam II. Pam II. mu uzvratila poljubac na isti način. Pam to primijeti i uvrijeđeno napući usne.

Zatim uđoše u vozilo. Tata Leo sjede za upravljač i vozilo uskoro krene u smjeru broda. Kad su se uspeli na jedan brežuljak, Miron je, između praskavih plamičaka, još jednom ugledao ulaz u zelenu stijenu. Na ulazu su stajali roboti i mahali im pipcima.

-Kad se maše, nek' se maše! - reče Miron i mahne robotima.

Dvojnici su još stajali na mjestu na kojemu su ih ostavili. Onda ih odjednom nestade. Na njihovu mjestu Miron ugleda pet svjetlećih plavih kugli, ne većih od nogometne lopte, koje se uskoro zakotrljaše prema ulazu u zelenu stijenu.

-Što je ono, Mirone? - upitaše blizanci.

-Ono je zgusnuti elektricitet - odgovori Miron. - Elektricitet je vječan.

DVADESET SEDMO POGLAVLJE

VAŽAN RAZGOVOR KRAJ RJEČICE KHUE - SATELIT JE NASTAVIO PUT U SVEMIRSKA PROSTRANSTVA - DAN PRIJATELJSTVA MEĐU SVEMIRSKIM CIVILIZACIJAMA - MIRON SE RAZBOLIO I ODMAH OZDRAVIO - RASTANAK

Miron je s blizancima opet sjedio na livadi kraj Khue. I ljubičasti su oblaci opet nisko plovili nad krošnjama grmolikih plavetnica i nebeskih prstenova, i rječica je žuborila. I haragu je bio tu. Mirno je čupkao travu, nastojeći da bude što bliže djeci.

Toga je dana na glavnom trgu u Kulahari održana velika svečanost u čast gostiju sa Zemlje. Čim su se vratili sa svečanosti, djeca su uzela samovoske i odjurila na livadu. Pam je imala one iste samovoske s početnim slovima, od kojih je Miron jednu pronašao u parku nedaleko škole, a drugu na satelitu.

-Znaš, Mirone - govorila je Pam i polako naslanjala glavu na njegovo rame - kad sutra odeš, ja ću svake noći gledati zvijezde i među njima tražiti Zemlju.

-I ja ću - tiho doda Pim.

-Zašto i ti, Pim? - upita ga sestra skoro uvrijeđeno.

-A zašto ti? - uzvratila joj Pim pitanjem.

Pam je šutjela. Na ovo pitanje nije znala odgovoriti. U kutovima očiju počele su joj se skupljati suze.

Miron je pogleda i reče:

-I ja ću među zvijezdama tražiti Sanon. U to budi sigurna.

-Zamoliti ću tatu - sjeti se Pim - da me povede u Institut da gledam kroz plavi prozor. Onda ću te moći vidjeti na Zemlji.

-I ja ću zamoliti tatu da me povede, naravno - odmah doda Pam.

-A ja ću, kad se vratim kući. . . - započe Miron i iznenada zastade. Htio je još reći » . . . napraviti jedan plavi prozor«, ali je osjetio peckanje u jeziku.

-Što ćeš kad se vratiš kući? - priupita Pam.

- . . . pokušati napraviti jedan plavi prozor! - brzo se snađe Miron i završi započetu rečenicu.

-Zar bi ti to znao, Mirone? - pitala je Pam gledajući ga zadivljeno.

-Pa, znao bih pokušati.

-A koga bi gledao kroz plavi prozor, mislim, ako bi ga uspio napraviti?

-Pima i tebe. Osobito tebe. Koga bih drugoga? Pam se sretno nasmiješi.

-Zaista, Mirone? Zar baš mene? Baš bi mene gledao?

-Jasno, baš tebe!

-A zašto baš mene? Reci, Mirone, zašto baš mene.

-Zato što si ti najljepša djevojčica na Sanonu, eto! - reče Miron hrabro i zaustavi dah.

-Misliš li ti zaista tako? - upita Pam sjajnih očiju. - Možda se samo šališ.

-Ne šalim se, Pam. Siguran sam u to.

-Ali ti ćeš više misliti o djevojčicama na Zemlji. Sigurna sam da ćeš o njima više misliti. Brzo ćeš zaboraviti ljubičasti planet. I mene.

-Neću zaboraviti! - uzvikne Miron. - Jedino u to možeš biti sasvim sigurna.

Pim se stalno meškoltio kao da hoće nešto kazati, ali nije mogao doći do riječi. Sada mu se učinila zgodna prilika, pa reče brzo:

-Mirone, obećaj mi nešto.

-Obećavam. A što?

-Da ćeš ponijeti sa sobom sve naše igračke. Mi ćemo nabaviti druge.

-Ali ne mogu sve stati u brod - reče Miron nakon kratkog dvoumljenja. - U tome je stvar. Ne bi stale ni u tri broda.

-Hm, onda ponesi onoliko koliko bude stalo.

-Dobro.

Miron počne prekopavati po džepovima. Stavio je na travu sve što je u njima našao.

-Pam, evo ti jedna špekula.

-Hvala - reče djevojčica i uzme špekulu.

-I tebi jedna, Pim.

-Hvala.

-Pam, evo ti još i ovaj kotačić, hoćeš li? Ali nemoj stalno zahvaljivati, molim te.

-Dobro - reče Pam. - Hvala.

-Tebi, Pim, poklanjam ovaj parožak.

-Hvala - zahvali Pim i uzme komadić paroška.

-Više nemam ništa što bih vam dao. Ovi novčići vam ne trebaju, za njih i tako ne možete ništa kupiti u Kulahari.

Ustali su i prišli haraguu. Životinja je odmah legla da je mogu uzjahati.

-Hajdemo malo na naš otočić - predloži Miron.

Tata Leo i Savjetnik su sjedili u vrtu pred Savjetnikovom kućom. Savjetnikovica je spremala objed.

-Nema više satelita - reče tata Leo i spusti pogled. - Otišli su naši električni prijatelji.

-Otišli su, da - uzdahne »Onaj kojemu se zvijezde raduju«. - Sada, kad su doveli u red svoje strojeve, volio bili da su još malo ostali u našem susjedstvu.

Tata Leo je zamišljeno istresao pepeo iz lule.

-Moraju pripaziti - reče - da roboti opet ne požele da postanu pametniji od onih koji su ih izmislili.

-Bilo i ne ponovilo se - zaključa Savjetnik.

Jutros su tata Leo i Miron ponovno odjenuli svoju odjeću u kojoj su došli u Kulaharu. Odmah su se osjećali bolje i nekako bliže kući. Tata izvadi iz džepa nekakav papir i počne nešto računati. Malo zatim podiže glavu i reče:

-Izračunao sam koliko smo zemaljskih dana proveli na vašem planetu. Trideset dana.

-Brzo je prošlo.

-Pa, kako se uzme. U svakom slučaju osjećali smo se ugodno. A i mnogo sam naučio. Kad se vratim, napisat ću za naš sveučilišni časopis opširan članak.

-O čemu?

-Eh, kao da nemam o čemu. Građe imam napretek. Bit će to prava poslastica i časopis će biti razgrabljen.

-Bit će mi drago ako uspijete. Mnogo ste nas zadužili.

-Siguran sam da biste vi to riješili i bez nas dvojice - reče tata Leo skromno.

-A ja sam siguran da ne bismo. Odlučujući je bio vaš paralizator. A i dječak, mislim da je i on imao udjela. Da nije uskočio kroz onaj otvor u podnožju zelene stijene, tko zna da li bi se i nas dvojica onoliko trudili da uđemo.

-Da, nestašan je taj mali - reče tata Leo blagim glasom. - Ali da vi niste sagradili brod sposoban za probijanje energetskog omotača, moj paralizator ne bi mogao doći do izražaja.

»Onaj kojemu se zvijezde raduju« prijateljski mu stavi ruku na rame.

-Previše ste skromni - reče.

-No, dobro, možda smo i mi imali malo udjela u tome – složi se tata Leo. - Ako jesmo, onda sam dvostruko zadovoljan.

Ponovno je napunio lulu i pripalio je. Imao je sada punu vrećicu panonske biljke močvarice što je rasla u predjelima nedaleko Khue. Miron ju je nabrao, osušio cvijet i pripremio za tatu.

-Dan kad ste se iskrkali u Kulahari, čuli ste - reče Savjetnik - ministar Mond je proglasio Danom prijateljstva među svemirskim civilizacijama. To će sigurno biti najljepši dan za svakog Sanonita.

-To mi je zaista drago - osmijehne se tata Leo zadovoljno -time smo, po mom mišljenju, izravnali račune, ako smatrate da smo vas nečim zadužili. Kad se vratimo na Zemlju, predložiti ću da se jedan dan u godini i kod nas proglasi danom prijateljstva svemirskih civilizacija.

-Predložite da to bude dan vašeg povratka na Zemlju.

-Možda - slegne tata Leo ramenima. - Moram pisati Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda. Ona bi mogla donijeti takvu odluku. Kod vas je to jednostavnije jer nemate država.

-Nemamo ih više.

-Zar ste ih imali?

-Da, ali davno. To bi se vrijeme otprilike poklapalo s vremenom vašeg srednjeg vijeka. Onda je postignut dogovor i sve su granice zbrisane.

Tata Leo je dugo razmišljao. U međuvremenu je Savjetnikovica iznijela pred njih tanjure za objed.

-To ste dobro učinili - reče napokon. - Ako se ljudi vole i ako ne žele zlo jedni drugima, granice nisu ni potrebne.

-Zaista nisu - složi se Savjetnik.

-Ali recite mi još nešto, molim vas. Htio sam vas to prije pitati, ali sam svaki put zaboravio. Vi imate ministre, i savjetnike, koji su, čini mi se, glavna vlast na Sanonu. . .

-Oprostite - ubaci Sanonit - oni nisu nikakva vlast. Samo obavljaju određene poslove. Jedan određeni krug poslova, htio sam reći.

-Poslovi su im veoma raznovrsni - nasmiješi se tata Leo. - Hm, savjetnik za lijepe osmijehe, zaista lijepo zvuči. Pa ministri svježeg zraka i duginih boja, sve neobična ministarstva.

-Za nas nisu neobična.

-A tko je iznad ministra? Tko im je naredbodavac, to sam htio pitati.

-Nitko - odgovori Savjetnik. - Kod nas nije nitko ni iznad koga. Sve rješavamo dogovorima.

-I smijehom - promrmlja tata Leo.

Još su neko vrijeme razgovarali. Stigla su i djeca. Bili su tiši nego inače.

Miron je bio radostan što se sutra vraća kući. A opet, bio je tužan, i radostan i tužan u isti mah. Tako nekako. Već prije je razmišljao što sve mora učiniti posljednjeg dana boravka u Kulahari, a sada se ničega nije sjećao. Započinjao je mnoge igre s blizancima, ali je sve to ispadalo nekako drugačije. Nije bilo radosti u tome, one prave radosti. Osjećao se sputano i bezvoljno. Svaki mu je čas dolazilo da zaplače. I blizanci su se slično osjećali, vidjelo se. Navečer su otišli na prijam kod ministra Monda. Bila je sva sila gostiju. S tatom i Mironom za stolom su, osim Savjetnika i njegove obitelji, sjedili ministar Mond, dr. Suki, ministar smijeha Ba-la-la i inženjer Boel. Poslije večere ministar Mond se još jednom zahvalio prijateljima sa Zemlje i izvijestio da je letjelica S-2009 već na lansirnoj rampi pripremljena za sutrašnji let Sanon-Zemlja-Sanon.

-Tata - reče Miron kad su legli u postelju - Pim i Pam su mi poklonili sve svoje igračke.

-To je lijepo od njih. Nisi valjda uzeo sve?

-Ne, uzeo sam samo koliko može stati na brod.

-Zaista?

-To sam se samo šalio. Uzet ću nekoliko komada za sebe i nekoliko za seku.

Poslije toga su dugo šutjeli. Onda Miron šmrčne.

-Zar ti plačeš? - upita ga tata.

-Ne plačem. . .

-Zašto onda šmrcaš?

-Ne znam. . . mislim da sam se malo prehladio.

-Ozbiljno? Bi li mogao do sutra ozdraviti?

-Valjda bih mogao ako bih baš morao - reče Miron i opet šmrčne.

-Aha - nasmije se tata.

-Što je tebi, tata?

-Ništa. Pitam te bi li mogao ozdraviti i prestati šmrcati.

-Ne bih - reče dječak dok su mu suze klizile niz lice.

-A kad bih li rekao da sutra s nama idu Pim i Pam, bi li onda odmah ozdravio? Reci!

Miron brzo sjede u postelji.

-Što je tebi, tata? Tata, što je tebi?

-Ne ponavljam pitanja, dokle ću te to učiti.

-Dobro, tata, neću više ponavljati pitanja. Sad mi kaži što si malo prije htio reći.

-Poći će s nama Pim i Pam. Savjetnik je obećao da će ih povesti.

-Do Zemlje?

-Do Zemlje!

Dječak skoči iz postelje. Priđe tati i brzo ga poljubi.

-Volim te, tata! Pravi si prijatelj! Još bih te nešto pitao.

-Pitaj.

-Jesi li ti predložio da oni pođu s nama, ili Savjetnik?

-Spavaj.

-Ipak, tata, reci mi. Tko je predložio?

-Ja sam predložio, no.

-Volim te, tata! Tata, volim te!

-Opet ponavljaš rečenice - nasmije se tata. - Da, ja sam predložio. A onda mi je Savjetnik rekao da je to isto htio i on predložiti.

-Zaista?

-Da. Pam ga je cijeli dan molila da je povede. I Pim. Jesi li sada zadovoljan?

-Jesam!

-Onda spavaj.

-Već spavam! I, čuj, tata, ispraviti ću onu dvojku. Ako baš hoćeš, postat ću profesor fizike kao i ti.

-Najprije preskoči, pa onda reci hop.

-Preskočit ću, sigurno.

-Jesi li sada ozdravio?

-Jesam!

Sutradan se pred Institutom za međuplanetarnu suradnju slegla cijela Kulahara i okolica. Na ispraćaj su došle i delegacije iz drugih

sanonskih pokrajina. Ministri i savjetnici stajali su s obje strane puta kojim su Zemljani trebali proći. Savjetnikovica se tiho oprostila sa svima i ostala pred lansirnom rampom. Dugo im je mahala.

-Oh - uzdahne Pam - tako sam sretna, Mirone, što idem s tobom!

-I ja sam sretan što idem s Mironom - odmah se umiješa Pim. Pam ga pogleda i napući usne.

Dvojica astronauta već su bili u letjelici. Tata Leo, Savjetnik, Miron, Pim i Pam su, prije nego što su ušli, mahnuli razdraganim Sanonitima. Zaorilo se klicanje. A onda su iz tisuća grla, poput snažnog uragana, odjeknule riječi sanonitske himne »Kulahara, Kulahara«!.

-Putnici su ušli u letjelicu i zauzeli mjesta.

Počelo je odbrojavanje.

* * *

Letjelica S-2009 spustila se na proplanak nedaleko Mironove kuće.

Kad su mama i seka Ita ugledale tatu i Mirona, jedva su došle k sebi od radosti i uzbuđenja. U prvi mah gotovo da nisu povjerovala da su to njih dvojica. Tada mama spusti pogled niz tatin kaput i promuca:

-Čovječe, nemaš ni jednog dugmeta na kaputu!

-Otkinula su se - promrmlja tata Leo i snažno zagrlu mamu i seku ltu.

Savjetnik je s blizancima i ona dva astronauta ostao tri dana u gostima. U ta tri dana - eh! - u ta tri dana bilo je toliko događaja, da bi se njima mogla napisati još jedna knjiga. Onda su Sanoniti otišli- No, o tom rastanku bolje da ništa ne pričamo. Reći ćemo samo toliko da su tata Leo i mama jedva zadržali ltu i Mirona da ne pođu s blizancima na Sanon.

Kad su se vratili, školska je godina već bila završila- Miron nije mogao ispuniti obećanje i ispraviti onu dvojku iz fizike. Ali za utjehu, tata i mama su ubrzo primijetili da se dječak sasvim odvikao laganja. A i to je već nešto.

Miron je svake večeri izlazio na balkon i svoj mali teleskop upravljao prema zvijezdama. Tražio je ljubičasti planet, ili barem pramičak ljubičaste magle, koji bi u mašti mogao zamisliti kao

Sanon. Još ga nije pronašao, ali nije isključeno da će ga jednog dana, zapravo jedne noći, ipak pronaći.

Tata Leo je, na žalost, u letjelici zaboravio svoje pribilješke, pa čak i pločice s crtežima koje mu je ministar Mond poklonio za uspomenu. Ali se više nije tužio na reumu.

Odmah po odlasku Savjetnika pisao je Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda da se 23. lipnja, to jest dan kad su se vratili s ljubičastog planeta, proglasi Danom prijateljstva svemirskih civilizacija. (Sasvim slučajno taj dan je i rođendan seke Ite.)

Ako je pismo stiglo na pravu adresu, odgovor bi morao dobiti ovih dana.

Table of Contents

<u>PRVO POGLAVLJE</u>
<u>DRUGO POGLAVLJE</u>
<u>TREĆE POGLAVLJE</u>
<u>ČETVRTO POGLAVLJE</u>
<u>PETO POGLAVLJE</u>
<u>ŠESTO POGLAVLJE</u>
<u>SEDMO POGLAVLJE</u>
<u>OSMO POGLAVLJE</u>
<u>DEVETO POGLAVLJE</u>
<u>DESETO POGLAVLJE</u>
<u>JEDANAESTO POGLAVLJE</u>
<u>DVANAESTO POGLAVLJE</u>
<u>TRINAESTO POGLAVLJE</u>
<u>ČETRINAESTO POGLAVLJE</u>
<u>PETNAESTO POGLAVLJE</u>
<u>ŠESNAESTO POGLAVLJE</u>
<u>SEDAMNAESTO POGLAVLJE</u>
<u>OSAMNAESTO POGLAVLJE</u>
<u>DEVETNAESTO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESETO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET PRVO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET DRUGO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET TREĆE POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET PETO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET ŠESTO POGLAVLJE</u>
<u>DVADESET SEDMO POGLAVLJE</u>